

LA PARAULA CRISTIANA

Pòrtic: El nostre homenatge a Crist Redemptor

CARLES CARDÓ, PREV	Aspectes de la redempció	6
JOAN B. MANYA, PREV.	Els misteris de la intel·ligència de Jesucrist	28
R. ROCA-PUIG, PREV.	La redempció segons Sant Ignasi màrtir	36
CAMIL GEIS, PREV.	El cant de la passió	46
ALFONSA PEREZ, TRAD.	Naixement d'una de les més grans catedrals del món	49

LLIBRES & REVISTES: **Judicis d'obres:** del P. Jules Lebreton, S. J. pel P. Nolasc d'El Molar, O. M. C. (53); de l'Excm. Sr. Dr. D. Isidre Gomà i Tomàs, pel Dr. Carles Cardó, Prev. (55). **Reproduccions i extractes:** La història de la Sagrada Túnica, pel Rvd. Monsenyor A. S. Barnes, a *The Univers* (57); La data de la mort de Nostre Senyor Jesucrist, a *L'Ami du Clergé* (59). **LES IDEES I ELS FETS.** **Vida religiosa i moral:** Indicció de l'Any Sant Extraordinari i del Jubileu general i màxim, amb motiu del dinovè centenari de la redempció del llinatge humà (79).—L'Any Sant de la Redempció (80). **Moviment internacional:** La Conferència Econòmica Mundial (92); Es reconstituirà Austria-Hongria? (93); El mite del socialisme (94); L'auxili a Àustria (95).

(Amb llicència eclesiàstica)

Any IX

Barcelona, juliol 1933

Núm. 103

Redacció i Administració: GIGNAS, 25, 1.er, 1.ª - Teléf. 23855

Paraigües - Bastons
Carteres

Ombrel·les - Vanos
Moneders

J. Cardús

Portaferrissa, 10

Barcelona

CAMISERIA. CORBATERIA
ARTICLES DE PUNT

ESPECIALITAT EN
LES CAMISES A MIDA

JAUME SANS

Boqueria, 32

Tel. 16036

BARCELONA

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 9 i 11.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309:
PORTAL DEL ANGEL, 18

BARCELONA

LA PARAULA CRISTIANA

ANY DESE
[NOVE]
JULIOL - DESEMBRE 1933

VOLUM XVIII

BARCELONA

AMB LLICENCIA ECLESIASTICA

EL NOSTRE HOMENATGE A CRIST REDEMPTOR

LA freqüència de commemoracions centenàries, per bé que no totes ben justificables, palesa una tendència de la humanitat actual a girar la vista envers els cims en cerca de llum i d'orientació. El record exemplar i la claror dels homes-cims són cercats amb una esma instintiva; i l'esma no és altre que un rastre o un pressentiment de la llum enmig de la tenebra.

Per això és d'una oportunitat inspiradíssima la idea del nostre Santíssim Pare Pius XI de celebrar el dinovè centenari de Jesucrist Redemptor. Com a cim, és el més alt de la història, autènticament divines com són les altures que ateny; com a llum, és la més pura i la més forta que ha brillat per a la humanitat, i que brilla encara i brillarà per sempre. No conegué principi en la seva entitat; si en conegué la seva manifestació personal als homes, no coneixerà fi, perquè la Veritat de Déu roman eternament, i aquesta Veritat encarnada per sojornar entre nosaltres romandrà interminablement entre nosaltres.

La desesma que turmenta el llinatge humà en aquesta època que podríem qualificar d'endemà del gran pecat col·lectiu contra l'Esperit Sant fa necessària l'elevació de l'esguard al Far diví situat enmig de la història humana, únic d'on pot davallar l'orientació menadora al port de salvació. Jesucrist és el cor de la humanitat, el centre de gravitació del sistema únic dels esperits, d'on ve tota llum, tota calor vital i tota energia reguladora de les obligades alternances de progrés real i de regrés aparent que són la llei de l'evolució humana en aquesta terra de pas, on les tempestes i les calmes transitòries poleixen els ciutadans del Regne definitiu, els hereus de la benaurança, els futurs elegits per habitar la Terra dels Vivents. Sols aquesta altura lluminosa, dreçada en les platges de l'eternitat, però que expandeix els seus raigs per tots els àmbits de la mar fluctuant d'aquesta vida, pot donar als navegants, sempre sol·licitats per la seducció del naufragi, l'esma de tots els ports, els de les escales de breu repòs i el de l'arribada definitiva que converteix la mort en una victòria sobre ella mateixa. Seguir Déu ja fou una divisa dels filòsofs més preclars de l'antiguitat gentil. Per

tal de fer aquest seguiment més faedor, Déu es féu visible habitant entre nosaltres. Tot ell irradiava llum. N'irradiaven les seves paraules, les seves mirades, els seus actes. Adhuc sofrint brillava. I per dir-ho d'un cop, fou en el seu sofriment final, el més gran que hagi gustat ànima humana, on la seva llum brillà més poderosament. La seva paraula ressona encara en el cor de tots els homes generosos, pobla els deserts aparents de la castedat, de la pobresa i de totes les renúncies, i converteix totes les Tebaides espirituals en vergers enriquits d'exuberàncies divines; la seva mirada atreia suavíssimament els ulls enlluernats de les tremolors marines i els ulls fatigats de l'encís concupiscent dels telonis fiscals sobreixents d'or il·legítim; i la seva sofrença és l'escletxa per on penetra en el món la claredat de Déu que aguanta, llum i força alhora, totes les balançades de la humanitat, incorregiblement atreta per la temptació del mal transfigurat en espècie de bé fugitiu. La passió de Jesucrist és l'energia d'incorruptibilitat que serva per dintre la sanitat profunda de l'home redimit, per sota d'aquella tragèdia que és tota vida humana, individual i col·lectiva. Sense aquesta energia restauradora, veritable saba de l'arbre de la vida en aquest començament de Paradís que és la vida actual, ja faria milers d'anys que el llinatge humà s'hauria estimbat en la catàstrofe del desésser.

Al centre de tota la tragèdia humana, hi ha la Creu regalimant de Sang divina. La Bíblia, llibre essencial de la humanitat, ja ens mostra la posició central de Crist en l'economia divina sobre l'home. D'exclusió en exclusió—al segon versicle del Gènesi ja exclou el cel, per mirar només a la terra—va fixant-se en els Patriarques, en Noè, en Abraham, en Jacob, en el poble d'Israel, en David, fins arribar al Crist, en el qual es detura en repetides temptatives biogràfiques, l'última de les quals ens el mostra en la seva generació eterna en el si del Pare, per després eixamplar altra vegada l'àrea il·luminada, primer per Israel, després per tot el món gentil, i acabar en l'Apocalipsi, allargant les perspectives fins a la fi dels segles. Tot, pujada i baixada, preparacions i realitats, està il·luminat per la figura central de Crist Redemptor, l'occit per l'enveja fraterna, el venut pels fills de Jacob, el perseguit per la gelosia de Saül, l'Afligit dels Salms, el Servent d'Isaïas, i després, l'apedregat per la fúria de la Sinagoga, muda davant les seves paraules de saviesa irrefutable, i l'occit amb tota mena de turments per la resistència del món pagà davant la predicació d'humilitat i de puresa. Abans d'Ell, tot són assaigs heroics per escalar la seva altura de santedat; després d'Ell, tot són

reproduccions parcials d'aquell Model diví de perfecció que, a més de predicar-la, dóna força per a accomplir-la.

El món gentil també s'esforça a produir el Savi, el Just, que un misteri, fosc per a ells, clar per a nosaltres, mostra sempre com a Pacient. Job, Sòcrates, Zenó, Cató d'Utica, en allò que tingueren de bo, que no sempre fou poc, són intents del món gentil, de la humanitat que servia sota els elements del món, en expressió de Sant Pau, per arribar a la puresa. Sempre en restaven molt lluny, i el gemec de la creatura humana, els dolors de part de la Creació, les llàgrimes de les coses, expressions en què convenen Sant Pau i Virgili, són testimonis de la tragèdia de la humanitat, impotent per a produir el Sant. El Sant havia de baixar del Cel, havia d'ésser la mateixa Puresa essencial, Déu encarnat, però no en hàbit de majestat, sinó com a exponent màxim de la Tragèdia humana, el Baró de dolors que havien entrevist els profetes d'Israel.

Els màxims filòsofs gentils, en acord inesperat amb els Vidents del Poble elegit, veien una font de santedat en el dolor. El dolor és sant, perquè fa sants. El mateix Epicur depura la seva filosofia del plaer, majorment en les seves darreries, fins a extrems esborronants d'un hedonisme paradoxal de la sofrença. Al fons de l'home, més o menys clarament, veien el pecat que transfigura el dolor amb llum de redempció i li lleva aquella injustícia revoltant que seria sense una intenció expiatòria. Perquè al fons de tota vida hi ha un pecat de l'espècie, manta vegada també de l'individu, a expiar, és just que tota vida humana sigui una tragèdia. Profitosa o no profitosa, segons que s'accepti aquesta intenció expiatòria, la llei dura és indefugible.

Però el dolor purament humà seria eixorc, com a fruit d'arbre maleït. El criminal no serveix per víctima propiciatòria. Una sang encesa per totes les febres del pecat embrutaria els altars i faria nàusea a Déu. Cal que el dolor arribi a Déu. El cim més alt de la terra, tanmateix, és infinitament lluny del cel. Baixa Déu, no fins al cim, sinó fins al llim. Se'n revesteix, i heus ací Jesucrist. El dolor esdevindrà en ell august i purificador. Divinitzarà els homes.

La tragèdia de cada vida humana, animada per l'esperit de Crist, serà un espectacle plaent a Déu. Acceptada la immolació de Crist en lloc dels sacrificis inútils, tot sacrifici incorporat a Ell esdevindrà útil. Ell és Redemptor que ens torna redimits i redemptors alhora.

A homenatjar-lo i a fer alçar envers ell l'esguard dels homes en l'actual escaiença centenària, van consagrades aquestes pàgines.

ASPECTES DE LA REDEMPCIO

DELS innombrables aspectes en què pot considerar-se la Redempció del llinatge humà, n'estudiarem tres: el teològic, el jurídic i el social.

I.—ASPECTE TEOLOGIC

Punt fonamental de la doctrina teològica de la Redempció és el pecat original. És pecat d'espècie: havia caigut l'home, no sols tal home, sinó l'espècie humana, representada moralment i àdhuc físicament per Adam, que contenia en germen tot el llinatge en la seva virtut generativa. A aquesta virtut, resumidora de totes les generacions i de tots els individus futurs en Adam, Déu havia afegit una representació moral, perfectament fundada en la natura. Era a manera d'herència. Adam havia rebut de Déu la natura humana elevada a l'ordre sobrenatural: l'home era fill adoptiu de Déu, ornat de la gràcia santificant que el constituïa participant de la natura divina, en ordre a poder arribar a fer connaturalment accions talment exclusives de Déu, que cap creatura no podia arribar-hi, ni aspirar-hi: la visió intuïtiva i beatificant de l'essència divina i l'amor a Déu brollat de la seva visió directa. A més, l'home posseïa excel·lències no pròpiament sobrenaturals, ço és no exclusives de Déu com a tal, però certament no degudes a la natura humana en virtut de les seves notes essencials: posseïa, ço és, la immortalitat, la impassibilitat i la integritat moral, en virtut de la qual tenia sobre els moviments de totes les passions del concupiscible i de l'irascible aquell domini despòtic que ara té sobre els moviments voluntaris.

Caigué, i ho perdé tot. Aquella natura que, en virtut de la generació, havia d'ésser transmesa als seus fills en el mateix estat d'elevació, els fou tramesa, i per ells a tota la innúmera fillada venidora, privada de la participació de la vida divina per títol de filia-

ció adoptiva i subjecta al sofriment, a la mort i a la rebel·lió de les passions jussanes.

Arran mateix de la caiguda, Déu concep el disseny de la restauració, però no d'una restauració rigorosament exacta, ans sobreabundant, que ens donés més del que havíem perdut pel pecat. Aquest disseny, revelat al primer home a la llinda mateixa del Paradís perdut¹, es concreta en un pla que Déu es reserva fins al temps de la seva execució.

Els escriptors sagrats del Nou Testament ens parlen sovint d'aquell pla, que els Evangelistes anomenen "el reialme de Déu" i Sant Pau "el misteri de Crist", o també "el misteri escondit en Déu des dels segles"². Aquest misteri es pot resumir així: Per reparar els estralls causats per Adam, Déu crearà un nou Adam, que capçarà en benedicció la humanitat sencera, jueus i gentils, així com el primer la capçà en maledicció; aquesta benedicció serà el retorn a l'amistat de Déu i a la dignitat de fill seu, traient el pecat, que s'havia multiplicat poderosament després del primer, esquinçant la sentència de damnació escrita per Déu i tornant-nos aquella gràcia santificant que Adam ens féu perdre; aquest nou Adam aglutinarà entorn seu la nissaga dels escollits que acceptaran el benefici de la redempció, constituint amb ells un reialme de Déu en la terra, l'Església, preludi del reialme de Déu en el cel, una nació santa, un sacerdocí reial, un poble conquerit³, un organisme col·lectiu vivent de la mateixa vida de Crist i fent les seves mateixes accions santificadores; col·laborant així a la redempció dolorosa, aquests escollits, regenerats en l'essencial—gràcia d'adopció de fills—mereixeran en Crist l'obtenció de les secundàries—immortalitat, impassibilitat, integritat elevada a impecabilitat perfecta—quan, després de la mort, acceptada com a pena del pecat, que els acabarà de configurar al Crist, la gràcia se'ls convertirà en glòria, que serà visió fruitiva de Déu, immortalitat, impassibilitat i integritat benaurades. Però, per a merèixer tant de bé, cal que el nou Adam, en tot contraposat al vell, espïi amb el dolor allò en què aquell va delinquir per plaer: el Crist serà objecte de maledicció⁴, abandonat del Pare als seus enemics, votat a destrucció, fet pecat⁵—maledicció i càstig del pecat—per nosaltres. I aquest novell Adam serà el mateix Fill de Déu,

¹ Gen., III, 15.

² Mt., IX, 35; Eph., I, 9-10; III, 3-6; col., I, 26, etc.

³ 5 Ptr., II, 9.

⁴ Gal., III, 13.

⁵ II Cor., V, 21.

consubstancial al Pare, encarnat per nosaltres, nat de dona verge i subjecte a la llei.

Aquest pla, que durant tants segles romangué ocult en el secret de Déu, en fa dinou que és l'objecte principal de la meditació de l'Església, la qual no parará mai de meditar-lo. En aquesta meditació perpètua i fructuosa, es revelen més que enlloc la transcendència i la fertilitat inesgotable d'aquest tema. Si ens podem entretenir a estudiar les escoles ascètiques que han florit en el si de l'Església, veuríem com la més gran diversitat d'esperits individuals i col·lectius han sabut poar en aquest riu sagrat que baixa de Déu a l'home i puja de l'home a Déu els pensaments més elevats i les emocions més pures i construït sistemes d'ascesi santificadora tots diferents, tots legítims i tots perfectament acordats amb les dades revelades. Ni tan sols no hi manca el noble estímulo de la controvèrsia.

Com a exemple il·lustre d'aquestes versions individuals del gran misteri, que ens servirà alhora per a acabar d'exposar les idees mestres de la Teologia de la Redempció, explanarem breument la doctrina de Sant Tomàs sobre el valor de la mort de Jesucrist. Aquesta doctrina no és altre que la sistematització i culminació de totes les que foren ensenyades abans del Doctor Angèlic.

Per bé que Déu hauria pogut perdonar la culpa de la humanitat sense exigir cap pena, ni cap satisfacció condigna⁶, la manera més convenient fou per mitjà de la passió del Crist. Car per aquesta via l'home conegué el gran amor de Déu a la humanitat; se'ns donà exemple d'obediència, d'humilitat, de constància, de justícia i de les altres virtuts palesades en la passió de Crist; ens pervingué, no sols l'alliberament del pecat, sinó encara la gràcia justificant i la glòria de la benaurança; fou inculcada a l'home una major necessitat de conservar-se immune de pecat, sentint-se'n redimit per la sang de Crist; i finalment perquè tornà en major dignitat de l'home, car si l'home havia estat vençut pel diable, fos també un home aquell per qui el diable fos vençut⁷.

I no sols convingué que Crist patís per nosaltres, ans que la seva passió fos la mort en creu. Bell florilegi és el que fa ací Sant Tomàs entre les congruències que troben els Sants Pares més il·lustres en la mort en creu del Salvador. Retreu de Sant Agustí que

⁶ *Summa Theol.*, III, q. XLVI, art. II.

⁷ *Ib.*, art. III.

aquesta mena de mort, la més execrable i la més atterridora, era la més apta per a fer perdre als homes la por de la mort, i de qual-sevol mena de mort, com convé a una vida dreturera. Del mateix Sant, glossa i completa una idea magnífica. "Adam, diu, menyspreà el precepte, collint el fruit de l'arbre, però tot el que Adam perdé, ho trobà Crist en la creu". Així, glossa Sant Tomàs, fou convenient que, per a satisfer per aquell pecat del primer pare, Crist sofrís d'ésser clavat en l'arbre de la creu, com per tornar-hi allò que Adam n'havia sostret. De Sant Joan Crisòstom recorda la idea que Crist patí en un lleny alçat d'en terra, i no sota un sostre, per tal que l'aire es purifiqués al seu contacte i la terra a la regor de la seva sang. I del mateix Doctor oriental reproduceix que Crist, morint en una altura, ens prepara la pujada al cel. I segueix encara el bell florilegi, recull de fruits evidents de la meditació de les ànimes santes sobre la mort de Crist ⁸.

Meditem encara, seguint el mateix Mestre, l'extensió i la intensitat dels sofriments de Crist. Quant a l'extensió, entesa en sentit psicològic, ensenya el Sant Doctor que Crist sofrí tots els patiments humans, no segons llurs espècies, sinó segons llurs gèneres. Cal limitar aquests patiments als causats per agents exteriors al sofrent, car els causats per agents interiors, com malalties, no foren condecents a la seva perfecció, com ensenya el mateix Sant Tomàs en l'article IV de la qüestió XIV d'aquesta mateixa tercera part de la Summa. Per espècies de patiments s'entenen els més determinats segons la darrera diferenciació concreta que pot patir cada sentit corporal, com calor i fred en el tacte, soroll estentori i sordera en l'orella, molts dels quals es poden ésser contraris mutualment, com apar en els exemples adduïts. Els gèneres de patiments, en canvi, comporten el turment de cadascun dels sentits i facultats, de qual-sevol causa que provinguí. El sentit de la tesi, doncs, és que Crist patí en tots els sentits corporals, en tots els sentiments i passions en general, i en totes les facultats, en tant que estan radicaes en l'essència de l'ànima, ço és per raó del subjecte on resideixen, no per raó de l'objecte sobre què treballen. Així, els ulls poden patir per enlluernament (objecte sobre què treballen, o sia llum), o per una inflamació dels parpres, o una infecció de la còrnea (subjecte on resideix la facultat visiva). Es fa aquesta distinció, perquè la intelligença de Crist en la passió patí per raó de l'es-

⁸ Ib., art. IV.

sència de l'ànima (subjecte on resideix) que estava summament adolorida, però no per raó del seu objecte, o sia la veritat, que li era causa de consol i de goig. S'entenen també per gèneres de sofriment els que provenen de les distintes classes de persones, i de torts que poden fer-nos.

Així entès, veiem com el Crist va patir de part dels jueus i dels gentils, d'homes i de dones (serventes acusadores de Pere), de part de les autoritats, de llurs ministres i dels particulars; de part de desconeguts i d'enemics, però també de coneguts, familiars i amics, com Judas, Pere i els altres deixebles que l'abandonaren, acerbíssim gènere de sofriment moral, que només entenen els qui l'han passat. Va patir en la fama, per les blasfèmies tirades contra ell; en l'honor, per les burles i injúries que hagué de sentir-se; en l'ànima, per la tristesa, tedi i temor; en el cos, pels assots i altres ferides. Quant als membres del cos, podem veure com patí en el cap; per la corona d'espines; en les mans i els peus, pels claus que els travessaren; en el rostre, per les bufetades i les escopinades; en la llengua, per la set; en tot el cos, pels flagells. Patiren en ell tots els sentits corporals: el tacte, a causa de flagells i claus; el gust, per la fel i vinagre que li feren beure; l'olfacte, per haver estat crucificat en un lloc ple de cadàvers; l'orella, turmentada pels crits dels qui l'increpaven i insultaven, molt sovint amb blasfèmies; la vista, a causa de la seva mare i el deixeble estimat que veia plorant junt a l'instrument del seu suplici⁹.

La intensitat dels sofriments del Senyor és explicada per Sant Tomàs amb una simplicitat esborronant. La mateixa fredor científica amb què parla, que ni aquesta matèria no pogué pertorbar, fa més punyents les seves paraules. "Els dolors que patí el Crist—tra-duïm literalment la seva tesi—excediren tots els dolors que poden patir els homes en aquesta vida, no sols a causa de l'acerbitat i la generalitat de la passió, ans encara a causa de la complexió de Crist sofrent i l'assumpció voluntària del dolor, que, en la seva quantitat, fou proporcionada al fi." Tant el sofriment extern com l'intern—explana—fou màxim entre els dolors d'aquesta vida. I això, per quatre raons. La primera, per la causa dels dolors. La del dolor dels sentits fou la lesió corporal, l'acerbitat de la qual provingué tant de la generalitat de la passió, ja exposada, com del gènere de passió que sofrí, perquè la mort dels crucificats és la més torturadora, per

⁹ Ib., art. V i VII.

tal com són clavats per membres nervosos i de màxima sensibilitat, ço és les mans i els peus, i el mateix pes del cos penjat augmenta el dolor continuament; i a això s'afegeix la gran durada del dolor, puix que no moren tot seguit, com els qui són occits a glavi. Quant a la causa del dolor intern, foren en primer lloc tots els pecats del llinatge humà, pels quals satisfieia patint, d'on és que, en certa manera, se'ls atribueix, dient: *Verba delictorum meorum*¹⁰; en segon lloc, especialment la caiguda dels jueus i dels altres que delinquiren en la seva mort, sobretot els deixebles, que sofriren escàndol en la passió de Crist; en terç lloc, també la pèrdua de la vida corporal, naturalment horrible a la natura humana. Segonament, la grandesa del dolor es pot considerar per la sensibilitat del pacient, segons l'ànima i segons el cos. Car segons el cos, era de complexió perfecta, per tal com havia estat format miraculosament per obra de l'Esperit Sant, així com els altres éssers fets per miracle foren més perfectes que els altres, com diu el Crisòstom del vi en què Crist convertí l'aigua en les noces¹¹; per això en ell tingué el més gran vigor el sentit del tacte, de la percepció del qual es deriva el dolor. I també la seva ànima, en les seves facultats inferiors, copsà totes les causes de tristesa. Tercerament, la grandesa del dolor de Crist sofrent es pot calcular per la puritat del dolor i de la tristesa. Car en els altres pacients, la tristesa interior i àdhuc el dolor exterior es mitiga per alguna consideració de la raó, per certa derivació o redundància de les facultats superiors en les inferiors, ço que no s'esdevingué en el Crist sofrent, "perquè permeté a cadascuna de les facultats d'obrar allò que li és propi", com diu el Damascè¹². Quartament, la grandesa del dolor de Crist es pot calcular pel fet que aquella passió i dolor fou assumida pel Crist voluntàriament, a causa del fi de l'afranquiment dels homes del pecat: i per això assumí tanta quantitat de dolor com era proporcionada a la grandesa del fruit que en pervenia¹³.

Però el que exalça més la magnitud de l'amor de Déu a l'home, la santedat de Crist i l'altura del misteri que estudiem és que la mort de Crist, i mort en creu, fou l'objecte d'un manament exprés de Déu al seu Fill encarnat. Tots aquests sofriments de Crist i tots els altres que no podem enumerar, seguits de la mort més horrenda, foren

¹⁰ Salm XXI.

¹¹ Hom. XXI in Joan., 1, devers el mig.

¹² *Orthodoxae fidei*, lib. III, cap. V, al mig.

¹³ *Summa Theol.*, III, q. XLVI, art. VI.

acceptats per obediència, ço que no en minva pas gens el mèrit, ans el realça a noves altures, puix que al valor intrínsec del martiri i de l'amor a l'home pecador que el causava, s'afegeix el gran valor moral de l'obediència submissa a la voluntat del Pare. Jesucrist alludeix moltes vegades aquest manament del Pare i expressa, no solament la decisió de complir-lo¹⁴, ans una veritable impaciència, una set imperiosa de beure aquell càlzer amarguíssim que el Pare li té preparat. Recordem aquelles paraules del sermó sacerdotal de després del Sant Sopar: "Perquè el món conegui que amo el Pare, i tal com diu el manament que el Pare m'ha donat, així ho faig: alceu-vos, anem fora d'ací"¹⁵. Aquesta és la doctrina quasi constantment exposada per Sant Pau, sobretot en la lletra als Romans, on fa girar tota l'explicació de la llibertat que ens ha guanyat el Crist sobre el pern de la contraposició entre la desobediència d'Adam i l'obediència de Crist, un dels punts fonamentals de l'antítesi entre el primer home, terrenal, i el segon home, celestial. "Així, diu, com per la desobediència d'un sol home, els molts foren constituïts pecadors, igualment per l'obediència d'un home els molts seran constituïts justos"¹⁶. Entenem que qualsevol minva del sentit plenari de la paraula *manament*, tan sovint repetida en els Evangelis i en els escrits paulins, és incompatible amb el vigor provatiu d'aquest contrast eloqüentíssim.

Sant Tomàs demostra l'alta conveniència d'aquest manament i d'aquest exercici summament heroic d'obediència per part de Jesucrist. La mort de Crist fou un sacrifici que ens reconcilià amb Déu¹⁷, però essent l'obediència millor que tots els sacrificis forçats¹⁸, la immolació de Crist calia que tingués tot el valor del sacrifici i de l'obediència. I encara, la nostra necessitat d'obeir per a vèncer en el combat més difícil i més transcendental de la vida necessitava aquest gran exemple d'obediència heroica. Com el Crist triomfà de la mort i del seu autor, també n'hem de triomfar nosaltres, i el soldat no triomfa mai sinó obeint al seu capitost¹⁹.

Com es conjumina aquest manament de Déu amb la llibertat, i doncs amb el mèrit de Crist, és una qüestió difícilíssima a la qual no podem fer sinó una referència ràpida. És evident que sense lli-

¹⁴ Io., XVIII, 11.

¹⁵ Io., XIV, 31.

¹⁶ Rom., V, 19.

¹⁷ Rom., V, 20.

¹⁸ I Reg., XV, 22.

¹⁹ S. Th., III, q. XLVII, art. 11.

bertat, no hi ha mèrit; ho és també que la visió beatífica de què fruï sempre l'ànima de Crist, i molt probablement també—nosaltres ho tenim per cert—la dignitat de Persona divina a què elevava Jesús el fet de la unió hipostàtica amb el Verb, tornaven impossible tota resistència de la seva voluntat a un veritable manament del Pare. La seva submissió de voluntat i d'obra era necessària, i doncs mancada de llibertat, i doncs també, de mèrit. I sense mèrit, com podia merèixer-nos l'alliberament del pecat i la reconquesta de la filiació divina, i la gràcia de conservar-la i acréixer-la i expandir-la junt amb els altres dots de la vida benaurada? Moguts per aquesta formidable dificultat, alguns teòlegs, com el nostre plorat mestre el P. Billot, jesuïta, neguen la realitat del manament rigorós i el rebaixen a un simple consell, que Crist restava en llibertat de complir o no complir sense caure en pecat²⁰.

Respectabilíssima opinió, a la qual, però, nosaltres preferim la que creiem més rigorosament tomista. El manament era manament amb tota rigor. Així sembla exigir-ho l'èmfasi amb què és usada i repetida la paraula *manament* (*mandatum*, ἐντολὴ i l'ús dialèctic que en fa Sant Pau, completament invàlid, si manament volia dir consell.

Com se salva, doncs, la llibertat de Crist en l'acceptació de la passió i mort en creu? Si valen comparances, direm que la seguretat, sempre relativa però sempre perfeccionable, que tenen els sants de no mancar als manaments greus no minva llur llibertat, ni, doncs, llur mèrit, perquè no és filla de necessitat de coacció, sinó de perfecció de la virtut. Seria un contrasentit cruel que la santedat minvés la llibertat i el mèrit. Cal, doncs, esbrinar si en Crist és sols una assegurança d'ordre moral, filla de la virtut, el que fa impossible la infracció del precepte de Déu. La impecabilitat resultant de la unió hipostàtica era d'aquesta categoria, per bé que en un gran sobirà. Tinguem en compte que en Crist hi havia una humanitat que es pot considerar amb abstracció de la seva unió al Verb. Així considerada, era radicalment pecable, i aquesta pecabilitat radical, concebuda per a un moment lògicament anterior a aquella gràcia, bastaria perquè la impecabilitat posterior no fos privada de mèrit. Aquella gràcia feia el Crist creditor per raó de la seva persona i *per dret estricte* a aquells auxilis sobrenaturals que fessin infalible la santedat adequada a l'home assumit per Déu. Aquests auxilis són deguts

²⁰ BILLOT: *De Verbo Incarnato*.

també als justos, però no per esguard a llur persona, ni *per dret estricta* anterior a tot mèrit, sinó solament per llarguesa divina: si hi ha un veritable dret derivant d'un mèrit de condignitat, és perquè radica en la gràcia santificant rebuda gratuïtament de Déu. I ningú no ha dit mai que la infalibilitat de l'eficàcia de la gràcia derogués llibertat ni mèrit ²¹.

Més forta és l'objecció derivada de la visió beatífica de què fruïa el Crist, la qual, situant l'ànima en el terme i en l'amor al bé absolut identificat amb Déu i amb la seva voluntat, torna impossible tota desviació de la voluntat creada respecte d'aquest bé.

Responen els defensors del manament pròpiament dit que en Crist hi havia, a més del coneixement de Déu hagut per visió intuïtiva, l'assolít per la ciència infusa i la ciència adquirida. A aquestes diverses ciències de Crist, responen diversos amors de Déu en la voluntat. El que brollava de la ciència beata era necessari, però el que resultava de les altres dues ciències era limitat en perfecció, i per això no s'imposava necessàriament a la voluntat. Aquest corrent de vida espiritual inferior era aquell en què Crist complia lliurement els manaments del Pare. Diu Sant Tomàs: "Crist no mereixé per la caritat que tenia com a comprensor, sinó per la que tenia com a viador ²².

Sols per aquesta llibertat de donar la vida perquè volia ²³, Crist fou víctima i sacerdot ensems en aquest sacrifici singularíssim. Figurat pels innombrables sacrificis de la Llei Antiga, que feien regalar de sang tot el culte d'Israel, i havien de repetir-se en espècie i en nombre, perquè ni una sola espècie no podia reunir totes les valors sacrificials, ni un sol de qualsevol d'elles no podia santificar definitivament sacerdot i poble, el sacrifici de Jesús, que fou alhora latrèutic, propiciatori, satisfactori i eucarístic ²⁴, mercès a la valor infinita que li conferia la infinita dignitat de la Víctima augusta, que no era altra, quant a la persona, bé que en una natura assumpte que el Fill de Déu igual al Pare, dugué per sempre més els santificats a perfecció complida ²⁵. I fora de Crist, no era possible altre

²¹ M. DE MICHEL: *Dict. de Theol. Catholique*, en la paraula *Jesus-Christ*, col. 1297-1298.

²² *Summ. Theol.*, III, q. XIX, art. 3. Vegeu *Le Christ, Encyclopédie populaire des connaissances christologiques*: article *La psychologie du Christ*, de PAUL VIGUÉ, pàg. 502.

²³ Io., X, 18.

²⁴ *Latèntic*: que ret a Déu el culte d'adoració que li és degut; *propiciatori*: que ens el fa proper per a obtenir-ne noves gràcies; *satisfactori*: que el desgreuja plenament per les ofenses fetes; *eucarístic*: que li dona gràcies condignes pels beneficis rebuts.

²⁵ Heb., VII, 27; IX, 21; X, 1-4, 14.

sacerdot, perquè els qui li llevaren la vida eren no sols indignes de pontificar en funcions tan augustes, ans encara ineptes, puix que, o no tenien cap sacerdoci, o tenien el de la Llei Antiga que justament aquest sacrifici deixava abolida per sempre.

Jesús, doncs, ver Anyell de Déu immolat en la vera Pasqua, fou víctima perquè perdé sangonósament la seva vida, i fou sacerdot, perquè la posà voluntàriament en un acte d'obediència heroica, després d'haver provat moltes vegades, i àdhuc arran de començar la Passió, que tenia poder per no deixar-se-la prendre.

Així comprenem que el Sant, l'Ungit de Déu amb la gràcia única de la unió personal amb Ell, fos un instrument perfectíssim de la Divinitat per a acomplir l'obra de la reparació de l'humana llinatge. Era, en frase teològica, un instrument incorporat a Déu en unitat de Persona. L'eficàcia infinita que li donava aquesta dignitat, mercès a la qual Crist era Déu i doncs les seves accions eren divines, és exposada abreujadament per Sant Tomàs amb les següents paraules: "La passió de Crist obra, si s'esguarda en relació a la seva divinitat, per mode d'eficiència; en relació a la voluntat de l'ànima de Crist, per mode de mèrit; si s'esguarda en la mateixa carn de Crist, per mode de satisfacció en tant que per ella som alliberats del reat de la pena; per mode de redempció, en tant que per ella som alliberats de la servitud de la culpa, i per mode de sacrifici, en tant que per ella som reconciliats amb Déu"²⁶. Ço és: el Cos de Crist, pels seus sofriments, és un sacrifici ofert que ens reconcilia amb Déu, és redempció que ens deslliura de la culpa i és satisfacció que ens relleva de la pena; l'ànima de Crist, acceptant lliurement tanta immolació, és la que adquireix el mèrit que ens val totes les gràcies anteriors, però és la divinitat de Crist la que confereix a ànima i cos (instruments conjunts a ella) l'eficiència infinita.

Per això pot enviar l'Esperit Sant a tots els qui creuen en ell²⁷.

II. ASPECTE JURIDIC

L'aspecte que ací anomenem *juridic* de la Redempció no és pas distint del teològic, sinó més tost l'explanació d'un dels seus capítols més interessants. Es refereix al títol en virtut del qual Jesucrist guanyà davant el Pare el perdó dels nostres pecats, la nostra alliberació

²⁶ S. Th., III, q. XLVIII, art. VI, ad 3.

²⁷ Io., VII, 39.

de la culpa i de la pena i la nostra readopció en fills de Déu, amb totes les conseqüències més amunt esmentades. Ens movem, doncs, dins un terreny ben pròpiament teològic, però que presenta un caràcter jurídic, puix que es tracta del títol d'adquisició d'un dret i de l'establiment d'una nova aliança (de vegades, com en l'antiga, anomenada *testament*) entre Déu i la humanitat.

No s'objecti que la dependència absoluta de l'home respecte a Déu el fa incapaç de tot dret pròpiament dit i, per tant, treu per la base tota possibilitat de relacions jurídiques, perquè els contractants són ací Déu i el Crist, subsistent en una Persona divina i, doncs, veritable subjecte de drets davant de Déu. Com veurem després, aquests drets s'estenen als altres homes en virtut del gran fet de la solidaritat entre ells i Crist, com formants part d'un mateix organisme social, de què Crist és el Cap.

La secular meditació cristiana sobre la Redempció ha trobat diferents títols jurídics d'aquest dret conquerit pel Crist, tots fundats en les Sagrades Escriptures i tots veritables, si s'entenen dintre els límits del que *està escrit* i del criteri que l'Església s'ha format autènticament, a base de les dades revelades. Els resseguirem breument.

Títol de rescat.—Es funda en la idea del pecat com una doble servitud: sota la culpa, segons la sentència *qui fa el pecat és esclau del pecat* ²⁸, i sota la pena. El Crist ens rescata d'aquesta esclavitud, pagant-ne el preu. Aquesta concepció fou suggerida segurament per la mateixa paraula *redempció*, que vol dir exactament el mateix que *rescat*. Té sòlids fonaments en la història d'Israel, on Déu adopta el poble elegit com el seu domini propi, que amenaça d'abandonar a mans dels seus enemics, si és infidel al pacte de l'Aliança, i promet de rescatar-lo, si es penedeix i torna a la fidelitat obligada ²⁹.

L'Església, en llenguatge de Sant Pau, és el nou poble, ara universal, que el Crist ha adquirit amb la seva sang ³⁰. Hi ha ací tots els elements de la redempció: una possessió que per natura pertanyia a Déu, però Déu havia abandonat a l'enemic, en càstig del pecat, i un preu de gran valor, la sang de Crist, que la rescata. La mateixa paraula *redempció* surt en aquest sentit en diversos llocs dels Evangelis i de les Lletres paulines ³¹. Fins el Crist és donat en el Nou Testa-

²⁸ Io., VIII, 34; II Ptr., II, 12.

²⁹ Deut., XXXII, 30; ISALAS, LII, 3.

³⁰ Act. Ap., XX, 28; discurs als ancians d'Efes., tit. II, 14.

³¹ Io., XXI, 28; Rom., III, 24; I Cor., I, 30; Eph., I, 7, 14, etc.

ment com a redempció, mot que no hi pot tenir altre significat que preu del rescat. En Sant Mateu i Sant Marc, el mateix Jesucrist diu que ha vingut a donar la seva vida per a redempció de molts³² i Sant Pau referma aquesta paraula, en dir que el Crist "es donà ell mateix redempció per a tots"³³.

Tota la tradició cristiana repeteix, polint-la i de vegades exagerant-la, aquesta idea del rescat, tan afavorida pel nom tradicional d'aquest dogma, com ha demostrat Rivière³⁴. La condensa tota Sant Tomàs, quan ensenya que l'home sofria dues esclavituds, la del pecat, que, essent una victòria del diable sobre ell, feia que fos servitud sota el diable, i la de la pena merescuda per ell, puix que és esclau qui ha de patir una pena no volguda; essent, doncs, la passió de Crist superabundant per a satisfer per la culpa i per la pena, fou com un preu pel qual fórem deslliurats d'ambdues obligacions³⁵.

Ja podem ara fixar-nos que tota aquesta teoria té l'aire d'una metàfora que algú ha gosat a qualificar de comercial. I en totes les ciències, però en teologia més que en cap altra, tota metàfora és perillosa, si s'extrema. S'ha de saber deixar bon punt comença d'ésser inexacta. Mentre hom no ultrapassa la lletra i el sentit obvi de les paraules de l'Escriptura, la teoria del rescat és veritable. Un preu pagat per una alliberació: molt bé, però compte a no extremar. El preu és aflictiu, no és pecuniari, ni consisteix en cap altre valor que s'hagi de pagar a ningú. És una condició onerosa, satisfactòria, que ha de complir el redemptor. Cal no passar d'aquí. Car l'únic veritable senyor de l'home és Déu, que si ha permès que caigués sota el domini d'un altre (les passions, el pecat, el dimoni), ha estat només com a càstig, i sense que l'actual possessor tolerat, però il·legítim, tingui cap dret a cobrar res en concepte de rescat per la possessió que li és arrabassada. Tot es redueix, doncs, a això: un Senyor, justament indignat contra el seu servent per greus delictes comesos, que permet, en càstig, que caigui sota el poder d'un tirà; però que, compadint-se'n, accepta una satisfacció condigna que li presenta el seu mateix fill, en concepte de *rescat* del servent.

Tot ultrançament d'aquesta imatge simple i bella, comès, tanmateix, per teòlegs antics i moderns, alguns de nota, és arriscada i de

³² Mt., XX, 28; Mc., X, 45.

³³ I Tim., II, 6.

³⁴ JEAN RIVIERE: *Le dogme de la Rédemption chez saint Augustin*, Paris, Gabalda, 1928, pàgs. 62 i 92.

³⁵ S. Th., III, q. XLVIII, a. IV, in c.

vegades ha fet caure en veritables errors, com el de suposar que el preu del rescat fou pagat al dimoni.

Títol d'expiació.—Es funda en la consideració de la mort temporal i eterna i de les penalitats d'aquesta vida com a penes degudes al pecat; el pecador ha d'ésser punit en nom de la justícia vindicativa, i d'ací el *reatus poenae* que acompanya tota culpa i la necessitat de satisfer-lo. Per això l'home antic cercava sempre sang a vessar en expiació del pecat que se sentia dintre, i les víctimes cruentes es multiplicaven constantment damunt la terra. L'Antic Testament, en el qual es funda també aquesta teoria, n'ofereix un exemple constant. Hom vol veure-hi una vera substitució: sentint-se incapaç d'expiar el seu pecat, l'home se substituïa els animals més necessaris a la seva subsistència i al seu treball, els quals eren colpits de mort en lloc del veritable delinqüent. La sang és el vehicle de la vida, és la vida mateixa: cal que sigui escampada. Oferir-la en l'altar és oferir la vida, i és l'única que Déu accepta com a mitjà d'expiació i de propiciació.

La idea va passar a certs teòlegs cristians, per mitjà d'un paral·lisme fàcil: el de Crist i la seva sang amb les víctimes sangonoses de l'Antic Testament. Crist se substitueix a nosaltres: la pena que nosaltres havíem de passar, la passa ell. Els nostres pecats cauen damunt d'ell, que se'n fa voluntàriament responsable, acceptant la nostra representació davant Déu, i Déu el colpeix terriblement amb la més cruenta de les morts, perseguint-lo amb la seva justícia vindicativa que demana sang expiatòria.

Cal dir que aquesta teoria no s'aguanta, si no se la redueix a límits molt discrets? Adhuc en l'A. T. troba dificultats insuperables. No totes les víctimes hi eren sagnants: hi havia els sacrificis anomenats pacífics. Pels delictes punits del mort, no hi havia sacrificis substitutius. Més que en l'occident mateix, que podia fer un laic, el sacrifici cruent consistia en les aspersions de sang que el sacerdot feia després. Si els pecats del poble es transferien a la víctima, per què esdevenia tan santa que només els sacerdots tenien dret a menjar-ne?

Més difícil resulta encara en el Nou Testament. La idea de Déu perseguint a mort el seu Fill amb fúria vindicativa no pot ésser tolerada per cap ànima cristiana. Però hi ha una raó més pregonada. El càstig és completament intransferible. Es el pecador el que ha d'ésser castigat. Colpir un altre en lloc d'ell, ni que l'altre s'hi avingui, no passaria d'ésser una injustícia, un pecat més. Es pot pagar un deute per un altre: no es pot ésser castigat per un altre.

El lector, que recordarà moltes expressions d'aquest regust lligides en llibres de pietat, s'estranyarà tal vegada d'aquest nostre refús. Li avancem que tot restarà aclarit i justificat amb una superació que salva aquelles expressions, totes o quasi totes, sense deixar pas a la teoria de la substitució del culpable per l'innocent, que és una de les característiques del protestantisme i del jansenisme, alguns dels teòlegs de les quals sectes arribaren a afirmar, extremant la idea de que la substitució, que Jesucrist havia patit les penes de l'infern.

Títol de satisfacció.—Es funda en la consideració del pecat com una ofensa a Déu per la qual s'ha d'oferir una satisfacció condigna. No considera, com les anteriors, el pecat pels seus efectes en nosaltres, sinó en Déu. No és ni un simple pagament (rescat), ni una simple sanció (expiació). Toca el cor de Déu, ofès moralment per la culpa. Sols una *sofrença*, acceptada per amor, pot deslliurar-ne.

Aquesta teoria, iniciada per Sant Anselm en *Cur Deus homo*, i completada, tot cenyint-la als límits justos, per Sant Tomàs, supera les dues anteriors, la part de veritat de les quals deixa salvada. Ja no parteix de l'Antic Testament, que no conegué aquestes altures. Ultrapassant les idees un xic materials i egoistes del pecat que les dues teories anteriors manllavaren a l'A. T., per a considerar-lo en Déu i veure-hi abans que res una ofensa de la divinitat, de la qual resulten els mals que ens reporta, la teologia de la satisfacció cerca, també abans que res, la reparació d'aquesta ofensa. Essent aquesta d'ordre moral, calia també que ho fos la satisfacció, i per això calia que la mort redemptora, més que en ella mateixa, fos considerada en en la lliure acceptació que en féu Jesucrist. Es la immolació per amor a Déu ofès el que ens salva. Sens dubte per això Sant Tomàs, exposant aquesta doctrina, diu que Crist va presentar la satisfacció pel pecat patint *per amor i per obediència*³⁶. En les dues solucions anteriors (paga d'un deute, expiació d'una pena), una mort imposada per força hauria pogut bastar. Per força morien les víctimes irracionals de l'A. T., simples símbols anticipats de la veritable víctima venidora, i per això segurament no fou possible als jueus d'eleva-se més amunt de les idees rudimentàries del rescat i de l'expiació. Sant Tomàs, en el lloc citat, comença presentant una idea de la satisfacció que supera tota l'antiguitat precristiana i tota la teologia cristiana de fins aleshores: "Satisfà pròpiament per una ofensa aquell qui presenta a l'ofès allò que l'ofès estima tant o més que no odia l'ofensa".

³⁶ S. Th., III, q. XLVIII, a. II, in c.

Això és el que presenta el Crist amb la seva mort lliurement acceptada i oferta; per això, la grandesa de l'amor amb què patia, la grandignitat de la vida que immolava — vida d'un Déu-home — i la magnitud esfereïdora dels turments que tot ell endurà feren de la seva Passió una satisfacció, no sols suficient, ans sobreabundant pels pecats del nostre llinatge.

A aquesta teologia de la satisfacció es redueix la devoció (més que doctrina) moderna de la reparació, que recalca la voluntarietat dels sofriments i de la mort de Crist. Cal anar amb compte, però, a no menysvalorar la part corporal d'aquests sofriments, exageració que ha apuntat alguna vegada.

La teologia de la satisfacció és intil·lable en tots els seus elements positius. Algú li objecta que parteix del principi que tot pecat ha d'ésser seguit necessàriament o del càstig, o de la satisfacció condigna, allà on és cosa sabuda que pot ésser simplement perdonat, majorment quan no es tracta d'un jutge que hagi d'absoldre l'ofensa feta a altri, perquè el pecat és ofensa del mateix Déu que perdona. L'objeció parteix d'una metafísica massa abstracta que no té en compte l'actual ordre de Providència, en què Déu, de fet, exigeix, per a perdonar el pecat, una satisfacció condigna.

Té un defecte negatiu, que ja hem trobat en l'anterior. Qui ha de satisfer pel pecat, és el mateix pecador. Ningú no acceptaria una excusa, o demanda de perdó, i ni tan sols una reparació sobreabundant per una ofensa rebuda, si qui la presentés fos una persona distinta de l'ofensor. Si alguna vegada s'ha premiat o castigat una família, o una nació, pel servei insigne o pel delictes d'un membre seu, és en virtut d'una solidaritat que lliga en un sol cos moral tots els seus membres. Si el Crist no tenia amb nosaltres cap altra connexió que ésser un individu de la nostra espècie, la satisfacció que ell presenta al Pare, tot i ésser en ella mateixa infinitament valuosa, ens seria inaplicable.

III. — VALOR SOCIAL

Aquesta darrera reflexió ens mena de la mà a la consideració del valor social de la Redempció obrada pel Crist. Ens trobem encara, no caldria dir-ho, dins un terreny al més estrictament teològic.

Hem vist que tots els sistemes jurídics anteriors defalleixen per no explicar l'extensió de l'obra redemptriu de Crist a nosaltres. Sots pena de caure en la idea absurda de la substitució dels culpables per

l'innocent, cal completar-los amb la idea fecunda de la solidaritat. Heus ací el títol definitiu que avalora tots els altres.

Crist no és sols un individu de l'espècie humana: n'és el Cap. Ell i nosaltres formem un organisme sobrenatural, universal i perpetu, animat per l'Esperit Sant, i per això immortal, pel qual circula una mateixa vida divina. Les accions de Crist són així accions nostres; nostres són els seus precés, els seus sofriments, la seva mort, els seus mèrits, les seves satisfaccions. Si ell paga, si ell expia, si ell satisfà, si ell repara, si ell mereix, tot això ho fem nosaltres, perquè el Crist no ho fa com a individu, puix que llavors el seu acte no podria expandir-se cap als altres individus, sinó com a Cap de l'organisme sobrenatural que formem entre tots. Més que el Crist individual, el qui pateix, el qui redimeix, és el Crist col·lectiu: és ell en nosaltres i nosaltres en ell. Ell i nosaltres, en darrer terme, som tots u, com ell i el Pare, desig expressat per ell mateix en el sermó sacerdotal del Sant Sopar.

La mateixa anàlisi de l'adopció divina dels homes, exposada en la primera part del nostre estudi, ens portarà a aquesta conseqüència. El Fill de Déu es fa home, perquè l'home esdevingui Déu. No ho esdevé en identitat d'essència, sinó en adopció, la qual, però, comporta un element físic, la gràcia santificant, que ens fa participants de la natura divina en les seves principals operacions: visió directa i fruïció amorosa de l'essència de Déu. Aquesta divinització dels homes els identifica moralment tots amb Déu i entre ells mateixos. Aquest vincle no és tan fort com el natural en unitat d'espècie, però ho és més en unitat de vida. Hi ha més unitat vital entre l'home així elevat i Déu que entre dos homes, àdhuc els més íntims. Es aquest vincle, lligat i anusat fortament en Crist, mercès a la seva unió hipostàtica i a la socialització d'ella guanyada amb la seva Passió i Mort, el que forma el Cos místic, l'aglutinant del qual és el mateix Déu comunicant la seva vida a cadascun dels membres.

El mitjà principal d'aquesta incorporació dels homes a Déu és l'Eucaristia, memorial de la Passió de Crist, pel qual ens comunica la seva mateixa vida resident en la carn i sang combregades. Segueixen tots els sagraments, accions vitals i vitalitzants del Crist col·lectiu, i darrera d'ells en proximitat insospitable, l'almoïna feta per pura caritat, que lliga els germans i els fa penetrar més en la vida íntima de Crist. Heus ací, tal volta, el secret d'aquell "cent per u i la vida eterna", promesos als qui ho donaran tot per amor a Crist.

El pecat no retractat per la penitència és l'única causa d'amputació d'un membre. El retractat ajuda més tost a reforçar-ne la vida divina, perquè el sofriment, la penitència i totes les conseqüències doloroses que produeix en nosaltres són nous enriquiments de la vida col·lectiva d'aquest gran vivent humano-diví. Podríem dir, encara, que el pecat de l'home ha estat causa de grans béns, perquè sense ell, no hi hauria hagut, probablement, encarnació del Fill de Déu; no hi hauria hagut, certament, encarnació dolorosa, ni el Cos místic que ella ens valgué. En estat de natura íntegra, la gran perfecció dels individus hauria fet innecessàries tantes col·laboracions socials, que no tenen altre objecte que ajudar l'individu impotent a conquerir aquella plena personalitat que ja hauria tingut quasi de naixença en aquell estat venturós. Ni classes, ni estaments, ni nacions, no haurien existit. Tampoc, per la mateixa raó, almenys molt probablement, una societat religiosa. La *felix culpa* celebrada per l'Església ha donat ocasió a la creació d'aquesta gran meravella del Cos místic del Crist, que oblidada, bé que coneguda, durant molts segles, constitueix avui l'objecte predilecte de la meditació de l'Església.

"Allò que no ha estat assumit pel Fill de Déu no ha estat guarit", diuen els teòlegs. Sense necessitat de guariment, no hi hauria hagut assumptió. Hi hauria hagut elevació a la filiació adoptiva, però no en virtut de la transfusió a tots els homes, en la mesura proporcionada, de l'assumpció d'un d'ells a la subsistència en una Persona divina. Ara, gràcies a la reparació feta necessària pel pecat de l'home, som incorporats directament a la humanitat de Crist per l'Eucaristia i, com a resultat intentat, a la seva divinitat i a la vida íntima de la Trinitat Santíssima, incorporació que desplegarà totes les seves meravelles en l'altra vida, quan ens conformarem a Crist ressuscitat, després d'haver-nos conformat a Crist sofrent.

Les conseqüències d'aquesta teoria grandiosa són incalculables. Primerament, si el Crist no ens redimeix sinó perquè fa un amb nosaltres, no ens pot redimir sense nosaltres. Qui t'ha creat sense tu, no et salvarà sense tu, recordem de Sant Agustí. El Redemptor capça la humanitat; sense ella, és incomplet, com el cos sense els membres. Conseqüència és que els membres segueixin la mateixa llei del Cap. Tots som corredemptors: els cristians ordinaris, d'ells mateixos, aplicant-se, amb l'acceptació resignada de les penes d'aquesta vida, els mèrits del Cap; els distingits, dels altres i tot, sofrint per ells, com altres Cristos, millor dit, com a membres més propers al Cap.

Es per això que deia Sant Pau que completava en el seu cor el que *manca* als sofriments de Crist³⁷.

El lector ens perdonarà que, per raó de brevetat, ometem l'exposició dels textos on Sant Pau ensenya aquesta doctrina, típicament seva, tasca que férem ja en un fascicle anterior d'aquesta revista.³⁸ Només en retraurem dos, on l'aplica al misteri de la redempció.

"Un morí per tots, i per tant, tots moriren"³⁹. La primera conseqüència d'haver mort Crist per tots és, segons Sant Pau, que tots moriren, perquè tots formen un sol cos, que mor a la mort del cap; i no pas que ja no calgui que els altres morin, com se seguiria en qualsevol de les teories que parteixen de la substitució. "Evidentment, diu el P. Prat, no som associats al Crist morent sinó d'una manera ideal, en tant que ell és el nostre representant, però la seva mort es realitza místicament en nosaltres per la fe i el baptisme".⁴⁰

"Al que no coneixia pecat, per nosaltres el féu esdevenir pecat, per tal que nosaltres esdeinguéssim justícia de Déu en ell"⁴¹. Així com Sant Agustí digué més tard que Déu s'havia fet home per tal que l'home esdeingués Déu, ací diu el gran Apòstol, extremant el pensament d'una manera esborronadora, que Déu féu el seu Crist pecat, perquè nosaltres esdeinguéssim justícia divina en ell. Essent lluny de tota versemblança la idea de Crist realment pecador, l'únic sentit possible d'aquest text, adverat, altrament, pel context i per la doctrina general de l'Apòstol, és que el Crist, fent-se home, esdeingué talment solidari de tots els homes, que els pecats de tots refluïren en ell com en el cap, representant com esdeingué del llinatge, mateix que el príncep ho és del poble i el pare ho és de la família. Sols en mèrit d'aquesta solidaritat, la justícia, i no qualsevol, sinó la de Déu, refluí en els homes, que esdevingueren *justícia*, com Crist esdeingué *pecat*, abstractes eloqüentíssims que donen tot el sentit a aquesta expressió ardida.

Semblant exposició tindria un altre text igualment difícil: "Crist ens rescatà de la maledicció, esdevenint maledicció per nosaltres, car és escrit: maleït tot el qui penja d'un lleny"⁴².

Amb l'ajuda de nombrosos i bells estudis publicats de fresc, en-

³⁷ Colos., I, 24.

³⁸ Sant Pau, model d'Apòstol, vol. XIV, p. 485 (desembre 1931).

³⁹ II Cor., V, 14.

⁴⁰ F. PRAT, S. J.: *La Théologie de Saint Paul*, v. II, p. 244 (onzena edició, 1925).

⁴¹ II Cor., V, 21.

⁴² Gal. III, 13.

tre ells un de notabilíssim de L. Richard⁴³, ens seria fàcil de seguir segles amunt el corrent de doctrina que aquestes ensenyances paulina, ressò d'altres d'evangèliques, iniciaren entre els escriptors catòlics, començant per Sants Pares. D'aquests, no n'hi ha quasi cap que, més o menys extensament, no faci referència a aquesta grandiosa síntesi de tota la doctrina catòlica sobre l'Encarnació i la Redempció.

Renunciant a aquesta interessantíssima excursió històrica, ens deturarem un moment en Sant Tomàs, que ultra invocar aquest gran fet en quasi tots els articles cristològics de la Summa, ens el presenta sota un aspecte interessantíssim i completament concordant amb el que hem dit fins ara en la part d'aquest estudi destinada a estudiar l'aspecte meritori de la Passió de Crist. Es sumament curiós que el Doctor Angèlic no trobi altra demostració d'aquesta valor meritòria de la Passió de Crist respecte a nosaltres que la seva qualitat de Cap de l'Església. Crist va merèixer per a ell la resurrecció i l'ascensió en cos i ànima al Cel, glorificació de la seva sagrada humanitat, i en aquest aspecte no jugava cap part el seu caràcter de Cap. Però Sant Tomàs tracta en aquest lloc del seu mèrit respecte a nosaltres. Traduïm: "A Crist fou donada la gràcia, no sols com a persona individual, sinó en quant a Cap de l'Església, ço és per tal que d'ell refluís en els membres; és per això que les obres de Crist tenen, tant respecte a ell com als seus membres, els mateixos resultats que les d'un altre home constituït en gràcia respecte a ell mateix. Però és cosa palesa que qualsevol qui, constituït en gràcia, pateix per la justícia, mereix amb això la salvació per a ell mateix, segons allò de Sant Mateu: *Benaurats els qui pateixen persecució per la justícia*⁴⁴. D'on és que Crist, per la seva Passió, mereix la salvació, no sols per a ell, ans també per a tots els seus membres."⁴⁵ Aquest igualar la individualitat del cos místic de Crist, quant als efectes del mèrit—els més personals—, a la d'un home individual és una expressió límit d'aquesta teoria que no manca ni d'originalitat, ni de força expressiva, ni de la més rigorosa exactitud teològica. És moguts per aquest text, que no hem volgut posar entre els títols estudiats amb què Crist obtingué del Pare la nostra salvació el títol del mèrit, perquè el mèrit per altri no es pot ni concebre sense una solidaritat perfecta entre el qui mereix i el qui

⁴³ *Le dogme de la Rédemption*, París, Blond et Gay.—Vegeu també MERSCH: *Le corps mystique du Christ*, dos volums. Edicions del "Museum Lessianum". Luvaina, 1933.

⁴⁴ Mt., V, 10.

⁴⁵ S. Th., III, q. XLVIII, art. I, in c.

frueix del fruit del mèrit talment adquirit. Així, s'acaba de veure com totes les explicacions teològiques tradicionals de la valor redemptriu de la Passió troben la plenitud de llur valor jurídica i de llur força probativa en aquesta concepció grandiosa de la solidaritat vital i moral entre Crist i nosaltres dintre un sol Cos místic.

El fet que aquesta doctrina repregui amb tanta de vigor en el nostre temps, que sigui la meditació quasi constant de les ànimes més escollides de l'Església contemporània, predisposa a cercar-hi motius d'oportunitat especial per a aquesta època.

No són pocs ni lleus. Podríem dir, en primer lloc, que avui l'home cerca adaleradament un cos místic. En franca bancarrota l'individualisme lliberal, posada cada dia en major evidència pels desastres recents la insuficiència de l'individu, hom s'afanya pertot a cercar entitats socials fàcilment elevables, en la pensa de llurs fanàtics, a una categoria mística. El socialisme i el nacionalisme, no tan allunyats entre ells com traeixen falsament les aparences, no són més que falsificacions naturalistes de la doctrina del Cos místic del Crist i de l'exigència que la seva constitució féu néixer en el fons de l'espècie humana redimida.

La classe social—burgesia, proletariat—i la Nació mecanitzada en Estat volen ésser els substitutius del Cos místic de Crist en aquesta humanitat entestada a oblidar els beneficis de la Redempció. Fins i tot ha sorgit el misticisme de la humanitat universal, l'internacionalisme laic, que de vegades, amb una estranya llusquedat que no li permet de veure la contradicció implicada, vol conjummar-se amb el socialisme d'Estat, fatalment nacionalista. És ben inútil: socialisme, nacionalisme i internacionalisme laic, desintegrats de Crist, són aspiracions que poden contenir algun germen de noblesa, però que la manca d'energia sobrenatural fa degenerar en utopies.

Per tal d'aglutinar tots els homes en unitat de vida i en aquella col·laboració amorosa que relliga com a membres d'un organisme, és necessari un ideal que transcendeixi tots els fets diferencials de classe, d'estament, de fortuna, de nacionalitat. Només n'hi ha un: la Religió, i encara una Religió que ofereixi a la humanitat, no sols una doctrina transcendent i universalitzable—catòlica—, sinó un fet vital que la faci circular per totes les ànimes, unint-les en l'Esperit de Déu realment posseït i organitzant-les en un sol vivent universal, immortal, perpetu. Altres doctrines religioses o socials han aparegut en la humanitat que han tingut, més o menys explícita,

aquesta aspiració. Totes han estat limitades en el temps i en l'espai. Llur força unitiva s'ha esbravat bon punt han volgut travessar les fites d'una raça o d'una època. L'única que supera totes les diferències humanes de lloc i de temps, demostrant amb això sol que és sobrehumana, és el Cristianisme autèntic de l'Església Catòlica. La injustícia social, la guerra, l'egoisme d'individu i de classe, l'opressió de tota mena de minories no tenen altre remei que la presa de consciència i la intensificació de vida de l'únic Cos místic possible, perquè és l'únic que està animat per un esperit superior als elements que s'han d'unificar. I és d'una evidència elemental que per a unir elements antagònics es necessita un principi vital superior a tots ells. Dintre l'atmosfera limitada dels fets humans, és per definició impossible de trobar cap esperit sobrehumà. Sols Déu pot unir tots els homes, i realment els ha units, instituint aquest Crist social universal i permanent, que fa circular en tots ells una vida autènticament divina capaç d'unificar, superant-los i sublimant-los, tots els antagonismes creadors de conflictes.

A més, tots aquests ideals naturalistes d'unificació, cossos místics extra-cristians, s'imposen per la violència, pel predomini de la força, per l'opressió, a manca de força assimilativa, dels elements heterogenis, coses totes incompatibles amb l'harmonia vital que ha de regnar en un cos místic. I el primer element antagònic que els fa nosa és la persona humana, víctima sempre de totes les unificacions extra-religioses, tant que vinguin de l'extrema dreta com de l'extrema esquerra. La classe dictadora, la Nació erigida en divinitat, sufoquen, no sols les altres classes i les altres nacions, ans encara els individus de la mateixa classe i nació. En la seva fallera de formar el Cos místic respectiu, la persona individual els és un destorb, perquè, imatge de Déu que és, té drets anteriors a la classe i a la nació, que destorben la sobirania absoluta del Tot únic i uniforme que somnien i que no són capaços de superar ni de conciliar amb l'expandiment de la persona individual. Aquest miracle d'unificació conciliadora de la personalitat del Tot amb la dels components humans, només el fa el Cos místic autèntic, el de Crist, que, partint de la personalitat preexistent i sapientíssima de l'Home-Déu, ama les fesomies que arreu de la Creació canten l'expressió inefable de Déu, entre les quals ocupa el primer lloc la persona humana. Per això dintre l'Església catòlica, la persona individual és l'objecte final de tots les esforços i el subejcte primer dels drets, com

dels deures, perquè és ella la que es tracta de salvar eternament. O cristians, doncs, o engolits dintre la monstruosament uniforme totalitat panteista d'un Déu fals i tirànic.

Sobiranament oportuna ha estat, doncs, la iniciativa del Papa d'invitar la Cristiandat, i àdhuc els forans a ella, a commemorar el XIX centenari de la Redempció en aquesta època malmenada per feixismes, bolxevismes, socialismes, nacionalismes que prenen noms diferents en cada clima polític, naturalismes que refreden la vida cristiana de tantes ànimes, individualismes lliberals que resisteixen les demandes de justícia nades de les necessitats collectives més profundes del llinatge, laïcismes que corgelen les nacions, volent-ne expellir el sojorn vital de Déu...

El Sant Pare Pius XI diu a tota la humanitat que sols una rein-fusió vigorosa d'aquest Esperit de Déu que uneix en una sola vida tots els seus fidels, una Pentecosta renovellada per tota la Terra, pot tornar al món la pau, la sollicitud mútua d'uns membres pels altres, el consol de la vida ordenada a una de millor. Aquest fruit de la Redempció només s'obté mitjançant una incorporació sincera al Crist. Per als no cristians, aquesta incorporació s'efectua pel baptisme que esborra tot reat de culpa i de pena; per als cristians prevaricadors, per la penitència, que esborra la culpa i deixa quasi sempre una resta de pena a expiar. El baptisme, doncs, de les nacions infidels i la penitència de les cristianes, l'activitat missional i l'acció catòlica—les dues distintives del gloriós pontifical actual—són en definitiva els únics remeis de la humanitat malalta.

Diu Sant Tomàs que Crist va tornar a l'arbre el fruit que Adam n'havia arrencat il·legítimament. L'hi va tornar, però millorat. Aquell fou fruit de mort; aquest és fruit de vida, i de vida eterna, aquella que ell mateix digué que havia vingut perquè els homes tinguessin ben abundosa.

Vulgui Déu que el gust celeste d'aquest fruit, ofert a l'home modern pel gest magnífic de Pius XI, assaoni de vida divina les entranyes de tots els homes i de tots els pobles i els relligui per sempre més en el Cos místic del nostre dolcíssim Redemptor, Jesucrist, a qui sigui tot honor i tota glòria per la perennitat dels segles.

CARLES CARDO, Prev.

ELS MISTERIS DE LA INTEL·LIGENCIA DE JESUCRIST

ENTRE les aberracions en què ha incorregut la intel·ligència humana pel decurs de la Història, poques n'hi ha de tan absurdes com la dels antics racionalistes que, per no acatar el dogma catòlic, proclamaren pretensiosament l'autonomia de la raó, i establiren com a criteri suprem del treball intel·lectual: que allò solament ha d'ésser acceptat que la raó abasta per si sola i comprèn adequadament. Els homes d'estudi saben per experiència la falsedat, la insinceritat de la posició racionalista. El món del misteri—parlem del misteri en sentit ample, com a sinònim d'obscur o conegut inadecuadament—és tan prop nostre, que podríem dir que el toquem, el veiem, el sentim; envolta pertot arreu la nostra intel·ligència. Quan hom arriba a les arrels d'una qüestió qualsevol, sobretot en el terreny de la Filosofia, un mur impenetrable se us posa al davant i no us deixa veure la llum que sospiteu, i a vegades sabeu certament, que hi ha a l'altra banda. I quan el geni assalta la muralla, o per una escletxa feliçment trobada pot guaitar-hi a través, un altre mur més alt i més dens se us posa de seguida al davant dels ulls, i us barra el camí de la inquisició intel·lectual. Exposem fets d'experiència quotidiana i no hipòtesis brillants que necessitin el control de proves positives.

Si en aquest sentit s'havia d'establir alguna jerarquia, nosaltres posaríem en el lloc preeminent de les ciències estrictament humanes els estudis de Psicologia. Allí el misteri és tan connatural, que es verifica plenament la coneguda paradoxa que el més desconegut per a l'home són precisament les intimitats del seu ésser. No és estrany. El fons de l'ésser humà està constituït per la interferència del món de la matèria i el món de l'esperit, els quals, obscurs com són en llurs profunditats, ho són encara molt més en aquella fusió admirable que en realitza la natura humana, malgrat llur oposició que sembla irreductible.

Però sobrepuja enormement en la jerarquia del misteri el que en diríem *Psicologia de Jesucrist*. Les intimitats de l'Home-Déu no són

solament, com les nostres, la interferència de l'esperit i la matèria; representen el punt convergent de l'Infinit amb el finit, l'encaix de l'Ésser diví amb l'Ésser humà i les irradiacions del primer sobre el segon. Endinsar-se en aquests estudis és situar-se davant d'abismes inacabables, que la ment mai no hauria ni sospitat que existissin i dels quals la raó, il·luminada i tot per la fe i el talent, amb dificultat pot abastar res més que alguna de les zones superiors; abismes, altrament, en contrast continu amb cascades de llum que, de tan intensa i superior, us enlluerna. Un gran teòleg va intitular així el tractat que havia escrit sobre aquesta matèria: *De mysteriis vitae Christi*. No sé per què, cada vegada que obro aquest llibre, en llegir-ne el títol, sento l'emoció que produeix la presència del geni intel·lectual, amb les seves notes característiques de profunditat, exactitud, senzillesa.

Es sota aquestes impressions que escrivim unes notes teològico-psicològiques sobre la intel·ligència de Jesucrist. Sabem tots els catòlics que el nostre dogma estableix en el Crist dues natures, divina i humana, i, en conseqüència, dues facultats corresponents a cada una d'elles. En el present estudi, no ens referim a aquella Intel·ligència que, identificada amb l'Essència divina i amb la Personalitat, és el suport de la natura humana del Crist. Ens referim a la mateixa natura humana, de la qual emergeix, com a facultat superior, una intel·ligència perfectíssima, però igual específicament a la nostra.

Uns principis teològics que seran el punt de partida de la investigació psicològica.

A La intel·ligència humana del Crist intuïa en el Verb la Veritat subsistent i absoluta, l'Essència divina, com a objecte primari de la visió i en ella i per ella, en concepte d'objecte secundari, i amb una perfecció insuperable, totes les altres coses que d'alguna manera li podien interessar. Sant Tomàs no li troba d'altres límits que els mateixos de l'infinit (3-10-3).

A' Aquesta ciència intuïtiva, dita altrament *visió beatífica*, és un coneixement que mai no es retreu a les esferes de l'habitual o del potencial, sinó que és sempre actual; és, a més, el que en diríem en el lèxic de la Psicologia moderna, pensament pur, sense imatges que l'acompanyin, ni en concepte de suport ni de projecció, coneixement inimaginal; és, finalment, una ciència que no va creixent amb apor-

tacions successives, com la nostra present, sinó que és completa i perfecta des del començament.

B Al costat d'aquesta ciència amplíssima i perfectíssima, se'n desplegava dins la ment del Crist una altra d'inferior, específicament igual a la nostra, basada en l'experiència sensorial i interna, imaginal, i elaborada per procediments de lògica (judicis, il·lacions, etc.). Aquesta ciència no afegeix res de positiu a l'objecte total de l'anterior, ni cap detall, ni cap aspecte inconegut de la beatífica; és simplement una modalitat intel·lectiva distinta, induïda en el Crist, no per adquirir més coneixement, sinó tan sols per no deixar buida i inactuada la potència radicada en la humanitat del Crist, com en nosaltres, de conèixer les coses per l'experiència interna i externa. (Cf. *Sant Tomàs*, 3-12-1).

C. Malgrat la possessió d'aquestes dues ¹ sèries de coneixença tan diverses i allunyades, la facultat intel·lectiva humana del Crist és una i indivisa. Un mateix intel·lecte és el que percep les coses intuïtivament en l'Essència divina i discursivament i per l'acció dels sentits, en les coses mateixes.

D En virtut d'aquesta unitat de subjecte i de potència intel·ligent, en practicar el Crist la introspecció segons els procediments i condicions amb què nosaltres ho fem, podia registrar la funció beatífica d'intuïció intel·lectual que en Ell es realitzava, i els objectes abastats per la mateixa visió intuïtiva, car la intel·ligència de Jesucrist estava dotada de consciència, mateix que les nostres, i com nosaltres percebia el que passava en el seu interior.

E Aquesta introspecció produïa en la intel·ligència de Jesucrist

¹ Els teòlegs, ultra aquestes dues espècies de coneixença, n'admeten en Jesús una altra d'intermèdia, per espècies infuses, pròpia dels esperits purs i de l'ànima humana en estat de terme o de separació del cos. Nosaltres en el text, n'hem prescindit, per tal com no interessen directament al nostre objecte. Els grans misteris de la intel·ligència i de les derivacions d'aquesta en la vida afectiva, en Jesús, resultarien igualment inquietants de les relacions de la ciència beatífica i l'experiència mental, si aquestes fossin les úniques en la ment de Jesús.

Altrament, cal tenir present que si hom les atribuïa a Jesús basant-se únicament en raons filosòfiques, segons les quals són elles les que realitzen el coneixement propi dels esperits purs (Cf. BILLOR, *De Verbo incarnato*, thes, 20), tindrien dret a negar-les tots aquells que, rebutjada la teoria escolàstica de l'intel·lecte agent, opinem que els esperits purs poden posar-se directament en contacte intel·lectiu amb els objectes exteriors, materials i tot (Cf. *Qüestions de Gnoseologia*, pàg. 29 i següents).

el fenomen psicològic que, atenent-nos al lèxic de la Teologia tomista, anomenem il·luminació del coneixement experimental per la visió intuïtiva; fenomen altrament conegut i registrat per la Cristologia: a) Sant Tomàs, comentant el rapte de Sant Pau al Cel tercer (2 Cor., XII, 1-4), afirma que la visió intuïtiva de Déu, a la qual fou elevat, segons ell, l'Apòstol, deixà en la seva intel·ligència un remanent intel·lectiu, reductible a espècies imaginals (2-2, q. 175, a. 4 ad 3; I, q. XII, a. 9 ad. 2). b) Jesús, segons els teòlegs, per a conèixer els futurs, no necessitava una revelació estricta del Pare, sinó que els coneixia en la intuïció beatífica, i d'ací es derivava al coneixement inferior (imaginal) segons el qual es comunicava amb els homes (Cf. BILLOT, o. c. thes. XX, 1). c) Admeten els teòlegs la possibilitat i el fet de la il·luminació de la ciència infusa per la beatífica. "Si l'ànima del Crist, diu Billot (1. c.), pot il·luminar els altres sobre allò que sap, més podrà determinar-se ella mateixa a conèixer actualment per la ciència infusa el que actualment intueix per la ciència beatífica."

També la ciència infusa pot tenir derivacions il·luminatives sobre l'experimental (Cf. 3-12-2); per què, doncs, no podria la ciència beatífica il·luminar sobre l'experimental, ja directament, ja mitjançant la intervenció de la infusa?

En l'Evangeli de la infància de Jesús hi ha un text molt fàcil d'interpretar en el sentit, que en diríem, perifèric; però davant d'ell fa segles que fluctua, i encara avui segueix fluctuant, la Cristologia, quan tracta d'escatir-ne la significació interna: *Jesús (noi) progressava en saviesa i en edat i en gràcia davant de Déu i dels homes* (Lc., II, 52). L'Evangelist, fidel al seu paper d'historiador, descriu els fets de la vida de Jesús tal com es presentaven a l'observador, segons el ritme de la realitat ordinària. Jesús, així com pujava d'edat, es manifestava més savi i més ple de gràcia. Era, però, una creixença real o aparent? Que l'edat creixia realment, fóra pueril negar-ho. La gràcia, però, aquella gràcia que ho és davant de Déu i que els teòlegs anomenen *santificant*, assolí des del primer instant, en l'ànima de Jesús, el grau suprem de plenitud, la plenitud absoluta en un ésser creat; no podia, doncs, créixer en realitat; la creixença era sols aparença, manifestació progressiva d'una realitat interior inesgotable. Fins ací, els teòlegs s'acorden perfectament. La inflexibilitat dels principis teològics imposa exegesis uniformes. Però, i la saviesa? Ací, la resposta no pot ésser tan simple. Si tota la saviesa de Jesús es referís a la que li correspon per la visió intuïtiva de Déu, seria tan incapaç d'augment

real, com ho és la gràcia, car també aquesta saviesa fou plena en l'ànima de Jesús des del primer moment de la seva existència. El progrés intel·lectual no pot realitzar-se més que per un augment de capacitat o aplicació intel·lectiva (element subjectiu), o per una major claredat de l'objecte (element objectiu). Donades les condicions de la visió beatífica, és clar que ni l'un element ni l'altre no poden tenir-hi lloc, car la presència de la Veritat infinita i el confort del *lumen gloriae* assoliren inicialment la plenitud absoluta en un ésser creat.

Però si es tracta de la ciència experimental, la qüestió presenta altres possibilitats. Basada en les dades de l'experiència interna i externa, aquesta ciència segueix, en el seu desplegament, un ritme paral·lel, en general, al de la riquesa de dades experimentals. Aquesta i la diversa penetració o aplicació que assoleix en cada individu la intel·ligència, són la norma determinativa del progrés intel·lectual.

És evident que en el Crist progressava l'experiència externa, així com anaven desplegant-se els sentits, amb la creixença orgànica, fins arribar a la plenitud de sensibilitat externa i interna, sensorial i imaginativa. Des d'aquest punt de vista, no hi ha diferència amb el nostre desplegament mental. Sembla, doncs, obvi d'establir un progrés veritable en la intel·ligència de Jesús quant a la ciència experimental. I en aquest sentit es decanten generalment els teòlegs (Cf. v. g. FRANZELIN, *De Verbo incarnato*, thes. 42). Cal tenir en compte, però, que l'experiència de què es nodreix el nostre coneixement és doble, externa i interna, i si bé quant a la primera hi ha concordància entre Jesús i nosaltres, quant a la segona hi ha diferències profundes irreductibles: les que expressen els principis *D* i *E*. Efectivament, la intel·ligència del Crist, excitada per un objecte experimental, actuant-se sobre ell, trobava dins de si mateixa una llum que completava i perfeccionava instantàniament les idees formades a base de l'experiència sensible.

Un exemple per aclarir-ho. Dos homes que tenen davant dels ulls una mateixa moneda: l'un, comerciant; l'altre, ple d'erudició numismàtica. La representació sensible i la idea primera que en resulta és sensiblement igual en els dos; però, en arribar a la consciència, el comerciant no hi veu res més que una moneda bona o falsa o dubtosa en el seu valor comercial; l'erudit, en canvi, hi aplicarà els seus coneixements científics i us dirà que és de tal època, de tal rei, relacionada amb tal fet històric, etc. Resulta, doncs, que el punt de partida de la percepció sensible, essent igual en els dos,

dóna, com a resultat, idees molt diverses en perfecció, pel divers estat intel·lectual de l'un i de l'altre.

En el Crist, doncs, en virtut d'aquell coneixement perfectíssim i sempre actual, que es diu la ciència beatífica, quan, a base de l'experiència sensible, es produïa una idea, aquesta, il·luminada pels esplendors del coneixement intuïtiu beatífic, arribava instantàniament al grau màxim de perfecció que li era possible; esdevenia, en extensió i en intensitat, una idea completa, perfecta.

Concretem. Jesús, des del principi de la seva predicació, conegué experimentalment l'animadversió, l'odi amb què era rebuda pels jueus. Amb això podia entrellucar, com a home sagacíssim, els resultats negatius de la seva predicació i, potser, sospitar la mort i passió, i... ho res més. Però com en la visió beatífica intuïa l'odi dels jueus amb totes les insídies, els despits i els refinaments, amb tots els detalls de la mort i passió, etc., aquella idea experimental sobre la mala voluntat inicial dels jueus, de seguida es determinava, en la seva ment, amb tot el seguici de detalls que claríssimament percebia en la ciència beatífica.

Cal, encara, tenir present que les idees que ordinàriament adquirim per experiències isolades, solen relacionar-se, com a objectes mentals, això és: que es completen mútuament i es congrien en un tot sintètic, que és el grau suprem de perfecció a què arriba la ciència experimental (Cf. ST. TOMAS, 3-12-1, ad 1 i 2). Des d'aquest punt de vista, l'experiència de Jesús s'enriquia ràpidament, potser instantàniament, amb tots els detalls analítics que podien completar-la i amb el màxim de perfecció sintètica. Cert que la ciència experimental de Jesús no fou completa (perquè no s'inicià) des del començament, com la beatífica, però quan els òrgans de l'experiència, els sentits interns i externs, funcionaren suficientment i s'inicià la ciència experimental, aquesta assolí ràpidament el cim de la perfecció possible. Ara bé, el funcionament dels sentits i de la imaginació és normal i suficient, i fins perfecte, molt abans d'arribar a l'edat que, per a nosaltres, representa la plenitud intel·lectiva. Ens sembla, doncs, deficient la concessió del teòlegs, que Jesús en cada època de la seva vida assolí el grau màxim de ciència experimental corresponent. Nosaltres pensem que l'assolí des de la primera època per a sempre, car així com hi ha homes que amb poques dades experimentals, hi veuen més que altres amb moltes, per llur talent, així, *a fortiori* Jesús des de les primeres experiències, esgotà ràpidament totes les possibilitats de coneixement experimental, no sols per l'a-

gudeses del seu talent, sinó principalment per les il·luminacions de la ciència beatífica.

Més interessant encara, i també més copiós de dificultats, és l'estudi de les derivacions de la vida intel·lectual de Jesús en el camp de la seva *vida afectiva*. Hi ha certs afectes—citem especialment l'admiració (Mt., VIII, 10) i els sofriments interns (Lc., XXII, 41 i següents)—que semblen incompatibles amb les condicions més essencials de la ciència beatífica de Jesucrist.

Sobre l'admiració publicarem una monografia en *Analecta sacra tarraconensia* de l'any 1926 (*De ratione admirationis in Christo*) on propugnem l'opinió de Sant Agustí, que nega la realitat de l'admiració de Jesús davant l'esclat de fe del Centurió de Cafarnaüm. Ens hi remetem.

Quant als sofriments interns de Jesús, les dificultats són més grosses, i més discrepants les opinions dels teòlegs. El sector més important d'aquests apella, com Sant Tomàs, al caràcter totalment humà i homogeni amb la nostra que té la ciència experimental de Jesús; per això pot obtenir, diuen, les mateixes derivacions objectives que la nostra: el sofriment moral, l'admiració, etc.

Aquesta solució seria plenament satisfactòria, si no es verificués en la consciència de Jesús, el que hem expressat sota les lletres C, D i E, o sigui, la permeabilitat, la invasió, la il·luminació de la ciència experimental de Jesús per la beatífica en virtut de la unitat de consciència i de subjecte intel·ligent. Si la llum de la visió beatífica és incompatible intrínsecament amb el dolor espiritual—com prova Sant Tomàs (Cf. *Compendium theologiae*, cap. 232) al·legant que tots els motius de tristor que pugui oferir la visió d'un objecte estan perfectament neutralitzats i superats per la seva visió en les ordenacions de la Saviesa divina—encara que la ciència experimental oferís a Jesús motius de tristor interna, en la consciència de Jesucrist eren superats aquests motius pels superiors que li oferia constantment i vivíssima la visió inextingible de l'Essència divina.

Modernament, els teòlegs als quals no satisfà la solució tomista, n'han excogitat d'altres, d'orientació semblant a la de Melcior Cano, que suposava extingida la llum, més ben dit, el goig, que es deriva de la visió beatífica, en els moments de l'agonia de Jesús. No podia haver-se verificat, diuen, una suspensió del coneixement beatífic en els moments de l'agonia de Jesús? I si no una suspensió total, diuen altres, per què no una restricció de l'objecte secundari, per la qual,

a Jesús, en les hores del sofriment interior, se li haurien eclipsat de la visió beatífica aquelles coses precisament que, segons la ciència experimental, li oferien motius gravíssims de tristor?

Alguns, pocs, i ens sembla que vorejant la temeritat, han gosat a negar la realitat dels sofriments interns en la part superior de l'ànima de Jesús.

En una altra ocasió, si Déu vol, ho tractarem expressament. Per ara, bastin aquestes indicacions per a entrellucar els misteris que la intel·ligència de Jesús importa en si mateixa, i projecta sobre la seva vida afectiva.

La pietat cristiana ha fet de certs afectes de l'ànima de Jesús l'objecte de les seves preferències. És una orientació molt racional; cal, però, situar-s'hi també racionalment, abrandant-se d'amor i de gratitud en allò que podem escatir-los, i adorant-los en silenci, quan se'ns presenten envoltats de l'ombra del misteri.

JOAN B. MANYA, prev.

LA REDEMPICIO SEGONS SANT IGNASI MARTIR

PER allà a l'any 110 després del naixement de Jesucrist, quan encara ressonaven a les orelles de molts les predicacions abrاندades dels apòstols, era consumat el martiri—ferm testimoni de fe—del Bisbe d'Antioquia, Ignasi el Teòfor, successor segon de Sant Pere en la càtedra d'aquesta ciutat. No sabem gairebé res de la seva vida, llevat del que ell mateix diu en les set lletres escrites¹ mentre és conduït a Roma, on ha d'ésser devorat per les feres en els esplais del Circ.

L'interès d'aquestes lletres no és precisament d'ordre literari; tot amb tot, enmig de les moltes incorreccions, hi brolla una incontinguda allau d'idees i de passió, que pocs Sants Pares han sobrepujat. Parla entusiasmat, emocionat, per la mort pròxima que considera com el premi dels seus treballs en Crist. En la seva lletra als Romans, ens descriu la seva psicologia de màrtir. No és sol a sofrir. Crist ha sofert, primerament, i ell vol imitar la passió del seu Déu. "Aleshores de debò seré deixeble de Jesucrist, quan el món no veurà ja el meu cos. Pregueu el Crist per mi, per tal que per les dents de les feres esdevingui víctima de Déu." "Si sofreixo, seré un afranquit de Jesucrist i en ell ressuscitaré lliure" Rom., IV.

Manera de parlar certament digna del temps difícil en què l'Església era doblement assotada pel grèvol de les persecucions i de les heretgies.

Aquest caràcter de l'Església, atacada de part dels seus enemics externs amb les persecucions, i d'una manera més temible encara de part dels seus enemics interns, els heretges sortits del seu si i nodrits amb la seva llet espiritual, és la doble visió magnífica que ens ofereixen les lletres de Sant Ignasi. No dona una explicació sistemàtica de les doctrines de l'Església, que ell per primera vegada especifica amb el nom de *catòlica*, és a dir, arreu del món escampada, puix que

¹ *Les Pères Apostoliques*. III, per A. LELONG. *Ignace d'Antiochie*. - Librairie A. Picard. Paris, 1910.

no era encara el temps de les exposicions teològiques, però contra les desviacions dels heretges, afirma la vertadera fe. És meravellosa la concordància de les veritats per ell exposades amb les que l'Església tostemps ha ensenyat. Sembla talment fet a posta per a denunciar la falsedat del modern agnosticisme religiós.

La Unitat i Trinitat de Déu, l'Encarnació del Verb, la Redempció de la humanitat per la Passió de Jesucrist, la seva exaltació i resurrecció, l'Eucaristia, la Jerarquia, etc., hi són proposades amb una exactitud sorprenent, com un advertiment anticipat a les heretgies dels moderns dissidents de l'Església fundada pels apòstols damunt la pedra angular, que és Crist Jesús.

Els herètics modernistes voldrien aplicar les teories de l'evolució transformista dels éssers materials als dogmes de la fe cristiana. Segons ells, de la mateixa manera que els éssers materials han sofert diverses ininterrompudes transformacions, que els han portats des de la matèria inerte a l'home racional, semblantment els dogmes del Catolicisme, després de moltes i oposades fases d'evolució, han vingut a parar a l'estat actual. Per tant—diuen encara—no hi ha inamobilitat de doctrina ni de fe, sinó que, sota una certa perennitat de mots i fórmules doctrinals, els dogmes catòlics han augmentat amb conceptes diversos, completament nous unes vegades, i altres, amb l'escreix de noves idees contràries als dogmes professats anteriorment per la fe cristiana².

No és la Revelació divina—diuen encara els modernistes—ni el mestratge de l'Església guiada per l'Esperit Sant, sinó els propis fidels qui en el transcurs dels segles han descabdellat i fet créixer les veritats de fe, no segons l'objectiva realitat, ans segons les mutacions que l'ambient i la consciència col·lectiva exigien³.

No cal dir que la doctrina de la Redempció dels homes per Jesucrist, centre i fonament de la nostra Religió, ha estat aferriassadament combatuda pels racionalistes, que diuen que la religió predicada per Jesús es reduïa a reconèixer i amar Déu com a Pare de tots els homes. Aquesta fou l'única idea de Jesús, que l'exposava amanida amb símbols i consells dirigits a establir una germanor universal. Sota el símbol de Déu-Pare, volia que tots els homes es consideressin germans. I prou. La primitiva Església desconeixia com-

² *La Evolución Homogénea del Dogma Católico*, per F. MARIN SOLA, O. P.
 "Tots els teòlegs catòlics, tant antics com moderns, estan conformes que el dipòsit de la revelació catòlica o pública restà acabat amb la mort de l'últim dels Apòstols".
 Sec. VII, núm. 177.

³ Decret *Lamentabili*, Proposicions 6 i 22.

pletament que la mort del Crist fos per a salvar-nos, que ressuscités per tal d'ésser el nostre intercessor dalt del cel, prop del Pare, i que a causa de tot això nosaltres hem cobrat nova i superior vida.

Fou molt ençà, per necessitats econòmiques primerament, i per raons de controvèrsia després, que hom muntava tot l'embalum d'una ideologia complexa, forastera a la ment de Jesús.

La història, però, no és favorable als racionalistes en aquest punt. Les modernes recerques, algunes promogudes per ells mateixos, ens forneixen arguments a balquena per a demostrar que la fe que nosaltres professem, especialment la fe en la Redempció dels homes pel Crist, és la mateixa incorrupta que predicaren els apòstols i els primers deixebles.

Prescindint d'altres proves ben interessants, hem escollit les lletres de Sant Ignasi Màrtir, que en l'avinentesa del Jubileu de la Redempció, haurien d'ésser objecte d'estudi de part dels cristians, com a document el més dens, el més clar, i el més immediat als apòstols.

Abans, però, de donar un esquema del seu contingut doctrinal, bé caldrà recordar breument quins eren els heretges que Sant Ignasi combat, i què entenen, i quins dogmes inclou el concepte de Redempció.

Els docetes.—El que destria el Cristianisme de totes les altres religions és potser, més que altra cosa, el seu caràcter de convenciment i certesa de les ensenyances que dona. Potser no ens hi hem parat prou bé en la transcendència d'aquest caràcter, que tant el Nou Testament com tots els documents primitius ens manifesten. Hom no pot ésser cristià sense un assentiment absolut, indiscutible a totes les veritats de la fe sense cap excepció. Els seus dogmes no són, com en les religions paganes, unes faules instructives, sota l'escorça de les quals batega una ensenyança moral, ans el cristià ho ha de creure—talment ho és—veritable, real, objectiu, no fingit, hipotètic o subjectiu. Els miracles, principalment la resurrecció de Jesús i les profecies, advernen els dogmes cristians. Els màrtirs moren per donar testimoni del seu convenciment. Abans els pitjors turments que desmentir la veritat.

Contra aquesta ferma convicció de l'Església, erraren primerament els docetes. La matèria, segons el sistema gnòstic, és essencialment dolenta, és mal; només l'esperit és bé. El Redemptor ha vingut per a millorar i salvar els homes; com que la matèria és incapaç de millora i salvació, no pot formar part integrant del Redemptor, ni concórrer a la seya obra reparadora. El Crist celeste pren l'apa-

rença de carn, però en tornar al lloc d'on ha vingut, abandona aquesta aparença que li ha permès d'estar entre els homes.

El docetisme és la primera de les heretgies cristològiques, puix comença a la fi del primer segle: l'apòstol Sant Joan la condemna en la seva primera lletra (I, Joan, 4-2): "En això coneixeu l'esperit de Déu: tot esperit que confessa que Jesucrist vingué en carn, és de Déu. I tot esperit que no confessa Jesús, no és de Déu." Ningú no combat més aferissadament aquesta heretgia que Sant Ignasi Màrtir. Ell dona les raons de la falsetat del docetisme i afirma la realitat de la carn assumida verament pel Fill de Déu. Això dona més autoritat a Sant Ignasi, quan incidentalment ens parla de la Redempció dels homes pel Crist.

Les veritats que la noció del Redemptor inclou són: La Unitat de Déu; la Trinitat de Persones, Pare, Fill i Esperit Sant, entre elles distintes en una sola natura divina. La segona Persona divina—el Fill—pren natura humana íntegra, amb les perfeccions i defectes inherents a la condició d'home, llevat el pecat. La segona persona encarnada, Jesucrist, és el Mitjancer entre Déu i els homes apartats de Déu pel pecat, segons els coneguts mots de Sant Pau "Car un és Déu, un també el mitjancer entre Déu i els homes, l'home Crist Jesús, el qual es donà ell mateix en rescat per tots, testimoniança en els temps avinents." (I. Tim. 2, 5.)

Aquesta mediació de Jesucrist consisteix essencialment en la Redempció, mot que prenem en el seu més ample sentit de total restabliment de la natura humana. Aquest nou ordre de coses que Jesucrist vingué a establir—anomenat en les Sagrades Lletres economia—consisteix essencialment en la reparació que el Crist, el nostre cap, ofereix a Déu per les ofenses rebudes de part nostra; representant tots els homes, ofereix a Déu un sacrifici, del qual és ensems sacerdot santíssim i víctima de valor incommensurable; ens allibera de la doble captivitat del pecat i penes pel pecat merescudes i de la tirania del diable; i ens restitueix íntegrament i amb escriu els béns sobrenaturals que amb la primera caiguda perdérem.

Cal no oblidar que el concepte de Redempció inclou essencialment el pagament d'un preu, per tant, és quelcom més que una simple reparació, afranquiment o restitució. Podia Déu per la seva lliberrima voluntat condonar els deutes de l'home sense cap reparació a la seva Majestat ofesa, i tornar-li els antics privilegis, i aleshores hi hauria reparació, restitució, afranquiment, però de cap manera

no podríem dir-ne redempció, puix mancaria el pagament de preu.

No fou aquest el seu signi, ans volgué que Crist, representant tota la humanitat, donés el preu per tal de reparar els nostres mancaments a Déu. I el preu fou una satisfacció o reparació de les ofenses nostres mitjançant la seva Passió. La Passió i Mort de Jesucrist —Home-Déu—preu del perdó de les nostres culpes, és la idea fonamental de la Redempció.

Hom potser dirà que el concepte de pagar un preu per tal d'alliberar l'home esclau és només una analogia inexacta, car l'home era esclau del dimoni, i el preu no fou satisfet al dimoni, sinó a Déu. A aquesta objecció contestarem que l'esclavitud al dimoni suposa que l'home ha estat abandonat per Déu, a causa del pecat i que, per fatal conseqüència, queia en poder del senyor de les tenebres, sempre, però, per la voluntat permisiva de Déu, ofès per les transgressions de l'home.

La satisfacció redemptora de Crist en la seva Passió, pot considerar-se en diversos aspectes que no faren més que enumerar, seguint l'ordre en què els proposa Sant Tomàs, sense ulterior explicació, que hom podrà trobar en el lloc respectiu: *Summa Theologica, Quaestio XLVI* et s. a) La Passió de Crist és a manera de mèrit, de satisfacció, de sacrifici, de redempció. b) Conseqüències.

Per la Passió de Crist fórem afranquits del pecat, del poder del diable, de la pena merescuda; fórem reconciliats amb Déu, ens fou oberta la porta del Cel. Per ella, Crist assolí la seva exaltació.

Aquest mateix ordre seguirem en l'exposició de les idees de la Redempció proposades per Sant Ignasi, amb la màxima objectivitat, per tal que hom copsi la plena identitat de doctrina que es conserva incorrupta a través dels segles, i ressuscitin amb més vigoria els trets particulars de Sant Ignasi en les seves comparacions colpidores, en la seva terminologia precisa.

REALITAT DE L'ENCARNACIO I VIDA TERRESTRE DE JESUS, CONTRA ELS DOCETES

Jesucrist és totalment i pròpiament home (Esmirn. I)

“Faig glòria a Jesús Crist, Déu, que així us ha ensenyat. Car he observat que esteu units amb una fe incommovible, talment com si fóssiu clavats corporalment i espiritualment en la creu del Senyor

Jesús Crist, i establerts en caritat per la sang de Crist, plenament convençuts que el Senyor nostre és verament "de la nissaga de David, segons la carn" (Rom., I), fill de Déu, segons la voluntat i força de Déu, nat verament de verge, batejat per Joan, per tal "que s'acomplís tota justícia" de part d'Ell. Verament sota Ponç Pilat i Herodes tetrarca fou clavat per nosaltres en la carn; nosaltres provenim del seu fruit, de la seva santa i benaurada Passió; la qual fou per tal d'aixecar una senyera sobre els segles. Per mitjà de la seva Resurrecció, els sants i fidels seus, adés d'entre els jueus, adés d'entre les nacions, formen el sol cos de la seva Església. Tot això sofrí per nosaltres, per tal que ens salvéssim. I verament sofrí, com verament Ell mateix es ressuscità; no pas com diuen certs incrèduls que el seu sofrir fou aparença, essent ells els qui són una aparença. I talment com opinen, els esdevindrà, que seran sense cos i semblants als dimonis.

Però jo sé i crec que, àdhuc després de la Resurrecció, Ell tenia cos. Car quan vingué als que eren amb Pere, els digué: "Preneu, toqueu-me i vegeu que no sóc un esperit sense cos".

Segons Sant Ignasi, Jesucrist és també Déu, que ha vingut per nosaltres. La divinitat de Jesucrist hi és expressada de manera que no dóna lloc a dubtes respecte al seu pensament. No solament diu que és Déu, sinó que en multitud de passatges li assigna els atributs propis de la divinitat i això d'una manera tan íntimament travada amb el context, que exclou tota possibilitat d'interpolació. Vegem-ne uns exemples:

"Adverteix els temps. Observa el que és per damunt del temps, el sense temps, l'invisible, per a nosaltres fet visible, l'impalpable, l'impassible, per a nosaltres fet passible, el que per a nosaltres ha resistit sofrenes, en tota guisa." (*Polic.*, III).

"El nostre Déu Jesús Crist ha estat portat en l'úter, per Maria, segons l'economia de Déu, de la semença de David, i de l'Esperit Sant. El qual nasqué i fou batejat per tal de purificar l'aigua amb la Passió." (*Efes.*, XVIII).

"Deixeu-me ésser imitador de la Passió del meu Déu." (*Rom.*, IV).

"Siguen inseparables de Déu Jesucrist." (*Tral.*, VII).

"De nou encesos en sang de Déu." (*Efes.*, I).

Per tant, no solament la idea del Crist, l'Ungit promès per Déu als profetes i als pares del poble escollit és clarament expressada en Sant Ignasi, sinó, també, la seva consubstancialitat amb el Pare i l'Esperit Sant. Sense aquesta confirmació cabdal, jamai la Redempció pel Crist no hauria estat a bastament expressada. És Déu fet ho-

me el que s'ofereix al Pare per tal d'afranquir del pecat i del dimoni la humanitat esclavitzada. Aquesta idea és el centre de tota la Teologia de Sant Pau referent al Crist. Sant Ignasi insisteix moltes vegades, amb una claredat colpidora i gran exactitud de paraules, amarat que estava de les predicacions dels Apòstols.

Estat de la humanitat abans i enfora de la Redempció per Crist

L'estat dels homes és comparat a la mort, a una malaltia; l'home estava tiranitzat pel príncep d'aquest món. "Fugin les males arts i els paranys del príncep d'aquest segle" (*Filadef.*, VI). Abans de Crist, l'home no posseïa la vertadera vida (*Tral.*, IX). Aquest estat deploable de la humanitat, a què és d'atribuir? Sant Ignasi no parla de la causa o causes d'aquest estat; tal vegada ho aHudeix quan diu que hi ha fruits que causen la mort, i que la creu és el vertader arbre de la vida. Sembla que vol dir que la creu és la contra-partida de la caiguda de l'home en el Paradís. Llevat d'aquesta lleu insinuació, res no trobem de referent a la causa de la caiguda de la humanitat.

Déu ha concebut un *pla* o economia per tal d'afranquir els homes de la seva esclavitud, i totes les obres d'Ell conflueixen en aquest mateix pla. L'Antic Testament no és més que la preparació de la vinguda del Redemptor pel ministeri dels profetes que creien i esperaven en Ell. Vegeu amb quina energia hi és expressat en la lletra als de Filadèlfia: "També amem els profetes, per tal com ells també anunciaven l'Evangeli i en Ell esperaven i perseveraven; foren salvats perquè creien en Ell; essent en la unitat de Jesucrist, sants, dignes d'amor i d'admiració, reberen de part de Jesucrist testimoni i foren recomptats en l'Evangeli de la comuna esperança." "Hi ha quelcom d'eximi en l'Evangeli, l'adveniment del Salvador, Senyor nostre Jesucrist, la seva Passió i la Resurrecció. Els benamats profetes l'anunciaren, l'Evangeli és la consumació de la immortalitat."

"Si Jesucrist me'n jutja digne, per la vostra pregària, i si és la seva volença, en un altre llibret que us escriuré, he d'explicar-vos el que he començat de l'economia en l'home nou Jesucrist, en la seva fe i en la seva caritat, en la seva Passió i Resurrecció." (*Efes.*, XX).

L'execució d'aquest pla de Déu d'afranquir l'home del pecat i de la mort és ja completa. La vinguda de Jesucrist—Déu en carn—ha estat per a salvar-nos a tots nosaltres.

"Quan us sotmeteu al bisbe com a Jesús Crist, em paleseu que vosaltres no viviu a guisa d'home, sinó a guisa de Jesucrist, el que

ha mort per vosaltres per tal que esquivau la mort, creient en la seva mort."

"He acollit en Déu el vostre nom molt amat, que heu assolit amb la vostra natura justa, segons la fe i caritat en Crist Jesús, el nostre Salvador."

L'acció redemptora del Crist, segons Sant Ignasi, és quelcom de positiu. No és solament una prevenció al pecat, una privació de caure en l'eterna condemna, sinó que inclou un doble aspecte, positiu i negatiu. No és tan sols un afranquiment, una alliberació, un rescat, un trencar de grills del diable—príncep d'aquest segle—, sinó que l'acció de Crist ens ha portat quelcom més; un guariment, la salut, la vida perfecta, la vida eterna. Vegeu el passatge de la lletra als Efesis on diu: "El meu esperit és la víctima de la creu, la qual és escàndol per als infidels, però per a nosaltres, salvació i vida eterna".

Les *conseqüències* de la vinguda reparadora de Crist hi són a bastament anotades. El pla de Déu ha estat acomplert, l'antic reialme, destruït; la mort, abolida. "El nostre Déu Jesucrist ha estat portat en l'úter per Maria, segons l'economia de Déu, de la semença de David i de l'Esperit Sant. El qual nasqué i fou batejat, per tal de purificar l'aigua amb la Passió. I ha estat escondit al príncep d'aquest segle la virginitat de Maria, el seu deslliurament, i, també semblantment, la mort del Senyor. Tres misteris de clamor, que Déu ha obrat en el silenci. Com, doncs, foren revelats als segles? Un estel brillà en el Cel més que tots els altres estels, i la seva claror era indicible, i la seva novetat causava estranyesa, i tots els altres estels, ensems amb el sol i la lluna, feien seguiment a l'estel, i la seva claror excel·lia més que tots. Hi hagué pertorbació per tal de saber d'on vindria aquesta novetat i estranyesa. Aleshores fou desfeta tota màgia, i tot lligam de malvestat fou tret, la ignorància fou destruïda, l'antic regne fou dissipat quan Déu aparegué en guisa humana, per novetat de vida eterna, prengué començ el que era decretat per Déu. D'on totes les coses trontollaren, puix s'apropava l'abolició de la mort." (*Efes.*, XVIII).

Per això tota la nostra vida de cristians és causada per la Passió del Crist, el seu influx és universal, s'estén a tots els fidels la unió sense excepció.

"Hi ha, talment, dues menes de monedes; la de Déu i la del món, i cada una és emmarcada amb pròpia efígie, els infidels amb la d'aquest món, però els fidels, que són en la caritat, amb l'efígie de Déu Pare, per Jesucrist; amb el qual si no volem morir de grat en la seva Passió, la seva vida no és en nosaltres." (*Magn.*, V). "Pel qual misteri

(de la mort de Jesús) hem obtingut la fe i per Ell ens resignem, per tal que siguem trobats deixebles de Jesucrist, el nostre únic Mestre. ¿Com podríem nosaltres viure sense Ell, si els profetes—qui eren deixebles en esperit—l'esperaren com a Mestre?" (IX). "Rebutgeu, doncs, el llevat dolent, que és envellit i agrejant, i transformeu-vos en un nou llevat que és Jesucrist. Sigueu salats en Ell, per tal que no es corrompi ningú de vosaltres, puix que per la flaire sereu judicats. Es absurd de parlar de Jesucrist i viure segons el judaisme. (*id.*, X).

"Aquests (els heretges) no són plantes del Pare. Si ho fossin, serien com a tanyes de la creu i llur fruit seria incorruptible. Per ella, en la seva Passió, us crida a vosaltres que sou els seus membres. El cap, tanmateix, no pot subsistir a part, sense els membres. Déu, que és Ell mateix unió, ens l'ha promesa."

"Aparteu-vos de les plantes dolentes que Jesucrist no conrea, per tal com elles no són plantades pel Pare." (*Filadelf.*).

"Això (la conversió dels heretges) és possible a Jesucrist, la nostra veritable vida." (*Esmirn.*, IV).

"Un sol metge hi ha, corporal i espiritual, engendrat i no engendrat, Déu fet carn, en la mort vida vertadera, de Maria i de Déu, primerament passible i ara impassible, Jesucrist, el Senyor nostre!" (*Efes.*, VII).

D'aquí ve que, compenetrats amb el Crist, de l'influx del qual vivim la vida de cristians, les nostres obres són plenament distintes de les dels infidels; és altre el principi de vida que els uns i els altres anima.

"Els carnals no poden obrar les coses espirituals, ni els espirituals les coses carnals; talment la fe les de la infidelitat, ni la infidelitat les de la fe. Però les que obreu segons la carn són també espirituals: car tot ho obreu en Jesucrist." (*Efes.*, XII).

"Solament en Jesucrist siguem trobats per a la vertadera vida." (*Efes.*, XI).

Baldament no hàgim traduït més que els principals llocs en què Ignasi ens parla de la Redempció, n'hi ha prou per a comprendre la importància excepcional d'aquest testimoni dels primers temps de l'Església. Només les Sagrades Lletres ens brinden expressions més exactes i més arborades ⁴.

⁴ La comparació de la terminologia de la Redempció, emprada per Sant Ignasi, amb la terminologia de Sant Pau, és un tema ric en suggerències, que a posta no volem explicar ací. Constitueix un remarcable argument a favor de l'autenticitat de les epístoles.

Però no ens aturèssim en l'exterior. Puix si nosaltres, segons el clam vigorós del bisbe Ignasi, som *tanys* de l'arbre sagrat (*Tral.*, XI), si la Creu és l'*alçaprem* (*Efes.*, IX) que aixeca els homes amunt, fins a Déu, hem de saber, en aquest Any Jubilar, arribar, ànima endins, a la vida que ens ofereix el Crist.

R. ROCA-PUIG, Prev.

EL CANT DE LA PASSIO

EL nostre poeta Josep M.ª López Picó té un piadós poemet titulat "Dijous i Divendres Sants", que comença amb aquests versos feliçment expressius:

"Jesucrist, la Passió vostra
ajudeu-nos-la a cantar.
Amb un poble que us la canta,
serà de millor passar."

Amb el primer vers comença Francesc Balart les seves "Cobles de la Passió que, de tan populars com esdevingueren a tot Catalunya, arribaren a ésser tingudes per filles d'autor desconegut.

Amb el mateix vers i amb el segon començava el geni de Verdaguer la seva "Passió de Nostre Senyor Jesucrist".

López-Picó, amb la composició dessús encetada, venia a corejar les veus piadoses de Balart i de Verdaguer.

Mireu amb quina gràcia més simple expressen els dos primers versos la idea de la feblesa humana que, àdhuc per a poder cantar dignament la Passió del Fill de Déu, ha de cercar el divinal ajut.

Sí, ajudeu-nos a cantar, oh Crist, la vostra Passió, perquè sense la vostra gràcia i sense l'adjutori vostre, ni la nostra veu, ni el nostre cant no serien prou dignes de la sagrada Via Dolorosa.

Sigueu, després, oh Crist, benigne amb la veu del poeta que gosa dir-vos:

"Amb un poble que us la canta—la Passió—serà de millor passar".

Que siguin assuaujats els dolors vostres amb el bàlsam de la nostra reconeixença i del nostre penediment fets poesia i fets cançó.

Ajudeu-nos, oh Crist, a cantar la vostra Passió i feu que la popular cantúria no s'apagui mai més. Us ho demanem en aquest dinové centenari del sagrat Sofriment.

El nostre poble tostemps ha contemplat la Passió de Jesucrist a través de la poesia i de la cançó.

Si cerquéssim els orígens del cant popular de la Passió, segurament que hauríem de desempolsar les arpes dels antics trobadors i hauríem d'exhumar les primeres manifestacions líriques de la nostra llengua.

Déu ens guardi de tenir avui aquesta gosadia i acontentem-nos de parlar del cant de la Passió que ahuleix amb paraules concretes la musa de López-Picó.

Aquest cant que aprenguérem i cantàrem de petits en una esglesiola de l'antic Vescomtat de Bas, història ritmada de la Passió de Jesucrist, fou un dia popular a tot Catalunya, tant que, com insinuàvem més amunt, ja començava a ésser tinguda per filla d'autor anònim, quan, en venir el Renaixement, Francesc Pelay Briz en descobreix la paternitat en "Lo llibre dels poetes".

L'erudit autor d'aquesta antologia posa les populars cobles de la Passió entre les obres poètiques de Francesc Balart—segle XVIIIè—qui, amb Serra i Postius i altres ritmaires de menor volada, representa l'últim baluart del vallfogonisme.

Després d'ells venia ja l'*abominació de la desolació* de la nostra cultura vernacla.

Hem de recordar que el cant de la Passió fou una de les últimes manifestacions del cant popular religiós que perdurava fins a la restauració en el nostre segle iniciada. Per aquesta sola raó, ja mereixeria tots els nostres respectes.

Les variants recollides en indrets ben distants—Comarca olotina i Vallès—de la melodia popular d'aquestes cobles esteses al pentagrama ens vénen a donar tres veus d'una mateixa projecció. Senyal que la melodia era una i que a còpia de fer-hi el segon, com passà també en els Goigs, es devien anar fent les variants.

En plena renaixença, quan el nostre poble per gràcia dels poetes anava recobrant el sentit de la llengua, Verdaguer, instat per Collell i altres companys de lletres, assajà de compondre una Passió amb el mateix metre i amb les mateixes maneres de la popularíssima de Balart, perquè substituís aquesta, plena de tares de llenguatge, filla com era del decadentisme.

En carta datada el 24 de gener de 1873, Mn. Verdaguer assabentava Mn. Collell d'haver enllestit l'ahudida Passió.

Aquesta piadosa composició, inserida després en la collecció de *Càntics*, no tingué la fortuna de la popularització. La Passió de Balart havia entrat massa endins de l'ànima del poble perquè pogués

ésser fàcilment substituïda, ni que fos al màgic conjur de la poderosa veu d'un geni.

I és que el poble és molt gelós de les seves coses.

Al cap i a la fi, potser que el poble no fos massa mancat de raó. Amb aquelles coples decadents ell havia contemplat anys i panys la Passió de Jesucrist quan els savis i lletrats no sabien fer-ho que no fos amb una veu i amb una llengua manllevades.

CAMIL GEIS, Prev.

CRONIQUE DE L'ESTRANGER

D'ANGLATERRA

NAIXEMENT D'UNA DE LES MES GRANS CATEDRALS DEL MON

LA construcció de la Catedral Catòlica de Liverpool ha començat. El dimarts, dia 6 de juny de 1933, quedarà per sempre inscrit en el llibre d'or de l'Església Catòlica d'Anglaterra, ja que va ésser en aquesta data quan va començar la construcció de la que serà la més gran i magnífica Catedral Catòlica d'Anglaterra, i una de les més grans del món.

El dilluns, 5 de juny, tingué lloc una cerimònia, una cerimònia catòlica a Liverpool, que no té precedent en la seva història: el Cardenal Mac Rory, Primat d'Irlanda, actuant com a delegat Papal, va posar la primera pedra de la Catedral.

El Cardenal Bourne de Westminster, i Primat d'Anglaterra, havia de celebrar en la cerimònia, però una indisposició de darrera hora va ésser la causa que el seu germà el Primat d'Irlanda, ocupés el seu lloc. Aquest incident tan petit en si, enlaira l'Església, perquè ens ensenya la seva unitat, la seva universalitat, el seu catolicisme, puix tothom sap que Anglaterra i Irlanda són dues terres completament diferents, tant en l'esperit com en la política, però estan absolutament unificades en tractar-se de religió i caritat.

La col·locació de la primera pedra va ésser una visió que no oblidarà cap dels presents. Més de mig milió de persones va reunir-se en aquell paratge hores abans que la cerimònia comencés, malgrat que hi mancava l'ombra. Aeroplans volaven formant cercles per l'espai sobre la multitud, i un d'ells, abaixant-se, va deixar caure un paracaigudes de seda blava, del qual penjava un paquet daurat. Bonic pensament i bonic quadre! La seda blava tenia la blavor del mantell de la Verge, car és Ella la que serà la patrona de la Catedral. Mitja hora abans que la cerimònia comencés, fou entonada la Salve Regina per mig milió de veus que saludaven la seva Reina, futura patrona de la seva Església, i després varen cantar aquell formós himne "La fe dels nostres pares".

Per expressa voluntat de l'Arquebisbe Downey, de Liverpool, tots els presents a la cerimònia romangueren amb els capells posats i foren dispensats d'agenollar-se, menys en les parts més importants de la Missa. Això fou concedit a causa de l'excessiva calor del sol que hi feia i de la rusticitat del terreny.

Pels volts de la una, els qui prenién part en la cerimònia entraren en processó. Primer venien les representacions cíviques: l'alcalde de Liverpool i les de moltes altres poblacions veïnes, a les quals seguien

l'alcalde de Liverpool i altres alcaldes, tots revestits amb la roba adient a la cerimònia i amb les medalles i cadenes resplendint al sol.

La part més important de la processó venia després: el chor amb sobrepel·lic i a continuació seguien multitud de sacerdots, els seculars amb sotana i roquet, i els regulars amb els hàbits de les ordes a què pertanyen, precedint als hàbits vermells dels Canonges de les Catedrals de Lancaster, Middlesborough, Leeds, Shrewsbury, Hexham i Newcastle, Salford i Liverpool, que són tots els Capítols Catedrals de la província de Liverpool, seguien els Bisbes, uns quaranta aproximadament, que pertanyen a diverses diòcesis d'Anglaterra, Irlanda i Escòcia, i al final de la processó venia el Delegat Papal acompanyat del Dr. Downey, l'Arquebisbe, amb les corresponents indumentàries. El Primat d'Irlanda anava acompanyat dels seus cavallers de servei, amb vestits de l'època medieval espanyola, uniforme de chamberlan del Papa, amb calçó curt i coll blanc en forma de ruixa. A mesura que avançava el Delegat Papal i l'Arquebisbe, el públic s'agenollava per rebre les seves benediccions i els aclamaven amb entusiasme. Ja abans de començar la cerimònia, era imponent el bell quadre que s'oferia a la vista, format per una gentada immensa, totes les autoritats cíviques, gran nombre de sacerdots, Abats, Bisbes, Arquebisbes, el Cardenal i el Delegat, i es veïe tan divers colorit de vestits i uniformes, que era un efecte superb; mentre a certa distància romania la gran pedra sospesa de la grua, esperant ésser posada al seu lloc per començar la gran obra.

Era la una i vint minuts exactes quan fou col·locat el gran bloc de pedra dins d'un tallat que hom havia fet prèviament en una sòlida roca. Després de la col·locació de la primera pedra pel Delegat Papal, els límits del futur recinte de la Catedral foren beneïts pel Dr. Downey. A les tres la cerimònia estava llesta.

Sir Edwin Lutyens, l'arquitecte que va concebre el projecte de la Catedral fou present a tota la cerimònia, portant la toga d'advocat.

El projecte de construir una Catedral catòlica a Liverpool fou concebut fa ja molts anys.

Llavors de la restauració de la jerarquia en l'any 1850, el Vicari-Apostòlic del districte del Nord d'Anglaterra, Dr. George Brown, va ésser elegit primer Bisbe de Liverpool i l'església petita de Copperas Hill va ésser anomenada Pro-Catedral.

Sis anys més tard, es va fer el primer intent d'edificar una Catedral. Pel desembre de 1856, el Bisbe Alexandre Goss, successor del doctor Brown, com a cap de la diòcesi, va inaugurar a Everton la capella anomenada de Nostra Senyora Immaculada.

La seva intenció va ésser que fos la capella de la Verge la base d'una futura Catedral que havia d'erigir-se, però el projecte va haver d'ésser abandonat per manca de mitjans econòmics.

Cap nou intent per a l'erecció de la Catedral Catòlica no va ésser fet fins l'any 1894, quan fou nomenat Arquebisbe de Liverpool el Dr. Vhi-teside, que va reprendre aquest afer. Un comitè compost de seglars i clergat fou constituït amb el fi de recaptar fons i fer-se càrrec del pro-

jecte; però sols va aconseguir el desenvolupament de la seva vida pastoral, va inaugurar no menys de quaranta dues esglésies, i altres tantes escoles catòliques i fogars de caritat. Tot això fou la preparació per a realitzar la gran obra que es proposava de dur a terme. Son successor Dr. Keating treballà molt per a l'erecció de la Catedral, però com sia que volia fer quelcom de gran i magnífic, una obra que fos digna de l'Església Catòlica d'Anglaterra, no volgué donar cap pas definitiu fins a poder posar les seves idees en pràctica.

L'exposició del que havia d'ésser el primer d'una llarga sèrie de projectes de Catedral va celebrar-se a St. George's Hall de Liverpool el 18 de juny de 1922, quan el Dr. Keating, tot just tornat de la seva visita a Roma, on havia rebut la benedicció Papal per a l'obra que es proposava de fer, va declarar que dedicaria els dies que li restaven de vida, tota la seva força, i cada cèntim que pogués estalviar, a la causa.

El seu treball va ésser intens, i el resultat fou que grans suscripcions per a la Catedral anaven venint.

En 1925 hi havia en caixa 119.111 lliures esterlines. El Dr. Keating va predicar, va treballar, va exhortar i va donar tot el que ell tenia per a augmentar els cabals. Pels principis de l'any 1926, en una junta que va tenir lloc per parlar de la gran Catedral, va dir: "Si no aneu de pressa, aviat tindreu un altre Arquebisbe que us demanarà diners per fer un monument a l'Arquebisbe actual."

Fou l'última reunió a què va assistir sa Il·lustríssima, puix morí sobtadament el 7 de febrer de 1926; però va deixar les coses ben encamiades per al seu successor, que fou el present Dr. Downey, el qual, després d'ésser elegit, va prendre la causa amb tot l'ardor del seu predecessor. La primera preocupació del Dr. Downey va ésser el lloc on hauria d'erigir-se la Catedral. El lloc on era erigida la capella d'Everton no convenia per molts motius. El Dr. Downey sostingué una gran lluita, puix l'antic esperit d'antagonisme contra l'Església Catòlica no ha mort del tot a Anglaterra, i batallà molt abans no va poder obtenir la possessió del terreny, el lloc d'emplaçament del gran temple, que tant de treball havia costat als seus antecessors.

El dia 4 de juny de 1930, el terreny, valorat en 100.000 lliures, va passar a mans de les autoritats de la Catedral. La decisió del Consell de la Ciutat fou telegrafiada al Sant Pare, qui va enviar la seva més cordial felicitació al Dr. Downey. Aleshores el llibre d'or que contenia el pla de la Catedral va ésser donat a conèixer en el mes d'octubre del mateix any. Tots els donants tenen el seu nom inscrit en un llibre de pergamí que quedarà arxivat a la Catedral per sempre més. Essent més seguits que mai els donatius, fou decidit de començar la obra de seguida.

Una curiosa coincidència va reunir l'Arquebisbe amb el que havia d'ésser l'arquitecte, Sir Edwin Lutyens, un protestant, autor de la famosa tomba del soldat desconegut de la Gran Guerra, del palau de Delhi, i de la casa dels Ambaixadors a Washington.

Va fer la coneixença amb l'Arquebisbe per mitjà d'un jueu. L'Arquebisbe i Sir Edwin, van ésser invitats a un dinar que els va

oferir a casa seva Mr. Alfred Sutro, el dramaturg jueu i amic de tots dos, aprofitant l'avinentesa per a presentar-los. Tot seguit parlaren de l'assumpte: l'Arquebisbe va exposar-li les seves idees; l'arquitecte va fer un esquema, i això fou tot. De l'esquema, poca cosa va haver de canviar-se, i els més experts tècnics lloaren unànimement el seu dibuix.

Com a dada curiosa, cal remarcar que la Catedral Anglicana, inaugurada fa ja alguns anys a Liverpool, fou projectada per un arquitecte catòlic, un deixeble dels Benedictins, a qui el rei va ennobrir pel seu treball. La gran obra de la Catedral Catòlica està en plena construcció, i els catòlics de Liverpool i tots els d'Anglaterra estaran orgullosos de tenir la més gran i moderna Catedral d'Anglaterra, i probablement del món, puix que serà més gran que la de St. Pere de Roma. Molts dels donants han ofert de costejar capelles, i altres donen quantitats importants en metàl·lic per a la construcció general.

Com digué el Dr. Keating, "la segona primavera de l'Església Catòlica ha arribat", i grans i noves catedrals sorgiran per tot Anglaterra.

R. T. J. HEGARTY

ALFONSA PERES, trad.

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar.

LA VIE ET L'ENSEIGNEMENT DE JÉSUS-CHRIST NOTRE SEIGNEUR, pel P. Jules Lebreton, S. J.—Dos volums. París, 1931.

Cada època té les seves necessitats i les seves modes. També l'esperit més ferm està influït per les preferències que a cada temps els més dels homes senten per una mena d'estudis, i encara, per la manera com aquests són enfocats. Les *Homilies d'Organyà*, aparegudes en un segle de fe ingènua, no poden satisfer el gust modern. Avui, per una reacció forta contra el lliure examen i contra tota mena de subjectivismes—llegat funest dels darrers segles—l'Evangeli és estudiat i vol ésser entès de la mateixa manera com els evangelistes volgueren redactar-lo, que és com dir de la manera com Jesucrist vol que s'entengui.

La literatura entorn de l'Evangeli, s'ha dit, aconsegueix una tirallonga tal de llibres, que farien centenars i centenars de metres. Cap altre llibre no ha despertat major interès, cap altre no ha trobat major nombre de comentaristes a favor i en contra. Però un llibre que és l'apologia del ver amor, qui millor pot capir-lo que el qui s'hi atansa amb amor? Emprendre'n l'estudi amb idees preconcebudes, sobretot amb la dèria de combatre'l és una posició anticientífica. Strauss, Renan, Loisy i tants altres, no ho han fet així? Han obtingut llur glòria en certs cercles, han obtingut una bona remuneració pecuniària, sinó que, com tota glòria humana, llurs noms van caient en el buit.

Els seguidors de Jesús, que fan del Sant Evangeli un nodriment propi de primer ordre, no han pogut sofrir que els enemics de la Veritat i de la Vida poguessin acabar llurs torres de Babel. Amants sincers de la vida de Jesús, han mirat també d'estudiar-la amb tot l'aparat científic, i hi han consagrat llurs vides terrenes. D'aquest estudi han eixit aquests monuments de ciència i de pietat que són les obres del P. Grandmaison¹ i del P. Lagrange². Un poc més ençà, en les mateixes terres de França, on nasqueren els apòstates Renan i Loisy, ha aparegut un altre monument valuós degut a la ploma del P. Lebreton. Durant deu anys, ell desgranà, a l'Institut Catòlic de París, davant un auditori compost principalment de creients, la vida i l'ensenyament de Jesús. Prenent sempre per punt de partida els quatre Evangelis, els explicà ajudant-se de la interpretació que els Sants Pares

¹ JÉSUS CHRIST, *sa personne, son message, ses preuves*, dos volums. París, 1928. D'aquesta obra hi ha també un resum.

² *L'Evangile de Jésus-Christ*. París, 1929.

n'havien fet, sense lligar-se, però, completament a determinades explicacions que no s'avenen amb el text. Quan alguna variant té el seu interès especial, el P. Lebreton ho fa constar. I com l'Evangeli, avui dia, compta amb una bibliografia immensa, per explicar ja l'ambient i el temps en què visqué Nostre Senyor Jesucrist, ja els antecessors en el poble hebreu, l'estat de les religions paganes, la transmissió del text evangèlic i el caràcter d'aquest llibre comparat amb qualsevol altre amb què hom vulgui trobar concomitancies, l'autor ha manllevat a la ciència humana tot quant ha aportat de cert. I, de fet, la ciència humana, en lloc d'apagar la llum de l'Evangeli, ha esdevingut com un halo que posa més de relleu l'esclat del Verb etern fet carn.

El P. Lebreton s'ha servit força dels treballs anomenats científics que han vist la llum en els diversos camps de la creença i de la descreença; sortosament, però, les pàgines de l'obra no es ressenten de les disputes que hagin pogut sofrir a cada passatge. Ell va seguint el fil de l'Evangeli; quan hi ha alguna dificultat o qüestió, la fa notar; més sovint encara, exposa en les notes tals qüestions; i si es tracta d'investides dels acatòlics, ells les rebutja pacíficament, i alguna que altra vegada es val, per a rebatre, de la paraula d'altres acatòlics. El P. Lagrange, l'eminent exegeta dominicà, és citat moltes de vegades; però, com el P. Lebreton ha estudiat pel seu compte el text, i l'ha meditat llargament, creu poder-se'n separar en alguns punts.

Penetrat de l'esperit evangèlic, no perd mai els estrets per a heure-se-les amb els enemics de Jesús; defensa la veritat ferventment, però suaument; ataca els errors, no pas els homes. I això dóna un to de distinció a l'obra, la qual distinció corprèn de tan cristiana i tan rara.

La mateixa manera com sol anomenar l'heroi diví de l'Evangeli us colpeix de debò; mireu solament el títol de l'obra; i al llarg d'aquesta ens parla contínuament del "Senyor", de "Nostre Senyor"; i amb altres expressions de semblant estil hom s'adona que el savi escriptor empra el to reverent i cordial d'una ànima cristiana que ha viscut familiarment amb Jesús, i ni s'ha refredat pels escrits anomenats científics, ni s'ha rebaixat al to de certa literatura cristiana que s'agrada de parlar del Senyor amb el llenguatge glacial de Loisy, o si tant es vol, amb la planeta volgudament sentimental de Renan. En el P. Lebreton, la ciència ha abrindat el cor.

Diguem, tot passant, que dóna bo de veure com els capdavanters de la ciència eclesiàstica tornen novament a les fórmules i llenguatge que uns quants segles de cristianisme viscut havien posat als llavis dels cristians més simples i llecs. La història de les religions no ha destruït, ans ha confirmat, que si hi ha una veritat cristiana, hi ha així mateix un llenguatge cristià, llenguatge simple, fresc, sentit, cordial, que és l'expressió natural d'aquella veritat que ens portà el Verb etern; i els estudiosos catòlics, contents de constatar-ho com un tret particularment cristià, volen adaptar-s'hi.

Cal llegir, doncs, aquesta obra que sobre la vida i l'ensenyament de Nostre Senyor ha escrit un jesuïta francès. Papini, que tant d'èxit ha assolit amb la seva *Storia di Cristo*, s'ha servit de l'Evangeli per a esclairar el seu cor de convertit. El P. Lebreton, nodrit sempre en la fe, ha volgut simplement explicar el codi de la Llei Nova. La intenció de l'autor eclesiàstic ja té de per si un avantatge sobre l'escriptor convers.

El P. Lagrange ha lloat la informació, l'estil i la unció d'aquesta obra. El lector que tindrà l'avinentesa de llegir-la se'n convencerà plenament. Si, hi ha una unció penetrant, i per semblant lectura hom coneix un poc més Jesús, i se sent estimulat a amar-lo més. I, sobretot, hom aprèn a sentir una veneració profunda per les paraules del Sant Evangeli i, per tant, a no emprar-les per via de folgança i a no aplicar-les irrespectuosament.

Perquè el lector pugui conèixer des d'ara una mica la manera plena d'escriure del P. Lebreton, heus ací un passatge transportat, si bé imperfectament, al català:

"Amb tot Magdalena havia tornat darrera d'ells (Sant Pere i Sant Joan) al sepulcre; no hi entra amb ells, ans es queda a plorar a la porta de la tomba. S'aboca una vegada més a l'interior, i veu dos àngels asseguts al llit fúnebre, l'un al cap, l'altre als peus. "Dona, per què plores?" Ella no sap sinó repetir aquest pensament que, de l'alba ençà, l'obsessiona: "S'han endut el meu Senyor, i no sé on l'han posat". Es decanta de la tomba, i es troba cara a cara amb un home dempeus prop d'ella; a través de les seves llàgrimes, no en distingeix els trets; endemés, a penes mira, tota absorbida pel seu dolor. Aquest, es diu ella, sens dubte és el jardiner: tornant al treball després del sàbat, deu haver fet córrer la pedra i es deu haver endut el cos: "Senyor, li diu, si us l'heu endut, digueu-me on l'heu posat, i me l'enduré". Jesús li diu: "Maria!" Ella, havent-se girat, li diu: "Rabboni!". El bon Pastor crida les seves ovelles per llur nom; i les ovelles el segueixen, perquè li coneixen la veu."

Per acabament, cal recordar que el P. Lebreton és un admirador de Balma i de la nostra terra. Així ho demostrà pel seu magnífic discurs pronunciat a Vic en el centenari del gran apologeta, i per la seva preciosa col·laboració en *Analecta Sacra Tarraconensia*.—P. Nolasc d'El Molar, O. M. C.

JESUCRISTO REDENTOR, por el Excmo. Sr. Dr. D. Isidro Gomá y Tomás, Obispo de Tarazona, A. A. de Tudela, XVI-675 págs., Barcelona, Casulleras, 1933.

Els darrers mesos del primer pontificat de l'actual Arquebisbe de Toledo foren avalorats per la publicació d'aquesta obra, amb la qual l'Il·lustre català ha volgut contribuir a la celebració del XIX Centenari de la Redempció, com diu la lapidària dedicatòria a S. S. Pius XI, que obre el volum.

Segurament, és la millor contribució espanyola a aquesta fausta escaiença. El Dr. Gomá, teòleg eminent, orador ardent i substanciós, escriptor fecundíssim, home d'una cultura, no cal dir teològica, però fins extrateològica, vastíssima, en aquest llibre, potser com en cap altre, posa a contribució del gran tema que desenrotlla totes aquestes qualitats seves. Ell tem, modestament, en el pròleg, que la diversitat d'origen de les diferents parts del llibre—sermons, conferències, articles, apunts—no perjudiqui la seva unitat. Pot deixar tota temença. Diferència no és manca d'unitat. I és molt escaient que després d'una exposició científica de punts abstractes i difícils, com la doctrina filosòfico-teològica de l'Encarnació, vinguin pàgines roents, on la paraula encesa de l'orador prengui formes més amples i llanci trets més emotius que en l'anterior exposició didàctica. Aquesta unitat orgànica i aquest origen real i vivent de les parts principals del llibre el fan, creiem

nosaltres modestament, la millor producció del seu il·lustre autor, la que probablement serà més llegida per les ànimes sedents de doctrina sagrada i més consultada per predicadors i escriptors de matèries religioses.

Dins el seu contingut passa tota la Filosofia, tota la Teologia i tota la ciència escripturística relatives a Jesucrist. L'erudició profana més variada i més oportuna i el ròssec majestuós de l'estil oratori més legítim—sovint recorda els grans conferenciants del segle passat de Notre Dame de París—no són sinó ornaments de la robusta armadura de ferro que aguanta aquesta construcció mental.

Perquè el lector es faci càrrec de la seva importància, transcriurem, no pas tot l'índex, sinó només els títols dels capítols: L'Encarnació del Verb, El Naixement de Jesús, El Nom santíssim de Jesús, L'Epifania, Jesucrist Rei, Jesucrist Sacerdot, Jesucrist Mestre, Aspectes humans de Jesús, El darrer Sopar, Getsemaní: la preciosíssima Sang, Ecce homo!; Jesucrist, l'home tipus; Jesucrist en creu: la seva divinitat; Agonia de Jesucrist: les set Paraules; Mort de Jesucrist: la Redempció, La Llançada: el cor de Jesucrist, La Resurrecció, Jesucrist al cel, Jesucrist en la història. Pel nostre gust, ocupen el primer lloc *Les Set Paraules* i *La Redempció*.

Cada capítol va ornat d'una bella reproducció artística. Les millors obres de la pintura gòtica religiosa espanyola, conservades en les nostres Catedrals i esglésies, van il·lustrant capítol per capítol, en concordança amb el seu contingut doctrinal. La portada del llibre ostenta un bellíssim *Ecce Homo* del retaule major de la Seu de Tudela, obra de Pedro Díaz, de Oviedo.

Amb aquest sol llibre, Espanya queda bé dins la Cristiandat en aquest any jubilar centenari. Pocs països podran mostrar aportacions equivalents al monument que la humanitat redimida alçarà durant aquest any al Redemptor.

Al nostre antic i sempre venerat mestre, la més fervent felicitació i l'auguri de nous èxits en l'elevadíssim càrrec per al qual tan merescudament l'ha elegit la Santa Seu.—CARLES CARDÓ, Prev.

LES REVISTES

*Les reproduccions d'articles d'altri
fetes en aquesta secció tenen només
caràcter documental; la inserció d'elles
no implica, doncs, conformitat plena
amb llur contingut.*

LA HISTÒRIA DE LA SAGRADA TÚNICA, pel Rvnd. *Monsenyor A. S. Barnes*. Traduït de "The Univers", del 30 de juny de 1933, per Alfons Pérez.

En la passada festa del Sagrat Cor, la Sagrada Túnica de Trèveris (Prússia Rhenana) tornà a ésser exposada a la veneració dels creients. Seguirà aquesta exposició durant 70 dies, fins a la data del 10 de setembre.

Poques vegades l'Església dóna l'oportunitat de poder veure la gran Relíquia de la Passió de Nostre Senyor. Actualment ho fa per especialíssima indicació del Sant Pare, amb motiu del centenari de la mort de Nostre Senyor, i de l'Any Sant. La darrera vegada que va ésser exposada fou l'any 1891, fa 42 anys, i abans ho estigué en 1844, 1810, 1765 i 1655. En 1891 fou exposada en el mateix lloc d'ara, sobre l'altar Major de la Catedral, per un període de 44 dies, i va formar-se una corrua constant de pelegrins. El nombre més alt va ésser el del darrer diumenge de la seva exposició, en el qual foren 74.000 els qui veneraren la Relíquia. El nombre més baix en un sol dia fou el de 30.344. El total de pelegrins, tirant curt, fou el de dos milions. Aquest nombre serà sens dubte ultrapassat de molt en les peregrinacions d'aquest any.

En cada exposició que ha tingut lloc, s'han recordat un sens nombre de miracles realitzats.

Va portar-la Nostre Senyor durant la Passió.—La Relíquia és presentada com la Túnica inconsútil portada per Nostre Senyor en el temps de la seva Passió, i fou la que, com llegim en els Evangelis, sortejaren entre ells els soldats. Va ésser comprada al seu posseïdor per Sant Josep d'Arimatea o per algun altre dels deixebles de Nostre Senyor; va ésser amagada curosament a Jerusalem durant els anys de persecució, i fou portada a Trèveris per l'emperadriu Elena, al seu retorn de Palestina.

Allí ha estat per sempre més, a excepció de dues vegades en temps de guerra que per a la seva seguretat fou traslladada temporalment a la fortalesa d'Ehrebstein. Trèveris no és avui res més que una ciutat de província, però a la quarta centúria estava en importància al mateix nivell de Roma, fins a la construcció de Constantinoble, en la qual data va passar a ocupar el tercer lloc. Era la residència de Santa Elena, i la Catedral que es considerava com la més antiga esglé-

sia Cristiana del nord dels Alps, està construïda en el mateix lloc del palau d'aquesta Santa.

Com passa correntment, ens manquen les proves documentals dels primers segles. No en tenim cap abans de l'any 1196, en el qual se sap que fou posada la Relíquia en el nou altar que va ésser erigit en aquell mateix any. La tradició de la seva identitat era indiscutible en aquell temps.

Testimoni Arqueològic.—Encara que la prova documental ens manca, l'Arqueologia ve en nostre ajut. Certs fragments d'una seda que cobreix la Relíquia per protegir-la, i que actualment està en pitjor condició que la mateixa santa Relíquia, ens orienten per a fixar amb prou exactitud la seva data. En dita seda hi ha un dibuix de caràcter eminentment bizantí: dos ocells acarats dintre d'uns quadros. El color és roig fosc i els experts creuen que pertany a la sexta centúria. L'objecte que cregueren necessari de protegir d'aquesta manera a la sisena centúria ha d'ésser indiscutiblement més antic encara.

Existeix també una placa de vorí que abans formava la davantera de la caixa en la qual es guardà la Relíquia fins a l'any 1512. Té unes 13 polzades de llarg i 8 d'ample i representa la solemne traslació de la Relíquia a Trèveris; hi ha dos Bisbes dins un carro romà que porten una espècie d'arca sobre els genolls. En segon terme, es veu la "Porta Nigra", la gran reixa romana del portal de la ciutat. Una processó d'homes ricament abillats, portant ciris, avança cap a una església, i és rebuda per una dama coronada, portant una creu sobre el musle esquerre, que ha d'ésser indiscutiblement Santa Elena. Nostre Senyor, en la glòria, contempla la processó des de les altures.

La data d'aqueix relleu de vorí diuen que no pot referir-se a més ençà de la sisena centúria: fins podria ésser contemporània de la vinguda de la relíquia a Trèveris. El treball manual és excellent. Fins massa bo podria judicar-se per pentanyer a tan avançada època com la sisena centúria. La quarta, amb patronatge imperial, sembla més probable.

Descripció de la Vestidura.—Si tenim en consideració les proves arqueològiques, veurem que no hi ha lloc a dubte que la Relíquia fou portada a Trèveris per Santa Elena a l'any 330, i que llavors es creia ésser no pas menys que la Túnica inconsútil del mateix Nostre Senyor. La vestidura en si mateixa és exacta a la que hauria portat qualsevol jueu d'aquella època. És una roba exterior, una túnica com les dalmàtiques que porten en l'acte de la Missa el diaca i el subdiaca, solament bon xic més llarga. La seva longitud és de 4 peus, 9 polzades, i l'amplada és de 2 peus i 3 polzades la part de dalt i 3 peus i 6 polzades la de baix. Les mànegues tenen 1 peu i 6 polzades de llarg i un peu d'ample. La roba, segons l'informe oficial de l'any 1891, és d'un color amarronat i sembla ésser feta de lli o de cotó. Al voltant del coll, del baix de les mànegues i al voltant del baix de la túnica poden observar-se restes d'una ampla franja en la qual es distingeixen traces de verd i vermell amb prou claredat. També hi ha els romanents de dues tires paral·leles de la mateixa franja que s'estenen des de l'obertura del coll fins a baix de la Túnica. Des de dita obertura, baixen també 20 cordons aparentment de seda, 18 d'ells en excellent conservació. En l'estat present de la Relíquia, no és possible de dir amb absoluta certitud si alguna vegada varen existir costures, però ni rastres d'una no s'hi troben, i el fet d'ésser tradicionalment coneguda com a Túnica inconsútil de Crist sembla demostrar que quan no estava tan deteriorada

pel temps, i per tant, en condicions per a ésser examinada amb precisió, cap costura no va ésser-hi trobada.

Símbol de la unitat de l'Església.—Després de la Santa Mortalla de Torí i, naturalment, de la mateixa santa Creu, aquesta és la més important de les grans Relíquies de la Passió. Cap altra no té una connexió tan íntima amb Nostre Senyor. La portà sobre el seu sagrat Cos alguns mesos, tal vegada anys. Va ésser amurada amb la seva suor i la seva sang en l'hort de Getsemaní. Fou arrencada del seu sagnant cos en el Gòlgota quan va ésser crucificat. Sempre ha estat tinguda com un símbol especial de la unitat de l'Església: és sense costura i tota d'una peça.

La necessitat de conservar aquest gran tresor per a la posteritat fa que no es pugui exposar més que a grans intervals.

Per això no és probable que cap dels qui ara són vius, a excepció tal vegada dels més petits, tornin a tenir l'avinentesa de fer la peregrinació i de venerar la Relíquia. Trèveris no és gaire lluny, ni dificultós d'arribar-hi, i els catòlics que aquest any viatgen pel Rin, poden molt fàcilment també incloure-hi el Mosella, i trobaran a Trèveris una de les ciutats més antigues, més interessants i més ben conservades d'Europa.

La Relíquia D'Argenteuil. — Tal vegada sigui necessari d'afegir una paraula referent a una altra Relíquia de Nostre Senyor que existeix a Argenteuil.

Constantment afirmen els no catòlics, que també aquella pretén d'ésser la Túnica inconsútil, i que el fet que n'hi hagi dues amb les mateixes pretensions treu força a una i a l'altra i disminueix la possibilitat que qualsevol de les dues sigui la vertadera. Però això no és així. La Relíquia d'Argenteuil, que avui no es conserva ja sencera, no va ésser mai inconsútil, ni té cap dret ben fonamental a pretendre d'ésser la usada per Nostre Senyor al temps de la seva Passió. Tradicionalment és coneguda amb el nom de *Cappa Pueri-Jesu*, és a dir, "Capa usada per l'Infant Jesús", i això pot molt ben ésser. En el curs dels 30 anys de la seva vida, Nostre Senyor havia de tenir més d'un vestit, i després de la seva mort, qualsevol que romangués, havia d'ésser certament conservat del mateix mode que ho són les relíquies dels sants en els temps presents. La naturalesa humana no canvia gaire a través de les diverses èpoques.

LA DATA DE LA MORT DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST, tret de "L'Ami du Clergé" de 23 de març d'enguany.

L'anunci d'un jubileu extraordinari destinat a commemorar el XIX centenari de la Redempció ha tornat al primer pla d'actualitat la discussió de la data de la mort de Crist. Hi ha hagut, inclús, alguns esperits prou simplistes, diguem aquest mot sense la més petita malícia, per suposar que el Papa no s'havia decidit per l'any 1933, més que perquè acceptava l'opinió corrent d'una vida de Crist de 33 anys, fent-la començar en l'any primer de l'era cristiana, sense tenir per res en compte l'error de Dionís el Petit. Sens dubte, aquests no havien llegit els textos oficials o s'havien acontentat amb alguns extractes més o menys aproximats.

El 24 de desembre, contestant a les felicitacions del Sagrat Col·legi, digué Pius XI referint-se a aquesta qüestió:

De tots aquests fets admirables on comença la vertadera naixença del món, aquesta vida i aquesta civilització cristianes els fruits madurs de la qual tots tatem, el pròxim any 1933 és el que l'opinió comuna dels simples fidels, identificant senzillament l'any 33 de l'era vulgar amb l'any de la mort de Jesucrist, reté i assenyala... com l'any centenari, dinou vegades centenari.

"La ciència no creu poder-ho afirmar d'una manera tan categòrica; però també segons la ciència (Nos hem reestudiat al millor possible el difícil problema, i Nos hem interrogat especials competències) l'any 33 i l'any 30 són aquells a l'entorn dels quals s'acoblen els arguments de la més gran probabilitat si no d'una absoluta certesa. No restant per a l'any 34 més que una molt feble probabilitat (malgrat la refermança dels grans noms de Bellarmí, sant i doctor de l'Església, i del gran Baroni, pare de la història eclesiàstica), no resta als homes, als redimits vivents avui dia, més que el pròxim any 1933 per a celebrar amb fonament el centenari de la mort del Senyor"¹.

Així, doncs, en aquest parlament, el Sobirà Pontífex féu la distinció ben clara entre l'opinió comuna dels simples fidels i la dels savis, i entre les dades preconitzades per aquests últims, no en retingué més que dues: la de l'any 30 i la de l'any 33, com essent sostingudes una i altra per arguments "de la més gran probabilitat, si no d'una certesa absoluta".

Al començament de la Butlla *Quod nuper*, del 6 de gener de 1933 promulgant l'Any Sant, el Papa es mostrà més reservat encara sobre l'any precis en què morí el Crist: no fa menció de cap data. "En efecte, diu la Butlla, als ulls de la història no s'ha fixat d'una manera exacta en quin any això tingué lloc, però l'esdeveniment, o més ben dit, tot aquest conjunt de coses admirables és d'una gravetat i importància tal, que no convé de passar-ho en silenci."

Anem a examinar el conjunt de dades, bon xic complexes, de les quals depèn la solució del problema. Ens atrevim a esperar que els nostres lectors no se sentiran ni poc ni molt contorbats amb les aproximacions a què han arribat fins avui les conclusions del exegetes.

Durant els darrers cinquanta anys, els dubtes han estat, sobretot, a l'entorn de quatre dates²: l'any 29 (Patrizi, Cornely, Mangenot, Prat, Hagen, Ruffini, etcètera), l'any 30 (Caspari, Belser, Felten, Fouard, Fillionu, Bover, Lagrange, Lebreton, de Grandmaison, etc.), l'any 33 (Riess, Monsenyor Ladeuze, Fonck, Merk, E. Power, etc.), i l'any 35 (Chaunme).

Avui, quasi no hi ha més que dues dates dignes d'ésser tingudes en compte: l'any 30 o l'any 33. És un progrés, i si hom pot assenyalar una preferència entre aquestes dues dates, sense tenir el dret de pronunciar-se amb intransigència per l'una en detriment de l'altra, ens plau de pensar que els nostres lectors tindran el seny de fer-se seves aquestes justes reflexions de Bossuet: "El que convingui col·locar alguns anys abans o després el naixement de Nòstre Senyor, i allargar des-

¹ Cf. *La Vie catholique*, 31 desembre de 1932.

² El Pare Synave, en el *Diet pratique des Connaissances religieuses*, t. II, col. 158, ha fixat la mort de Jesús al 23 de març del 31.—Un professor de la Universitat d'Estrasburg, M. Cavaignac, s'ha pronunciat per l'abril del 28. Les dates extretes de l'obra *Chronologie*, publicada per aquest autor (París, Payot) i reproduïdes en la *Documentation Catholique*, de l'11 de febrer de 1933, són del tot discutibles en el que es refereix al suplici de Sant Esteve i a la conversió de Sant Pau. No poden fer més que extraviar l'opinió catòlica. Si hom volia publicar un quadre cronològic dels començaments de l'Església, per què no reproduir el del Pare Prat, en el *Supplément au Dict. de la Bible*, t. I, col. 1303-1304?

prés un poc més o un poc menys la seva vida, és una diferència que prové tant de la incertesa dels anys del món, com de la dels de Jesucrist. I sigui el que es vulgui, un lector que presti atenció, haurà pogut ja reconèixer que aquesta diferència no porta cap pertorbació ni al curs ni al compliment dels designis de Déu. Cal evitar els anacronismes que tergiversen l'ordre dels esdeveniments i deixar als savis discutir sobre els altres".*

A l'ombra d'aquestes observacions, abordem resoltament el problema de la data de la mort de Crist, amb aquella absoluta independència que comporta una qüestió de tal naturalesa.

Una sola dada tenim que sigui absolutament certa: que Nostre Senyor morí 31), en un divendres. Era "el dia de preparació pel disabte" (Lc., XIII, 54), dissabte particularment solemne aquell any: "erat enim magnus dies ille sabbati" (Jo., XIX, pel fet de coincidir amb la festa de la Pasqua de la qual era el dia de preparació: "parasceve Paschae" (Jo., XIX, 14), "quoniam parasceve erat" (id., XIX, 31). Per aquests motius, foren trencades les cames dels supliciats, per tal de poder desclavar llurs cossos de la creu, abans que comencés el dissabte, per aquesta mateixa raó, hom procedí a un embalsament precipitat del cos de Jesús abans de disposar-lo en el sepulcre de Josep d'Arimatea (Mt., XXVIII, 60) perquè el dissabte començava ja a lluir (Lc., XXIII, 54).

Fora d'aquestes dades de les més precioses sens dubte, tots els altres elements de solució no ens permeten d'arribar, com anem a veure-ho, més que a conclusions més o menys probables.

Aquests elements són els següents:

- 1er. L'any del naixement de Nostre Senyor.
- 2on. La data del començament del ministeri de Joan Baptista, segons Lluc, III, 1.
- 3er. L'edat de Nostre Senyor en començar el seu ministeri públic (Lc., III, 23).
- 4rt. La data de la primera Pasqua de la vida pública de Nostre Senyor, segons Joan, II, 20.
- 5è. L'edat de Nostre Senyor llavors de la festa dels Tabernacles, segons Joan, VIII, 57.
- 6è. La durada del ministeri públic de Nostre Senyor, segons els Sinòptics i el IV Evangeli.
- 7è. La data de la Passió segons el calendari jueu 14 ó 15 nisan.

Examinarem, doncs, successivament tots aquests elements de solució. Alguns d'ells no ens proporcionaran més que una indicació ben vaga, altres ens suggeriran un ordre cronològic més precís, i del conjunt en resultarà, pel que fa referència a la mort de Nostre Senyor, una conclusió, el grau més o menys gran de probabilitat de la qual cadascú es trobarà en estat d'apreciar.

I. ANY DEL NAIXEMENT DE NOSTRE SENYOR

Dos textos evangèlics: Mt., II, 1 i Lc., II, 1 i 2, ens il·lustren sobre aquest tema.

A) Segons Mt., II, 1, Jesús nasqué sota el regnat d'Herodes el Gran (37-4 abans J. C.). Aquest es trobava a Jerusalem quan els Magues l'anaren a trobar

* *Discurs sobre la història universal*, I, cap. X.

per saber on havia nascut aquell rei dels jueus l'estel del qual havien vist ells.

D'aquesta indicació es desprèn per a nosaltres una primera conclusió, i és: que la datació actual de l'era cristiana és certament errònia. Herodes el Gran morí l'any 750 de Roma. Doncs bé, el monjo Dionís el Petit, a qui devem des del segle VI (cap a 516-526) la cronologia utilitzada avui, s'equivocà, sens dubte, d'almenys quatre anys, fixant el principi de l'era cristiana a l'any 754 de Roma i el naixement de Jesucrist al 25 de desembre del 753.

Però, podem anar més endavant, tractant de precisar l'època en què els Magues arribaren a Jerusalem?

Herodes I morí en la primera quinzena de Nisan, a la fi de març o començament d'abril de l'any 750 de Roma (4 abans de J. C.). L'últim any de la seva vida fou atroç. Caigué malalt, i el seu mal (diabetes o càncer de l'intestí) evolucionà ràpidament. Era a l'hivern; els metges li aconsellaren la temperatura més dolça de Jericó. Un viatge en tals condicions donà als fariseus, adversaris seus irreconciliables, l'esperança de la pròxima mort del tirà, i per la instigació de dos mestres molt escoltats: Judas, fill de Sarifaïos, i Matias, fill de Magalatos, uns jovicells arrencaren, en ple migdia, l'àguila d'or que Herodes sacrílegament havia fet col·locar sobre la gran portada del Temple. Tot seguit foren empresonats, i llurs mestres, esponatàniament es presentaren per compartir llur sort. Advertit Herodes, manà que els culpables fossin portats a Jericó. Després d'un breu judici, féu cremar vius els dos rabbins i els més compromesos de llurs deixebles; lliurà els altres al butxí i rellevà el gran sacerdot Matias com a culpable de negligència. Aquesta salvatge execució pot ésser datada, perquè, a la nit següent, hi hagué un eclipsi de lluna. Entre els anys 8 ab. J. C. i 2 després de J. C. hi hagué cinc eclipsis de lluna visibles a Jerusalem; podem escollir entre dos: el del 12-13 de març de l'any 4 i el del 14-15 de setembre de l'any 5. Aquest últim ens sembla massa llunyà, perquè Herodes, la malaltia del qual feia molt ràpids progressos, sortí de Jerusalem en els darrers mesos de la seva vida, per a no tornar-hi mai més⁴. Suposem, doncs, que l'eclipsi de què es tracta fou el del 12-13 de març de l'any 4 abans J. C. Entre aquesta data i la seva mort, amb tot i una curta estada a Cal·lirhoé, que d'altra banda no tingué cap eficàcia per endolcir els seus sofriments, Herodes tingué prou temps per a convidar els principals d'entre els Jueus a retre-li llurs homenatges i poder així tancar-los dintre l'hipòdrom de Jericó per fer-los degollar després del seu traspàs.

Per tots aquests diversos motius, sembla, doncs, que cal col·locar l'arribada dels Magues a Jerusalem, i per consegüent el naixement de Nostre Senyor, almenys en els darrers mesos de l'any 749. Però si l'eclipsi que seguí a l'execució a Jericó dels fariseus revoltats hagués estat el de setembre, caldria col·locar l'arribada dels Magues almenys cap al juliol o agost de l'any 749 (5 ab. J. C.).

Podríem, tal volta, sempre valent-nos de les indicacions dels Magues, fins traslladar un xic més amunt, a l'any 748 (6 ab. J. C.), llur arribada a la capital del món jueu, i, per tant, el naixement de Jesús. En efecte, al manar la degollació dels Sants Innocents, Herodes féu matar tots els infants de Betlem i dels seus voltants de l'edat de dos anys en avall, segons la data que ell coneixia exactament pels

⁴ JOSEF, *Antiq. Jud.*, XVII, vi, 4.

⁵ El Pare Fonck, sosté, en *Verbum Domini*, l'opinió contrària. Any 1927, pàgines 363-365.

Magues (Mt., II, 16). No obstant, no sabem si l'estel miraculós s'havia aparegut als Magues al temps de l'Anunciació, és a dir, de la concepció miraculosa, o bé solament al temps de la naixença; no sabem tampoc la contesta que els Magues feren a Herodes referent a l'època en què se'ls aparegué l'estel. Al vell monarca, no li venia d'una crueltat més o menys, i davant les dificultats per a determinar amb tota precisió l'edat d'un infant, era ben capaç d'exagerar fins de manera considerable les indicacions donades pels Magues i estar així més segur d'aniquilar aquell que ell considerava com un perillós competidor. Sens dubte que la Sagrada Família es trobava llavors instal·lada en una casa de Betlem (Mt., II, 22), després de la presentació de Jesús en el Temple (40 dies després del naixement) i tal volta també després d'un ràpid viatge de Josep i Maria a Nazareth (Lc., II, 39). No obstant, la pregunta feta pels Magues: "On és el rei dels Jueus que acaba de néixer?", suposa un naixement que data d'algunes setmanes, tot al més d'alguns mesos. Es per això que, encara que alguns facin remuntar el naixement de Jesús cap a la fi de l'any 748 (any 6 ab. J. C.) o fins a 9-8 ab. J. C., 745-746 de Roma (Power), nosaltres preferim de col·locar-lo en el curs de l'any 749 (any 5 ab. J. C.)

B) Lluc, II, 1 i 2.—El tercer Evangeli, per la seva banda, ens diu que el naixement de Jesús tingué lloc en l'època en què es feia a Palestina el cens manat per a tota la terra per l'emperador August, i afegeix aquesta indicació que fóra preciosa, si els exegetes estiguessin d'acord sobre el sentit que cal donar al següent passatge: αὐτὴ ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κορηνίου

Dues interpretacions es troben aquí l'una enfront de l'altra.

1. La del P. Lagrange, que treu tot valor cronològic a la menció que s'hi fa de Quirinus. En efecte, el Rev. Pare tradueix, segons S. Joan Crisòstom, Víctor d'Antioquia, Teofilacte, Eutimi, Dom Calmet i, entre els més recents, Wieseler, Ewald, Schürer: "Aquest cens fou anterior al que tingué lloc, essent Quirinus governador de Síria." El text de Lluc, interpretat així, indica solament l'anterioritat del cens de la Nativitat sobre aquell de què parlen les Actes v. 37, sense especificar els anys d'anterioritat de l'un respecte de l'altre. Es una data força imprecisa, perquè el cens que provocà la sublevació de Judas el Galileu tingué lloc l'any 6 o 7 després de J. C., al temps en què fou rellevat el fill grànd'Herodes, Arquelau, i en què la Judea fou incorporada a la província romana de Síria⁶. Lluc hauria fet menció del nom de Quirinus, no pas per proporcionar-nos una indicació cronològica més o menys exacta, sinó per fer una distinció entre el cens *general* de tot l'Imperi manat per August i el cens *particular* de la Judea després de la destitució d'Arquelau. Encara que el Pare Lagrange justifiqui el seu punt de vista amb arguments d'ordre gramatical⁷ i trobi plausible la seva traducció, està encara molt lluny d'ésser generalment admesa avui dia, tot i que suprimeix tota dificultat relativa a Quirinus. Els P. Valensin i Huby la troben filològicament massa fràgil, perquè hom pugui recolzar-s'hi⁸.

2. La majoria dels comentaristes continuen, doncs, traduïnt com en altre temps: "Aquest cens (que fou) el primer tingué lloc quan Quirinus era governa-

⁶ Où en est la question du recensement de Quirinius?, en "Revue Biblique", Any 1911, pàgs. 60-84, i *Evangile selon S. Luc*, pàg. 66; *L'Evangile de J. C.*, pàgines 21-32.

⁷ "Rev. Bibl.", loc. cit., pàgs. 80-84.

⁸ *Evangile selon S. Luc*, pàg. 34.

dor de Síria." Així ho fan Joïon, Chaume, Valensin-Huby, Villoslada, Fonck, Lebreton, etc. El mot *ἡγεμονεύοντος* no deu, de tota manera, ésser pres del tot al peu de la lletra; s'aplicaria a Quirinus tant si aquest hagués exercit el càrrec de legat pròpiament dit, com si hagués exercit el més humil de prefecte militar o procurador.

Així, doncs, tindríem en el tercer Evangeli dues dades històriques i cronològiques susceptibles de projectar, tal volta, alguna llum sobre la data probable del naixement de Jesús: el cens de Cèsar August i la magistratura de Quirinus.

Hi hagué, sota el regnat d'August (els autors antics, les inscripcions, els papirus, en donen fe), alguns censos *parcials* en la Gàl·lia, a Síria, a Egipte; el monument d'Ancira mostra també l'emperador fent per tres vegades el cens del poble romà⁹, en l'any 28 i 8 ab. J. C. i en l'any 14 després de J. C., i és ben bé a un cens general i no a un inventari de fortuna personal que es refereixen Dion Cassius i el *Breviarium* de Tàcit¹⁰. Ara bé, un cens de tal amplitud fa suposar que la pau regnava en tot l'Imperi; de fet, les portes del temple de Janus foren solemnement tancades durant l'estiu del 746 (any 8 ab. J. C.); fou, doncs, *després d'aquesta data*, segons totes les probabilitats, que es publicà l'edict de Cèsar August.

Pot precisar-se encara més basant-se en la intervenció que hi tingué llavors Quirinus? Creiem que no.

Sens dubte, la inscripció trobada a Tívoli en 1764 sembla demostrar que Quirinus exercí a Síria una doble magistratura; però no hi ha cap acord sobre l'època en què cal col·locar-la.

Els uns consideren aquesta magistratura com una legació i la colloquen en 744-746, 10-8 ab. J. C., abans de Sencius Saturninus en 746-748, 8-6 ab. J. C., i d'altres la fan recular fins després de la legació de Quintilius Varus, 748-750, 6-4 ab. J. C. col·locant-la de 750 a 753, 4-1 ab. J. C., període durant el qual ignorem qui governava la Síria. En una i altra hipòtesi es concep molt bé que el cens quedés lligat al nom de Quirinus, que hagués estat començat per ell vers l'any 8 i continuat per Sencius Saturninus, com ho afirma Tertullià¹¹; o bé que hagués estat començat per Varus l'any 6 o 5 ab. J. C. i acabat per Quirinus després de la mort d'Herodes el Gran¹².

Calia un cert temps perquè l'edict de d'August arribés a les províncies més llunyanes i hi fos portat a terme, tant més, que a Palestina Herodes el Gran no devia prestar-s'hi de gaire bon grat, i la tasca a realitzar, malgrat el mètode adoptat, no podia ésser afer d'algunes setmanes o d'alguns mesos.

Altres atribueixen a Quirini un paper menys important, i per conciliar les afirmacions de Sant Lluç amb les de Tertullià, fan de Quirini una mena de prefecte militar enviat a Síria amb una missió extraordinària amb el fi d'ajudar Sencius Saturninus en l'afer del cens i prevenir amb la seva sola presència qualsevol

⁹ Res gestæ divi Augusti. col. II, línies 2-12, i SUTONI, *Vita divi Augusti* XXVII, 5.

¹⁰ DION CASSIUS. LIV. XXXV, 1; TACIT ANALS. I, 11.

¹¹ "Sed et census constat actos sub Augusto nunc in Judæa per Sentium Saturninum apud quos genus ejus inquirere potuissent" (*Adv. Marcionem*, IV, 19: P. L., II, 405).

¹² KNABENBÄNER, *Comment. in Lucam*, pàg. III.

temptativa de sublevació. Quirinius hauria fet, en nom del legat, el cens de Judea, com més tard, sota el seu propi govern, Emilius Secundus, *dux militum*, féu el d'Apamé, i heus ací per què entre el poble aquest cens passa per ésser el primer que féu Quirinius²⁰.

Conclusió. — Ni l'edicte de Cèsar August, la data d'execució del qual a Palestina resta incerta, ni la menció que es fa de Quirinius, l'època i magistratura del qual no poden ésser determinades amb tota certesa, no obliguen a traslladar més enllà de l'any 749, any 5 ab. J. C. suggerit per Mt., II, 1, la data del naixement de Nostre Senyor.

II. LA DATA DEL COMENÇAMENT DEL MINISTERI DE SANT JOAN BAPTISTA SEGONS SANT LLUC, III, 1. — En el moment en què el Precursor aparegué en les riberes del Jordà per a inaugurar el seu ministeri sota la inspiració del cel i predicar el baptisme de penitència per a la remissió dels pecats, hom es trobava en l'any *quinzè del regnat de Tiberi i Ponç Pilat governava Judea*. Quines dates suggereixen aquestes dues indicacions?

A) *L'any quinze de Tiberi.* — August morí el 19 d'agost de l'any 14, i a primera vista sembla cosa fàcil, basant-se en aquesta dada, de determinar l'època de la manifestació pública del Precursor. Tanmateix hom és ben lluny d'estar d'acord sobre aquest punt. Primerament, no existint una era comuna abans del segle VI després de J. C., els historiadors es veien reduïts a datar els esdeveniments segons una era local, segons els anys de regnat d'un emperador, d'un rei, o bé els anys de magistratura d'un cònsol. A més, hi havia diverses maneres de calcular el començament d'un any, el primer any i la duració total d'un regnat. Si a Roma l'any començava el primer de gener, com ara entre nosaltres, no succeïa el mateix a l'Orient: els jueus feien començar l'any civil en el mes de Tischri (setembre, octubre); a Síria, el primer d'octubre; a Egipte, el 30 d'agost. El lapse de temps transcorregut entre la mort del predecessor i el començament de l'any civil, encara que no fos més que d'alguns mesos, era comptat de vegades com un any complet. Aquest fou el cas de Galba, que regnà del 9 de juny del 68 al 15 de gener del 69, i del qual tenim monedes datades en l'any primer i en l'any segon del seu regnat. Per tots aquests motius, convé, doncs, de no sorprendre's massa, si el mateix historiador, segons les fonts d'investigació utilitzades, atribueix al mateix personatge una duració de regnat variant d'una unitat. Així, segons el mateix Eusebi de Cesarea, August regnà 57 anys segons la *Història Ecclesiàstica*, i 56 segons la *Crònica*; Tiberi, 22, segons la *H. E.*, i 23, segons la *Cr.*; Neró, 13 anys, segons la *H. E.*, i 14, segons la *Cr.*

Doncs bé, tots aquests elements d'incertesa, ja prou impressionants de si mateixos, es compliquen encara més per al cas de Tiberi, pel fet que, abans de regnar ell sol, fou, pel gener del 756 (12 anys després de J. C.), associat a l'imperi per August, no a Roma, sens dubte, sinó en les províncies, on fou investit d'una autoritat igual a la de son pare adoptiu. Cal, doncs, per calcular l'any 15 del seu regnat, prendre com a punt de partida, no la data de la mort d'August, sinó la de la seva associació a l'imperi? Molt bons autors ho han pensat així: Fouard, Vi-

²⁰ VILLOSLADA, en "Verbum Domini", 1929, pàg. 325; O'ROURKE, *Op. cit.*, 1921, pàg. 208; FONCK, *op. cit.*, 1927, pàg. 367; POWER, en "Biblica", 1928, pàgines 281-287.

gouroux, Monsenyor Le Camus, Fillion, Ramsay, el P. Prat, Villoslada, i han fixat l'any 15 de Tiberi i el principi del ministeri de Joan Baptista en l'any 26¹⁴.

Tot amb tot, aquesta opinió, que compta encara avui amb alguns defensors, té en contra seu els historiadors antics Tàcit i Suetoni, que, tot i coneixent l'associació de Tiberi a l'imperi, no el consideren com emperador efectiu fins a la mort d'August, i no pot allegar en favor seu cap moneda ni cap monument¹⁵. El títol d'*August*, que era com l'afirmació de la reialesa, no fou atorgat a Tiberi fins després del 19 d'agost del 14, i els anys del seu regnat no es compten més que des de la mort d'August. És millor, doncs, d'abandonar aquesta hipòtesi.

Dues són les solucions que se'ns ofereixen:

1.ª Lluc, conformant-se amb els costums de l'Orient, datà l'any 15 de Tiberi segons l'era de Síria, comptant com a primer any de regnat el temps transcorregut entre el 19 d'agost del 14 i el primer d'octubre, fent començar el segon any el primer d'octubre del 14; l'any 15 del regnat era, doncs, acabat el primer d'octubre del 28; doncs de l'octubre del 27 a l'octubre del 28 hom es trobava en l'any 15e de Tiberi, i el Precursor s'hauria manifestat entre aquestes dues dates, probablement cap a la tardor de l'any 27, a l'època en què les brises del setembre refresquen l'atmosfera del Jordà, absolutament irrespirable durant les calors de l'estiu¹⁶.

2.ª O bé, comptant d'una manera absoluta els anys de regnat de Tiberi, no fer començar l'any 15 fins el 19 d'agost del 28. Si el Precursor no inaugurà la seva predicació fins a la primavera de l'any 29 i la continuà uns sis mesos abans de trobar-se amb Jesús, ens encaminem fatalment, amb un ministeri de tres anys i alguns mesos, a fixar la mort de Jesús, no en l'any 30, com es desprèn de la primera hipòtesi, sinó en l'any 33. Aquesta és l'opinió del P. Power, de Monsenyor Ladeuze, etc.

B) *La procuradoria de Pilat*. — Sant Lluc fa menció de Pilat al principi del seu capítol III, perquè aquest representava llavors l'autoritat de Roma, de la mateixa manera que anomena tots aquells que, en aquell temps, exercien a Palestina un poder polític o religiós. Però som molt lluny de poder dir que la magistratura de Pilat pugui proporcionar-nos algunes dades precises, per exemple, per fixar aquest any 15 de Tiberi, sobre el qual es discutirà, sens dubte, llarg temps encara. Pilat fou procurador de la Judea de l'any 26 a l'any 36. M. Chaume, aquell que de tots els autors contemporanis ha estat, que nosaltres sapiguem, el que més ha reculat la mort de Jesús, fixant-la al 8 d'abril del 35, ha respectat, doncs, crono-

¹⁴ PRAT, *La date de la Passion et la duration de la vie publique de Jesus-Christ*, en "Recherches de science religieuse", 1912, pàgs. 101-102; VILLOSLADA, en "Biblica", 1920, pàgs. 326-327; RAMSAY, *Numbers, Hours and Years*, en "Dictionary of the Bible", de Hastings, Extra Volume, pàg. 480.

¹⁵ MONSENYOR RUFFINI, *Chronologia Veteris et Novi Testamenti*, Roma, 1924, pàgina 130.

¹⁶ Així opinen: Mommsen, Lagrange, en *Evangile selon S. Luc*, pàgs. 99-100: "Sant Lluc comptà d'aquesta manera—i era probablement la manera de comptar del seu país—, el segon any de Tiberi començà el 1er. d'octubre del 14, i el 15è. el 1er. d'octubre del 27". Vegi's també DIECHMANN, *Das fünfzehnte, Jahr des Cäsar Tiberius*, en "Biblica", 1925, pàgs. 63-67; i VALENSIN HUBY, *Evangile selon S. Luc*, pàg. 5354.

¹⁷ Cf. E. POWER, *John, II, 20 and the date of the Crucifixion*, en "Biblica", 1928, pàgs. 277-279; MONSENYOR LADEUZE, en "Revue d'histoire ecclésiastique de Louvain", 1904, pàs. 894 i sg.

lògicament el paper que les narracions de la Passió atribueixen a Pilat¹⁸. Quant a la data de la manifestació del Precursor, solament haurien de tenir en compte el començament de la procuradoria de Pilat aquells qui, comptant els anys del regnat de Tiberi des de la seva associació a l'imperi i servint-se de l'era siriana, fessin transcórrer aquest any 15 desde octubre del 25 a octubre del 26. És evident que haurien de regular fins a la fi de l'any 15 l'aparició de Joan Baptista en les riberes del Jordà.

Conclusió. Lluc. III, 1, permet de datar el principi del ministeri de Joan Baptista o a la tardor de l'any 27 o a la primavera de l'any 29.

III. L'EDAT DE NOSTRE SENYOR A L'ÈPOCA EN QUE COMENÇÀ LA SEVA VIDA PÚBLICA. — El mateix capítol de Sant Lluc que, amb un sincronisme digne dels grans historiadors, assenyalà la data de la manifestació del Precursor, indica també l'edat de Jesús al temps en què inaugura el seu ministeri públic: Καὶ οὗτος ἦν ἰσθμίουτος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα. La paraula ἰσθμίουτος no designa pas l'entrada de Jesús en l'any 30 de la seva vida, sinó la seva entrada en la vida pública. No hi ha dubte que aquesta indicació és vaga; de tota manera Lluc no vol pas dir que Jesús tingués quasi 30 anys, sinó pels volts del 30 anys, és a dir, que havia arribat, potser fins passat, l'edat exigida pels jueus, com també pels grecs i pels romans, per a exercir un càrrec públic¹⁹. Aquesta indicació es troba en el 3er. Evangelí immediatament després de la narració del Baptisme (Lluc, III, 21-23), i no hi ha cap raó per a separar el baptisme de Jesús del principi del seu ministeri per un interval de temps més llarg que el que suposen els textos evangèlics. Ningú, en els nostres dies, no seria temptat de posar entre aquests dos fets un espai de temps d'uns deu anys, com ho va fer Sant Ireneu²⁰. Tampoc no hi ha cap raó per a suposar que hagués transcorregut un temps considerable entre el començament de la predicació del Baptista i el baptisme de Nostre Senyor²¹. Els textos sagrats fins insinuen el contrari. L'ambaixada del Sanhedrí demanant oficialment compte al Precursor dels seus actes, és posterior al Baptisme de Nostre Senyor, posterior inclús al dejuni en el desert, ja que des de l'endemà d'aquesta ambaixada, Jesús reapareix a l'altra banda del Jordà, a Betània. (Jo., I, 19-34). Ara bé, ¿és versemblant que les autoritats religioses de Jerusalem haguessin esperat més enllà d'alguns mesos per a fer investigacions sobre els fets i dits d'aquell vers el qual acudien a Jerusalem de tota la Judea? (Mt., III, 5 i 6).

Sembla, doncs, possible de determinar l'edat que podia tenir Jesús al moment

¹⁸ *Recherches sur la chronologie de la vie de Notre-Seigneur*, en "Revue Biblique", 1918, pàg. 549.

¹⁹ Cf. Núm. IV, 2 i sg.; DION. HAL., *Ant. Rom.*, IV, 6; RAMSAY, *The Bearing of Recent Discovery on the Trustworthiness of the N. T.*, pàg. 295; LANGRANGE, *Evangelie selon S. Luc*, pàg. 117.

²⁰ Preténia que N. S. no havia pogut inaugurar el seu ministeri abans d'ésser arribat als 40 anys, l'edat del doctor, i que devia acostar-se a la cinquantena al temps de la seva mort. Havia, així, santificat totes les edats: la infància, l'adolescència, l'home fet i la vellesa, perquè, per Sant Ireneu, la vellesa comença als cinquanta anys. S'extravià per una mala interpretació de Joan (VIII, 57), que el portà a fer morir Jesús sota Claudi (41-54), prolongant indegudament la procuradoria de Pilat per exigències de la seva causa. (*Adv. Hares.*, II, XXII, 4-6; *Demonstr. apost. prædic.*, LXXIV: P. O., XII, 791).

²¹ És el que ha suposat MONSENYOR LADEUZE, en "Revue d'histoire ecclésiastique", 1904, pàg. 894 i sg., i CHAUME, en "Revue Biblique", 1913, loc., pàg. 524.

d'inaugurar el seu ministeri públic, segons la data admesa per al seu naixement i tenint en compte la que diferents opinions assignen al començament del ministeri del Precursor.

Posem que hagués nascut en l'any 5 ab. J. C.; podia tenir llavors o bé $27+5=32$ anys, o bé $28+5=33$ anys, o bé $30+5=35$ anys. Tanmateix, si admetent aquesta última hipòtesi, fixem el naixement de Jesús, com fa el P. Power, a 9-8 ab. J. C., arribem a la xifra de 38 ó 39 anys, difícil de conciliar amb l'expressió de l'Evangeli: "pels volts de 30 anys". I és, sens dubte, per aquest motiu, que alguns d'aquells que fixen a l'any 33 la mort de Jesús, no donen a Lluc III, 23, més que un valor purament legal. L'autor del 3er. Evangeli, diuen, en fer aquesta observació, hauria volgut posar de relleu la fidelitat de Jesús als costums jueus, no posant-se a ensenyar abans dels 30 anys; no essent el seu intent d'indicar-nos l'edat exacta de Nostre Senyor en aquella època ²².

No és pas aquest el nostre criteri. Pel fet d'ésser aproximada, i encara que fos inspirada per una preocupació legal, la dada donada per Lluc, no és menys digna d'ésser tinguda en compte des del punt de vista cronològic. L'Evangeli ha volgut dir-nos l'edat aproximada de Jesús al temps en què es manifestà al món, com al començament d'aquell mateix capítol ens havia indicat l'època en què el Precursor havia inaugurat la seva carrera, i Lluc era un historiador massa ben informat, coneixia massa bé la valor dels termes, per haver dit que Jesús tenia pels volts de 30 anys, si n'hagués tingut en realitat 38 ó 39.

IV. LA DATA DE LA PRIMERA PASQUA DE LA VIDA PÚBLICA DE NOSTRE SENYOR, SEGONS JOAN II, 20. A l'ocasió de la primera Pasqua del seu ministeri públic, Nostre Senyor, diu Sant Joan, llança fora els venedors d'animals i els canvistes de monedes que tenien costum d'instalar-se a l'atri dels gentils, fent-lo més semblant a un gran mercat d'Orient que a l'esplanada lliure i silenciosa que hauria hagut de separar del món exterior el santuari del Déu veritable. Els Sinòptics expliquen, també, una escena semblant amb matisos en els detalls i en les paraules, després de l'entrada triomfal de Jesús a Jerusalem abans de la seva Passió. Per raó d'aquestes divergències en les narracions i de la diferència d'època cronològica en què haurien tingut lloc els fets explicats en el IV Evangeli i en els Sinòptics, hi ha molt bons autors (entre altres: Belser, Fillion, Knabenbauer, Durand, Lusseau-Collomb, etc.), que suposen dos fets gairebé idèntics que haurien tingut lloc l'un al començament i l'altre a la fi del ministeri públic, i nosaltres creiem, digui's el que es vulgui ²³, que cadascun d'ells pot mantenir el seu punt de vista sense comprometre per res la dignitat de l'exegesi catòlica. Altres volen reduir les gestes de Jesús contra els venedors a una sola expulsió, estant generalment d'acord a fixar-la en la data preconitzada per Sant Joan, al començament del ministeri públic ²⁴. Podem, doncs, servir-nos del diàleg sostingut llavors entre Jesús i els jueus, per a tractar de determinar l'any en què tingué lloc aquesta primera Pasqua.

²² E. POWER, *John, II, 20, and the date of the Crucifixion*, en "Biblica", 1928, pàgines 282-287.

²³ LAGRANGE, *Evangile selon S. Jean*, pàg. 64.

²⁴ LEVESQUE, *Nos quatre Evangiles*, pàg. 62, nota 1; CALMES, *L'Evangile selon S. Jean*, pàg. 178: "Si ell (Sant Joan) s'aparta dels Sinòptics i col·loca l'esdeveniment al principi de la predicació del Salvador, deu fer-ho mogut per un motiu poderós. Aquest motiu no pot ésser altre que l'afany de l'exactitud històrica".

Els jueus digueren llavors a Jesús: “ τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ” (Jo., II, 20). Citem sense traduir. En efecte, ens trobem en presència de tres traduccions; la primera treu, en el cas present, tot valor cronològic a la rèplica dels jueus; la segona i tercera, tot i mantenint el seu valor cronològic, es diferencien sensiblement l'una de l'altra.

A) Els primers tradueixen: “Aquest temple ha estat edificat en quaranta-sis anys i tu el reedificaries en tres dies!” D'aquesta afirmació no és possible de treure cap conclusió respecte de l'època de la primera Pasqua; els jueus s'haurien acontentat d'evocar un fet passat, de posar en oposició els 46 anys exigits en altre temps amb els tres dies reclamats per Jesús; no parlarien per res del temps transcorregut des de l'acabament del Temple.

Alguns antics Pares o escriptors eclesiàstics ho han traduït així, creient que es tractava del temple de Zorobabel, ja que l'obra d'Herodes fou sempre considerada com una simple restauració, tant per ells com pels mateixos jueus. Creient, erròniament, que Cirus havia regnat 30 ó 31 anys després de la caiguda de Babilònia, arribaven, amb els 9 anys de Cambises, els 7 mesos del pseudo-Smerdis i els sis primers anys de Darius, als 46 anys que, segons ells, indicava el text de Joan, II, 20 ²⁰.

Abandonant aquesta interpretació, els exegetes moderns es troben més aviat embarassats per a justificar, amb relació al Temple d'Herodes, aquests 46 anys. En efecte, no tenint un text precís per a apuntalar llur hipòtesi, es veuen reduïts a suposar que el Temple hauria estat considerat com completament restaurat al cap de 46 anys. Quan Josef escriví que la restauració de l'edifici no fou acabada fins en vigílies de la guerra, en temps d'Albinus ²¹, s'hauria referit, creuen ells, a noves construccions afegides fora de temps i que no havien estat previstes en un principi. Desgraciadament, hi ha en Josef dos textos precisos que afirmen l'acabament del ναὸς en un any i 5 mesos, del ἱερὸν en vuit anys ²²; no n'hi ha cap que parli d'una restauració total en 46 anys. Si el fet s'hagués gravat com a tal en la memòria dels jueus, seria molt sorprenent que Josef no en fes menció en alguna part de les *Antiquitats* o de la *Guerra jueva*.

B) En 1928, el P. Power, de l'Institut Biblic, suggerí i defensà una nova traducció: “Aquest temple fou construït fa 46 anys i tu, després de tres dies (o el 3er. dia) el reedificaràs!” Per a justificar la seva traducció, fa notar, abans que tot, que es tracta del ναὸς, i no del ἱερὸν. Ara bé, el ναὸς tant en Josef com en els escrits neotestamentaris, designa sempre el santuari pròpiament dit, per oposició al ἱερὸν que es refereix al conjunt de construccions: pòrtics i atris. Proposa després la traducció de ἐν τρισὶν ἡμέραις per “després de tres dies” o “el 3er. dia” per analogia amb els passatges paral·lels dels Evangelis on Jesús anuncia la seva resurrecció “després de tres dies” o “al tercer dia”; d'altra banda, ἐν seguit d'un datiu, no indica en els contractes sobre papirus l'època en què ha d'efectuar-se un pagament? Els 46 anys de què es parla no es refereixen, doncs, al temps esmerçat ja en els treballs de reconstrucció o de restauració, sinó al temps transcorregut des que el ναὸς fou acabat,—i els tres dies no indiquen aquell període de

²⁰ CLEMENT D'ALEXANDRIA, *Stromat.*, I, 21; i també *Chronicon Paschale*; *Chronicon Alexandrinum*.

²¹ *Ant. Jud.*, XX, IX, 7.—Cf. CHAUME, en “*Revue Biblique*”, 1918, pàg. 525.

²² *Ant. Jud.*, XIV, XI, 2, 6, 7; XV, 7.

temps molt petit, oposat als 46 anys de construcció, que Crist hauria esmerçat a construir el temple destruït, sinó l'època de la seva resurrecció, anunciada així per primera vegada sota una forma velada.

Si ara hom pot conèixer en quin moment el santuari fou acabat, serà possible de deduir d'aquests 46 anys, una indicació cronològica sobre la data de la primera Pasqua de la vida pública.

Herodes, el Gran, començà els treballs de restauració del Temple en l'any 18es del seu regnat, després de la seva visita a August, que tingué lloc, ho sabem per Dion Cassius (llib. 7), en l'any 734 de Roma, 20 ab. J. C., sota el consolat de M. Appuleius i de P. Silius. Hom degué, abans que tot, preparar els materials, ja que hom havia promès formalment als jueus, per fer callar totes llurs aprensions, que llur santuari no seria destruït fins al moment en què tot estaria a punt i preparat per a emprendre les obres. En aquestes condicions, si hom començà l'any 19 a ocupar-se del Temple, la construcció no degué començar fins al cap d'un any, i com que el treball durà, segons Josef, un any i 5 mesos, i es trobava acabat quan Herodes celebrà l'aniversari del seu elevament al tron, hi ha lloc de creure que els treballs devien ocupar els anys 18 i 17 fins als volts del mes de juliol. El santuari es trobava, doncs, acabat (perquè *ολοδομήθη* suposa una cosa ja realitzada), pel juliol del 17 ab. J. C. En l'any 30 després de J. C., feia, doncs, 46 anys que el rei Herodes havia pogut celebrar aquell esdeveniment en el dia aniversari de la seva coronació, i llavors, amb tres anys i alguns mesos de ministeri públic, ens encaminem a l'any 33 com a data de la mort de Nostre Senyor. Evidentment, els jueus devien comptar, segons els seu costum, l'any començat com any transcorregut. Encara que haguessin avançat la preparació dels materials fins al punt de començar la construcció pel 19 i acabar-la pel juliol del 18—encara que els jueus, que comptaven els anys d'Herodes de nisan a nisan, i no de tischri a tischri, haguessin considerat com un any sencer els 14 dies transcorreguts,—arribaríem a l'any 28 ó 29: solució que faria possible la Passió en l'any 30 ó 33:—en l'any 30, amb 28, si el ministeri públic fou de 2 anys i alguns mesos;— en l'any 30, amb 29, si fou d'un any i alguns mesos, cosa molt improbable;—en l'any 33, amb 29, si fou de quatre anys i alguns mesos.

Les preferències del P. Power són, naturalment, a favor de la primera Pasqua en l'any 30; no examina les altres hipòtesis més que per a demostrar que, en rigor, la seva interpretació de Jo., II, 20, no s'oposaria d'una manera absoluta a fixar la data de la Passió en l'any 30es.

Fins avui, aquells qui havien volgut fixar la Passió en un temps més llunyà (com M. Chaume²⁹, que s'havia pronunciat pel 8 d'abril de l'any 35), s'havien acontentat d'eliminar de la discussió el text de Sant Joan: "Aquest temple fou construït en 46 anys". El P. Power ha estat el primer a tractar de fer declarar en favor seu un text que hom solia oposar ordinàriament als partidaris de l'any

²⁸ *Ant. Jud.*, XV, XI, 1.—*Bell. Jud.*, I, XXI, 1, parla de l'any quinze: és certament un error i no hi ha lloc, per a tractar de recordar les dates, de distingir entre el regnat legal, data del nomenament pel Senat, i el regnat efectiu, consagrat per la presa de Jerusalem, tres anys més tard, 37 a. J. C.

²⁹ Cf. "Biblica", 1928, pàg. 257-288.

³⁰ Cf. "Revue Biblique", 1918, pàg. 549.

33²¹. Amb tota lleialtat, hem volgut assenyalar la seva temptativa; malgrat els seus esforços meritoris per a justificar la seva traducció, ens sembla difícil de compartir el seu punt de vista. A menys d'admetre una incomprensió absoluta de les paraules pronunciades per Jesús (Jo., II, 19), el retret que li fan els jueus, ja sigui en Jo., II, 20, o bé en el curs de la Passió (Mt., XXVI, 61), no té sentit vertader més que segons la traducció usualment admesa. Fer-los dir: "Fa 46 anys que aquest temple fou construït, i tu el reedificaràs el 3er. dia", és treure a la rèplica popular tota la força que treu d'aquest fet, que Jesús pretengué de reedificar en tres dies un edifici en què hom havia treballat durant 46 anys. Tot al més, si ens calgués escollir, preferiríem la primera traducció, que treu tot valor cronològic a aquest text de Sant Joan.

C. Però encara no ens veiem reduïts en aquest punt. Des de fa molt de temps, el gros dels exegetes catòlics han traduït Joan II, 20, de la manera següent: "Calgueren 46 anys per a edificar aquest temple, i tu, en tres dies el reedificaries!" En el moment en què parlaven els jueus, els treballs del Temple, començat sota Herodes el Gran, eren lluny d'ésser acabats; no havien d'ésser-ho fins l'any 64 *encara que hom hi treballés des de feia 46 anys*. Els jueus, amb el bon seny que distingeix el poble en els seus raonaments, oposen, doncs, els 46 anys ja esmerçats en la restauració i engrandiment, amb els tres dies amb què Jesús es contentaria per una tal obra. Heus aquí el sentit del nostre text, un sentit comprensible per tots i admès per Lagrange²², Prat²³, Jacquier²⁴, L. Sibum²⁵, Villoslada²⁶, Durand²⁷, etc.

Ara bé, aquest sentit ens proporcionarà un excel·lent sincronisme per a determinar la data de la primera Pasqua del ministeri públic, si podem determinar l'any en què començaren els treballs. Sembla versemblant que fou en l'any 19. Arribem així, segons els autors, a l'any 27-28 després de J. C., per a fixar la Pasqua en l'any 30, segons que la vida pública de Jesús hagués durat o dos o tres anys i alguns mesos. Joan II, 20, ho confirmaria; igualment com Lluc III, 1, ens ha permès de datar el principi del ministeri del Precursor en la tardor de l'any 27 o bé de l'any 26.

Conclusió. La data de la primera Pasqua del ministeri públic seria l'any 27, ó 28, ó 30, després de J. C.

²¹ "Però sembla impossible de prolongar aquesta duració de manera que la Passió es fixi en l'any 784 de Roma (33 després de J. C.)" (PRAT, en *Recherches de Science religieuse*, 1912, pàg. 103).

²² *Evangelie selon S. Jean*, pàg. 69 i 70. "Responent a Jesús, els jueus empraren el mot *naos* per designar totes les construccions del Temple. Tal vegada llavors els treballs estaven interromputs, o bé considerats com acabats per al més essencial".

²³ *Recherches de Science religieuse*, 1912, pàg. 103.

²⁴ *Hist. des livres du Nouv. Test.*, t. I, pàg. 11: "Hi havia 46 anys que hom l'edificava".

²⁵ "Documentation Catholique", 11 febrer, 1933, pàg. 346.

²⁶ "Verbum Domini", 1929, pàg. 329.

²⁷ *Evangelie selon S. Jean*, pàg. 74: "Parlen del Temple construït per Herodes el Vell. Aquesta reconstrucció fou plenament acabada per Herodes Agripa II, devers l'any 64 de la nostra era. Feia quaranta sis anys que hi treballaven, al temps de la primera Pasqua de la vida pública de Jesucrist... Segons un càlcul, que sembla el més rebedor, la primera Pasqua mencionada per Sant Joan és la de l'any 26-27 de la nostra era."

V. L'EDAT DE NOSTRE SENYOR LLAVORS DE LA FESTA DELS TABERNACLES. Joan VIII, 57.—En el curs d'aquesta festa, que convé col·locar al mes d'octubre de l'últim any del ministeri públic de N. S. (havia de patir la seva Passió per la Pasqua següent), els jueus li digueren: "Encara no tens 50 anys i ja has vist Abraam!" Parlar en aquesta forma era apreciar d'una manera més aviat vaga l'edat que pogués tenir Nostre Senyor, judicant-la per la seva fesomia. En efecte, si havia nascut l'any 5 ab. J. C., i va morir l'any 30, tenia, llavors, 34 anys: era lluny de la cinquantena. No volent discussions precises sobre edat amb un home que ells consideraven com fora-seny, els jueus feren bona mesura, diu el P. Lagrange³⁸. A l'edat d'home fet, la fesomia resta invariable durant un espai de temps prou llarg perquè sigui possible de cometre un error d'alguns anys, afegia, per la seva banda el P. Durand³⁹.

Els exegetes contemporanis no donen cap valor cronològic precís a aquesta sortida de to dels jueus que, afegida a les dites dels Ancians i a una interpretació alegòrica dels 46 anys del temple d'Herodes, portà Sant Ireneu⁴⁰, a fer crucificar Jesús a la vora dels 50 anys.

Però heus aquí que, sense rebutjar del tot el sentit vague i imprecís de la rèplica dels jueus, el P. Power ve a suposar que, segons tota versemblança, els rabins, els seus enemics, degueren informar-se sobre tot quant es referia a Jesús, especialment sobre la seva família, la data i circumstàncies del seu naixement. Cal creure, doncs, que no parlaren mica més, mica menys. Si digueren a Jesús: "No tens encara 50 anys!", és, doncs, diu seguint Sant Ireneu, el P. Power, que Jesús passava de la quarantena⁴¹. Ara bé, adoptant per al seu naixement l'any 9 ó 8 ab. J. C., i per la seva mort l'any 33, en l'any 32, Jesús es trobava en l'any 40 de la seva vida, o l'havia passat; podien, doncs, dir-li amb tota veritat: "No tens encara cinquanta anys!" Així Joan VIII, 57, seria un testimoni a favor de la mort de Jesús en l'any 33⁴².

VI. LA DURACIÓ DEL MINISTERI PÚBLIC DE NOSTRE SENYOR, SEGONS ELS EVANGELIS SINÒPTICS I EL IV EVANGELI. — La duració del ministeri públic de Nostre Senyor és, certament, un dels elements més importants per a fixar la data de la seva mort. Però sobre aquest punt, l'opinió dels crítics, movent-se en un camp molt extens, va des de reduir l'activitat de Jesús dintre el marc d'alguns mesos, potser àdhuc d'algunes setmanes⁴³, fins, al contrari, estendre-la a cinc anys (hivern del 30-31 al 8 abril del 35)⁴⁴.

A) Encara que aquesta opinió hagi estat la dels antics Pares o escriptors eclesiàstics (Clement d'Alexandria, Gaudenci de Brescia) i que en els darrers trenta

³⁸ *Évangile selon S. Jean*, pàg. 255.

³⁹ *Évangile selon S. Jean*, pàg. 268, 269.

⁴⁰ *Contra Haeres*, II, xxii, 5, 6; P. G., III, 784.

⁴¹ "Hoc autem consequenter dicitur ei qui jam quadraginta annos excessit, quinquagesimum autem annum nondum attigit, non autem multum a quinquagesimo anno abstinet. Ei autem qui sit xxx annorum, diceretur utique: quadraginta annorum nondum es." *Contra Haeres*, II, xxii, 5, 6; P. G., VII, 784.

⁴² Cf. "Biblica", 1928, pàg. 279-281.

⁴³ GUIGNEBERT, *Le Christianisme antique*, pàg. 57, note 1.

⁴⁴ CHAUME, *Recherches sur la chronologie de la vie de Notre-Seigneur*, en "Revue Biblique", 1918, pàg. 528-529.

anys hagi estat represa, sobretot per Belser ⁴⁵, Cladder ⁴⁶, Madder ⁴⁷, etc., no podem admetre que la vida pública de Nostre Senyor hagués durant tan sols un any i alguns mesos, sense posar-nos en contra, com ho veurem, tant de les dades cronològiques dels Sinòptics, com dels textos formals del IV Evangeli.

B) Els textos evangèlics demostren clarament que el ministeri de Nostre Senyor durà, almenys, dos anys i alguns mesos.

Els Sinòptics. Tan sols una lectura superficial podria fer suposar que aquests no coneixen més que dues Pasqües: la de la multiplicació dels pans i la de la Passió. En realitat, en suposen almenys tres.

1er. La de les espigues esgranades en dia de dissabte. Aquest incident (Mt., XII; Marc., II, 23-24; Lc., VI, 1-2), es produí molt cap als primers temps de la predicació a Galilea; tot fa suposar que fou en la primavera, fins i tot que potser la festa de Pasqua ja havia tingut lloc, perquè, segons el Levitic (XIII, 14), no era permès de menjar cap espiga nova abans d'ésser feta en el Temple l'ofrena de les primícies de la collita, que tenia lloc el 16 nisan, en el segon dia de les solemnitats pasquals.

2on. La de la multiplicació dels pans (Mt., XV 13-21; Marc., VI, 31-44; Lc., IX, 10 b-17). Ara bé, entre aquesta Pasqua de les espigues esgranades i la de la multiplicació dels pans, hi ha tal nombre d'esdeveniments, que fan impossible de confondre en una sola ambdues solemnitats. En efecte, després de l'incident de les espigues esgranades, tingué lloc el Sermó de la Muntanya, l'esclat d'una hostilitat cada vegada més manifesta que forçà Jesús a recórrer a l'ensenyança parabòlica, el viatge al país dels Gerasens i la missió dels Dotze i dels Deixebles.

3er. La de la Passió.

El quart Evangeli. També aquesta en suposa almenys tres. 1er. La que seguí a les noces de Canà (II, 13 i 23), en el curs de la qual foren llançats els venedors del Temple.

2on. La de la multiplicació dels pans, VI, 4. Aquesta no pot ésser confosa amb la del II, 13, ja que suposa una activitat apostòlica de Jesús a Galilea, posterior a la 1.ª Pasqua (IV, 43-54); tampoc no pot confondre's amb l'última, de la qual la separa la narració de les estades de Jesús a Jerusalem amb ocasió de la festa dels Tabernacles (VII, 2) i la de la Dedicació (X, 22).

3er. La de la Passió (XIII, 1).

És, doncs, basant-se en aquestes dades precises, indiscutibles, absolutament concordants i a l'abric de tota controvèrsia, que reposa l'opinió que limita a dos anys i alguns mesos el ministeri públic de Nostre Senyor. Aquesta fou, en el passat, fins a Eusebi de Cesarea, l'opinió més generalment admesa; en el present és la que comparteixen savis tan particularment autoritzats com els RR. PP. Prat, Lagrange, Lavergne, de Grandmaison, Lebreton.

C) Alguns autors, sollicitant un poc de textos evangèlics, creuen poder arribar a un ministeri públic de tres anys i alguns mesos.

⁴⁵ *Johannesevangelium*, pàg. 197 sg., i *Theologische Quartalschrift*, 1907, pàg. 1-58; 1911, pàg. 404 sg., 568 sg.; 1913, pàg. 323 sg.; 1914, pàg. 1 sg.; 1915, pàg. 16 i següents, 336 i sg.

⁴⁶ *Unsere Evangelien*, pàg. 206 i seg.

⁴⁷ *Die heiligen vier Evangelien und die Apostelgeschichte*, 1911, pàg. 228 i següents, 749 i seg.

Amb aquest fi, i pel que es refereix als Sinòptics, o bé consideren com diferent de la primera Pasqua a Sant Joan (II, 13, 22) la de les espigues esgranades (Marc, II, 23), que suposa ja una estada a Cafarnaüm d'una certa durada i un ministeri galileu un bon xic estès (Marc, I, 14, II, 22), i amb la Pasqua de la multiplicació dels pans i la de la Passió arriben a quatre Pasquès—o bé donen al retret fet per Jesús a la figura estèril (Lc., XIII, 7): "Heus aquí que fa *tres anys* que vinc a cercar fruit en aquesta figuera i no n'hi trobo", un sentit cronològic precís, veient en aquesta figuera la imatge del poble jueu, prop del qual Nostre Senyor multiplicà en va els seus esforços durant tres anys, per mitjà de la seva predicació i dels seus miracles. Però, sobretot, consideren la festa dels jueus de què es parla en el capítol V, 1, de Sant Joan, com si fos una festa pasqual, comparant aquest passatge del IV Evangelí amb l'observació feta per Jesús als seus deixebles després del diàleg amb la Samaritana: "*Quatre mesos encara*, i heus aquí que arriba la sega!" (Jo., IV, 35). Si hom es trobava llavors a la fi de desembre o gener, la festa del capítol V no pot ésser més que una Pasqua, la segona del ministeri públic; la de la multiplicació dels pans seria la tercera i la de la Passió la quarta. Però se n'hi manca de bon tros perquè aquesta interpretació de Jo., V, 1 i IV, 35, sigui generalment admesa ⁴³.

Sembla que Eusebi de Cesarea, mort en 340, fou el primer a donar a la predicació de Jesús una durada de més de tres anys. Aquesta opinió tingué un gran èxit, sobretot a Occident, fins al punt que s'arribà a imaginar ingènuament que l'acord havia existit sempre en aquest sentit i sobre aquest punt, entre tots els savis i comentaristes. I tanmateix, sembla que Eusebi, per a justificar la seva manera de veure, no va invocar una tradició antiga, ans s'afermà en l'analista pagà Flegon ⁴⁴, i en l'Evangelí de Sant Joan, on cregué trobar quatre Pasquès. La seva exegesi és lluny de poder-se imposar. Malgrat tot, molts autors entre els exegetes moderns (cal dir "el gran nombre"? ⁴⁵; n'hi ha tants que segueixen per rutina!) suposen un ministeri públic de tres anys i alguns mesos. Citem, entre altres: Fournier, Fillion, el P. Cornely, Monsenyor Ladeuze, Hetzenauer, Bover, el P. Synave, Verdunoy, Lusseau i Colomb ⁴⁶.

VII. LA DATA DE LA PASSIÓ, SEGONS EL CALENDARI JUEU: El divendres de la mort de Jesús fou el 14 ó 15 nisan?

És cosa absolutament certa que Nostre Senyor morí un divendres i que instituí

⁴³ "L'Ami du Clergé", 1928, pàg. 547; "Documentation Catholique", 11 febrer de 1913, col. 348.—Sant Ireneu identificava la Pasqua (?) de Jo., v. 1, amb la multiplicació dels pans (vi, 4), traduint no "la festa dels jueus, la Pasqua era prop", sinó "*acabava de tenir lloc*", veient en vi, 4, una al·lusió a la festa de Jo., v, 1.—El Pare Lagrange proposa d'invertir els capítols v i vi per identificar la festa anònima del capítol v amb la Pasqua, sense allargar la vida pública més enllà de dos anys i alguns mesos. D'aquesta manera, arriba a la mateixa solució que Sant Ireneu.

⁴⁴ Cf. PRAT en "Recherches de Science religieuse", 1912, pàg. 90.

⁴⁵ Cf. LUSSEAU i COLLOMB, *Manuel d'Etudes bibliques*, T. XIV, pàg. 334.

⁴⁶ Convé d'agregar a aquests autors l'abat P. F. Henry, en el seu recent opuscle titolat *Les deux grandes dates de l'histoire* (in-12 de 40 pàg. Avignon, Aubanel père). Aquestes dues dates són: naixement de Jesús, 25 de desembre 5 ab. J. C. (any 749 de Roma) i 7 d'abril del 30, mort de N. S. I com que Jesús morí o el 7 d'abril del 30 o el 3 d'abril del 33, en tota hipòtesi al primer divendres del mes d'abril, l'autor proposa, si algun dia es volgués fixar la data de Pasqua, d'adoptar el diumenge que segueix al primer divendres d'abril; d'aquesta manera hom s'apartarà molt poc de la realitat històrica (pàg. 35).

la Sagrada Eucaristia la vigília de la seva mort en el curs de l'àpat que féu amb els seus deixebles (I Cor., XI, 23); per tant, el dijous, al vespre. Però, el divendres de la mort de Jesús, fou, segons el calendari jueu, el 14 ó 15 nisan? Heus aquí el tema d'una controvèrsia que es remunta als primers segles, sense que existeixi, encara avui, cap acord sobre aquest punt.

Ens sembla, tanmateix, que les afirmacions de Sant Joan són massa explícites i massa perfectament coherents perquè sigui possible de fixar en un altre dia, fora del 14 nisan, la mort de Nostre Senyor.

En efecte, l'àpat durant el qual Jesús institueix el Sagrament del seu amor i fa als Apòstols les seves últimes recomanacions, és un àpat que té lloc immediatament abans de la festa de la Pasqua, fins al punt que quan el traïdor Judas és descobert i surt, tots els assistents creuen que va a comprar el necessari per a la Pasqua (Jo., XIII, 109). A més, en la jornada del divendres, els acusadors de Jesús no volen entrar en el pretori de Pilat per no contaminar-se i poder menjar l'anyell pasqual (XVIII, 28; XIX, 14); i és perquè era el dia de la preparació, de la *Parasceve* (XIX, 14, 31, 42), la vigília d'un dissabte particularment solemne—car aquell any la solemnitat pasqual coincidí amb aquell dia (XIX, 3)—que els enemics de Jesús demanen a Pilat que faci trencar les cames dels suplicats per tal de precipitar llur mort i poder així davallar-los del patibul abans del dissabte; és pel mateix motiu, la preparació dels jueus, que Josep d'Arimatea i Nicodemus posaren el cos de Jesús en un sepulcre d'allí a la vora (XIX 42); en fi, a empeltar-se en aquestes realitats cronològiques ve aquesta observació simbòlica de Sant Joan: que de Crist, veritable anyell pasqual, no en trencaren cap os.

Les narracions dels Sinòptics, lluny de contradir aquesta indicació de Sant Joan, en són una preciosa confirmació, per tots llurs detalls relatius al judici, al suplici, i a la mort de Jesús. Demostren clarament que el dia de la Passió era un dia feiner, el 14 i no el 15: Simó de Cirene tornava del camp, pogueren comprar un llençol, preparar les aromes; però feren un embalsament breu i una sepultura provisional, perquè era el dia de Parasceve, i el dissabte començava ja a lluir (Lc., XXIII, 54). En tornar a llurs cases les santes dones, reposaran el dia del dissabte i de la Pasqua, per tornar a acabar llur tasca el diumenge al matí (idem, 56).

És ben evident que els Sinòptics donen la impressió que l'última Cena fou un veritable àpat pasqual. Pere i Joan foren els encarregats de fer els preparatius (Lc., XXII, 7), i abans d'asseure's a taula el diví Mestre digué als seus Apòstols: "He desitjat tant de menjar aquesta Pasqua amb vosaltres, abans de patir" (Lc., XXII, 15). Però, ¿per què no suposar que Jesús va anticipar la Pasqua, ja sigui per la seva pròpia autoritat, o més bé en virtut d'un costum o d'una incertesa sobre el dia exacte en què s'esqueia el 14 nisan? No traslladaren alguns, tal vegada, aquell any la solemnitat pasqual del divendres al dissabte per evitar dos dies seguits de festa? O bé, per raó de la manera empírica amb què es comptava llavors la lluna nova, no podia ocórrer que alguns creguessin que el dijous era el 14 nisan, quan els principals de la nació no l'esperaven fins divendres? De tota manera, no hi ha cap contradicció entre els Sinòptics i Sant Joan; concorden perfectament a fer morir Jesús abans de les solemnitats pasquals, això és, el 14 nisan; no hi ha més que trobar en els Sinòptics una raó que satisfaci plenament per a justificar el caràcter pasqual de l'última Cena.

II

Sembla que hem esgotat totes les indicacions de les Escripures susceptibles de portar-nos alguna llum; no ens resta ara més que decantar-nos cap a l'astronomia que manta vegada ha prestat eminents serveis a la història. Però aquí ens trobem en presència de dificultats ben serioses, i el dissimular-les seria faltar a la lleialtat.

L'any jueu es comptava per mesos de la lluna, constant cada un d'ells de 29 ó 30 dies. Tot amb tot, com que pels jueus la litúrgia depenia en gran part de les estacions i de les collites, tenien cura, per a evitar discrepàncies massa considerables entre l'any solar i el de la lluna, aquest més curt d'uns onze dies aproximadament, d'intercalar algunes vegades, un tretzè mes suplementari abans del mes de nisan, anomenat *weadar* o "segon *adar*". Sembla que aquesta intercalació d'un tretzè mes no es regia per cap regla més o menys precisa, i depenia d'observacions elementals. Així llegim en el tractat *Sanhedrin*, (I, 2), aquesta carta de Rabban Gamaliel i dels Ancians que M. Chaume data al 35-55 ⁶²: "Als nostres germans, els desterrats de Babilònia, els desterrats de la Mèdia, els desterrats de la Grècia i els desterrats d'Israel en els altres països, salut! Us assabento que les ovelles són encara febles, que els porcells són joves, que l'època de la maturitat no és arribada encara, per la qual cosa ens ha plagut a mi i als meus col·legues d'afegir 30 dies a aquest any". En altres bandes, veiem que hom afegia un 13è mes, no sols per raó d'un retard en la maturitat dels blats, o dels fruits, sinó, també, per a fer coincidir el mes de nisan amb l'equinocci ⁶³. En fi, en el tractat *Rosch haschana* (II, 5, 7), veiem tres pastors declarant davant els savis i portant-los per mitjà de llurs declaracions a afegir 30 dies a l'any. El primer declara: "Al mes d'Adar, la temperatura ha d'ésser prou avançada perquè els cereals madurin i els arbres comencin a florir". El segon diu: "En aquest mes, el fred minva tant, que fins davant del vent tan fort de llevant, el teu alè l'escalfa". I el tercer, afegeix: "En aquesta època, el bou està atut de fred al matí, mentre que al migdia se'n va a l'ombra de la figuera a estirar-se la pell per causa de la calor. I aquest any no veiem cap d'aquest senyals" ⁶⁴.

D'altra part, després d'un estudi molt minuciós de les dates conegudes de la història jueva per als segles veïns a l'era cristiana, M. Chaume treu la conclusió que els jueus contemporanis del Asmoneus i dels Herodians comptaven les llunes noves de llur calendari, no pas partint de l'aparició de la lluna nova, sinó més aviat, sembla, partint de la desaparició de la lluna vella ⁶⁵. Però, tant si es basaven en la desaparició de la lluna vella, com en l'observació de la nova, queda demostrat que, per manca de seguretat sobre aquest fet, i per por d'equivocar-se, els jueus, des d'una època molt llunyana, havien adoptat el costum de celebrar llurs festes en dos dies consecutius. No té, doncs, res d'estrany que a l'any de la mort de Jesús, alguns mengessin la Pasqua el dia 13, al vespre, i d'altres no ho fessin fins al 14.

És evident que hi ha un abisme entre la manera empírica amb què era determinat el calendari jueu i la manera amb què l'astronomia estableix, amb pocs minuts de

⁶² "Revue Biblique", 1918, pàg. 507.

⁶³ *Sanhedrin*. I. 2 (trad. Schwab. X, pàg. 235).

⁶⁴ Trad. Schwab., VI, pàg. 80.

⁶⁵ "Revue Biblique", 1918, pàg. 230.

diferència, el moment precís en què s'opera la conjunció del sol i de la lluna, fins per a èpoques molt llunyanes, i precisa a quina hora, per un temps assenyalat, el quart creixent de la lluna era visible a Jerusalem.

Per això alguns savis com, per exemple, Sickenberger ⁸⁰, resten escèptics sobre el concurs que pot prestar l'astronomia per a determinar el dia i any de la mort de Jesús. Segons llur opinió, el mètode purament empíric de què se servien els jueus per a fixar les llunes noves i intercalar un 13è mes fa impossible la confrontació entre llur calendari i el que puguin fixar els astrònoms. Si el cel estava cobert a Jerusalem en el moment en què teòricament hi era visible el quart creixent de la lluna nova, els jueus podien començar llur mes amb un dia de retard sobre el mes indicat per l'astronomia.

Aquestes observacions són justes, però solament en part. Coneixem per la història anys que tingueren un 13è mes; així fou l'any 29 després de J. C. D'altra banda, la diferència entre la lluna nova jueva i la lluna nova astronòmica no pot ésser més que d'un o dos dies ⁸⁷, car els jueus sabien molt bé que un mes de lluna no podia tenir més de 30 dies. I així, quan el cel estava ennuvolat en la nit del 30, l'endemà era, així i tot, el primer dia del mes, encara que no hagués estat visible la lluna nova.

A reserva d'aquestes observacions perfectament justificades, si eliminem els anys en què ni el 14 ni el 15 nisan no podien escaure's en divendres, arribarem, sota el govern de Pilat, a reduir les nostres investigacions entre el divendres 14 nisan, o 7 d'abril, de l'any 30 i el divendres 14 nisan, o 3 d'abril, de l'any 33—Monsenyor Laudeze, el professor Fotheringham d'Oxford, el Rev. Gerard Sampson, el P. Power, el Baró von Scharberg, J. Van der Ven, R. Hennig s'han pronunciat per l'any 33—. Per contra, molts d'altres autors, els P.P. Lagrange, Lavergne, de Grandmaison, Lebreton, Durand, els Srs. Fouard, Fillion, el P. Sibum, Clémen, R. Salas Edwards prefereixen el 7 d'abril de l'any 30, com responent millor al conjunt de dades neo-testamentàries. Aquesta és, també, l'opinió que modestament ens permetem d'exposar en aquest treball.

En escollir l'any 33 per a celebrar el centenari de la mort del Crist, no ha estat ni per un instant el pensament del Sobirà Pontífex de pronunciar-se sobre una qüestió precisa de cronologia. Pius XI, que és un historiador molt erudit, no ha deixat d'assenyalar que sobre aquest punt no hi havia encara acord entre els savis. Per altra part, aquest acord no té cap importància per a la fecunditat espiritual de l'Any Sant. No es tracta pas, per part de l'Església, de suscitar ni de fallar un problema cronològic molt complicat, en el qual la major part dels seus fills no entendrien res; es tracta, per part seva, de convidar els fidels a una manifestació col·lectiva de pietosa reconeixença. A aquest fi, ha deixat de banda el còmput dels savis, inspirant-se en el seu propi, conegut de tot el món.

Tot amb tot, és bo de remarcar que, seguint l'opinió popular que fa coincidir el principi de l'era cristiana amb el naixement del Salvador, i dóna a la seva existència terrestre una duració de trenta anys, l'Església es troba amb tot un grup de savis que consideren l'any 1933 com el centenari *probable* de la mort de Jesús.

* * *

⁸⁷ Cf. CHAUME en "Revue Biblique", 1918, pàg. 229.

⁸⁸ *Lexikon für Theol. und Kirche*, T. II, pàg. 330 (1931).

Heus aquí, per resumir, les diferents dates de la vida de Jesús, en l'una i en l'altra hipòtesi:

Mort en l'any 30

Nativitat: 5 anys a. J. C.

Predicació de Sant Joan Baptista: tardor 26 ó 27.

Baptisme de Jesús:

Amb un ministeri de 3 anys: gener 27.

Amb un ministeri de 2 anys: gener 28.

Ministeri públic: 2 ó 3 anys i alguns mesos.

Primera Pasqua: Mes de nisan 27 ó 28.

Mort: 7 d'abril 30.

Mort en l'any 33

Nativitat: 9-5 a. J. C.

Predicació de Sant Joan Baptista: primavera del 20.

Baptisme de Jesús:

Desembre 29 ó gener del 30.

Ministeri públic: 3 anys i alguns mesos.

Primera Pasqua: Mes de nisan del 30.

Mort: 8 d'abril.

LES IDEES I ELS FETS

VIDA RELIGIOSA I MORAL

INDICCIÓ DE L'ANY SANT EXTRAORDINARI I DEL JUBILEU GENERAL
I MAXIM, AMB MOTIU DEL DINOVÉ CENTENARI DE LA REDEMPCIÓ DEL
LLINATGE HUMÀ

PIUS, BISBE

*Servent dels servents de Déu, a tots els fidels que llegiran aquestes
lletres, salut i benedicció apostòlica*

A PRESSANT-NOS a posar en pràctica el que, la vigília de Nadal, anunciàvem a l'illustre Col·legi cardenalici, a tots els altres que havien vingut a donar-nos les bones festes i a tot el món cristià, convoquem un Any Sant extraordinari i un Jubileu general i màxim en complir-se el dinové centenari de la Redempció del llinatge humà.

Puix que, encara que històricament no sigui del tot cert l'any en què s'escau, l'esdeveniment, o més ben dit aquesta sèrie de fets meravellosos, és tan gran i tan important que no convé passar-lo per alt. Cal que la celebració d'aquest centenari impulsi els homes a apartar el pensament, per poc que sigui, de les coses terrenals i caduques per posar-lo en les del cel que han de durar sempre; i a aixecar el cor de les turbulentes i afflictives circumstàncies presents a l'expectació d'aquella eterna benaurança a què ens va cridar Jesucrist amb la seva sang i amb els seus immensos favors de tota mena. Cal que s'apartin del traït de la vida quotidiana i meditin atentament, sobretot durant aquest any centenari, quant ens ha estimat el nostre Salvador i amb quanta fervorosa diligència ens ha alliberat de l'esclavatge del pecat; d'aquesta manera s'abrandarà cada vegada més llur caritat i es veuran com obligats a correspondre a l'amor de l'Amant per excel·lència.

Per a utilitat de tothom, ens plau de repetir ací en poques paraules aquesta sèrie de divinals beneficis de què es deriva també la vertadera civilització que fruïm i amb què ens gloriem: de primer, la institució de la sagrada Eucaristia en el Sant Sopar i la primera Comunió dels Apòstols que reberen l'ordenació sacerdotal amb aquelles paraules: *Feu això en memòria de mi*; la passió de Jesucrist, crucificat i mort per la salvació dels homes; la Verge Maria constituïda mare de tots els homes al peu de la creu del seu Fill; després, l'admirable resurrecció de Jesu-

crist, condició i penyora segura de la nostra, de seguida la potestat de perdonar pecats atorgada per ell als Apòstols i el vertader Primat de jurisdicció encomanat i confirmat a Sant Pere i als seus successors; finalment, l'Ascensió de Nostre Senyor, la vinguda de l'Esperit Sant i la predicació evangèlica dels Apòstols començada d'una manera prodigiosa i triomfal. Què hi ha, fills caríssims, de més sant? Què hi ha més digne d'una celebració centenària? La nostra veritable vida brolla d'aquests meravellosos esdeveniments i d'aquests divinals dons amb què acaba la vida de Jesús en la terra i neix un nou ordre temporal per a la societat humana.

Recordem atentament tot això i venerem-ho amb encesa caritat durant l'any centenari. Excitem en cadascun de nosaltres l'esperit d'oració i el penediment de les nostres culpes, que no hem d'ordenar exclusivament a la nostra salvació eterna sinó també a la de tot el llinatge humà, esgarriat per tants errors, dividit a causa de tantes baralles i enemistats, afligit per tants infortunis i angoixós per tants perills.

Tant de bo que el Déu de les misericòrdies faci que l'Any Sant que anem a inaugurar porti la pau als esperits, pertot arreu la deguda llibertat a l'Església, i la concòrdia i la vertadera prosperitat a tots els pobles!

Però, com que aquesta celebració jubilar començarà en acostar-se la festa de Pasqua i s'acabarà també en temps pasqual, creiem oportú que els Bisbes exhortin llurs respectius ramats a purificar-se amb el sagrament de la Penitència i a alimentar-se amb el menjar Eucarístic, no sols en aquell temps, per tal de complir el precepte eclesiàstic, sinó durant tot l'Any Sant, amb tanta freqüència i devoció com puguin, i també que el Divendres Sant meditin la Passió més atentament i devotament. Aquest ha d'ésser el fruit peculiar, i de no poca importància, d'aquesta celebració.

I com que la completa remissió dels pecats que anem a concedir durant aquest any jubilar sols es podrà guanyar a Roma, desitgem, fills caríssims, que hi vingueu formant nodrides peregrinacions; a Roma, diem, que és el centre de la fe catòlica i la seu i estada del Vicari de Jesucrist. Ací es poden venerar les relíquies insignes de la Passió que cap cristià no pot veure sense sentir-se abrindat de caritat i mogut a emprendre una vida més perfecta. Ací, com sabeu, es conserva la taula en què, segons la tradició, Nostre Senyor Jesucrist va consagrar el Pa dels Àngels i es va lliurar ell mateix als seus meravellats deixebles amagat sota els vels eucarístics. Ací, finalment, fills caríssims, teniu el Pare comú que us espera amorosament per implorar la benedicció divina sobre vosaltres, les vostres coses i els vostres designis.

Es també adient que en el curs d'aquest any es celebrin piadoses i concorregudes peregrinacions als Sants llocs de Palestina, i que els fidels hi visitin i venerin amb la màxima devoció el teatre dels sagrats esdeveniments que es commemoren.

Desitgem també que, durant l'any jubilar, siguin objecte d'un culte especial les relíquies insignes de la Passió que es conserven en alguns llocs.

Per això, joiosos amb l'esperança d'aquests abundosos fruits que ja des d'ara contemplem amb el pensament i que demanem al Pare de les misericòrdies, amb el consentiment dels nostres venerables germans els Cardenals de la Santa Romana Església, amb l'autoritat de Déu omnipotent, dels Apòstols Sant Pere i Sant Pau i nostra, a glòria de Déu, per a la salvació de les ànimes i per a l'increment de l'Església Catòlica, publiquem i promulguem per mitjà d'aquestes Lletres i volem que tot-hom tingui per convocat i promulgat un Jubileu general i extraordinari que començarà de guanyar-se en aquesta Ciutat el dia 2 d'abril d'enguany i acabarà el mateix dia 2 d'abril de 1934.

En el decurs, doncs, d'aquest any Sant concedim i atorguem misericordiosament en el Senyor una indulgència pleníssima de tota la pena que haurien hagut de pagar per llurs pecats, pressuposat el perdó de les susdites culpes, a tots els fidels d'ambdós sexes que, purificats pel sagrament de la Penitència, el mateix dia o en dies diferents, guardant qualsevol ordre, visitaran piadosament tres vegades les Basíliques de Sant Joan del Laterà, de Sant Pere del Vaticà, de Sant Pau en la via Ostiense i de Santa Maria en l'Esquilí, i pregaran segons la nostra intenció. Cal advertir que els fidels, així que han sortit d'una Basílica després d'haver-hi fet la visita, poden tornar a entrar-hi immediatament per tal de fer la segona i la tercera. I ho determinem així perquè tot pugui fer-se amb major facilitat.

Ja sabeu, fills caríssims, quines són, en general, les intencions dels Romans Pontífexs i ja hem explicat clarament més amunt la nostra intenció particular en aquest assumpte.

Disposem també que els fidels puguin guanyar aquesta indulgència jubilar, per a ells o per als difunts, tantes vegades com facin degudament les obres prescrites.

Per tal, però, que les oracions que es faran en aquestes visites des-pertin en l'esperit dels fidels la memòria de la divina Redempció i sobretot de la Passió, manem i estatuïm això que segueix: a més de les oracions que cadascú oferirà espontàniament a Déu segons la seva pietat, cal recitar davant l'altar del Santíssim Sagrament cinc Parenostres, Avemaries i Glòries, i, a més, un altre a la nostra intenció; després, davant la imatge del Sant Crist, diran tres vegades el Crec en un Déu, i una, la jaculatòria *Adoramus te, Christe* o una altra per l'estil; a continuació, davant la Mare de Déu i meditant els seus dolors, recitaran set vegades l'Avemaria i una la jaculatòria *Sancta Mater istud agas...* o una altra per l'estil; finalment es presentaran davant l'altar de la Confessió i faran devotament la professió de fe amb la fórmula acostumada, això és, el Crec en un Déu.

Pel que fa a aquells qui, a Roma o pel camí, per raó de malaltia o per qualsevol altra causa legítima o bé per haver mort no puguin acabar el nombre de visites exigít, i àdhuc si encara no les han començades de fer, reduïm els requisits que en aquesta disposició exigim per a guanyar la indulgència plenària del Jubileu en termes que, mentre rebim

l'absolució i la sagrada Comunió, participin de la indulgència jubilar igual que si realment haguessin visitat les quatre susdites Basíliques.

No ens resta sinó exhortar-vos, fills caríssims, tant els veïns de Roma com els forasters, que, aprofitant aquesta oportunitat, visiteu amb summa devoció la capella de les sagrades relíquies que hi ha en la Basílica Sessoriana de la Santa Creu, i que pregant i meditant pugeu l'Escala Santa en la forma de consuetud.

Per tal, però, que aquestes Lletres nostres arribin més fàcilment a notícia de tots els fidels, volem que els exemplars d'elles, àdhuc impresos, signats per mà d'algun notari públic i avalat amb el segell d'alguna autoritat eclesiàstica facin tanta fe com aquestes mateixes Lletres si fossin exhibides o mostrades.

Que ningú, doncs, no s'atreveixi a infringir aquesta disposició d'indicció, promulgació, concessió i voluntat, o a contrariar-la temeràriament. I si algú presum d'intentar-ho sàpiga que incorrerà en la indignació de Déu omnipotent i dels Apòstols Sant Pere i Sant Pau.—Donat a Roma, el dia 6 de gener, festa de l'Epifania, de l'any 1933.

• CONSTITUCIONS APOSTÒLIQUES

I.—*Suspensió de les indulgències i facultats durant l'any jubilar des del dia 2 d'abril de 1933 al 2 d'abril de 1934.*

La Constitució *Nulla non tempore*, de 30 de gener de 1933, suspèn, fins en l'Església Oriental, totes les indulgències concedides per als vius llevat d'aquestes:

- 1.—Les indulgències que es guanyen *in articulo mortis*.
- 2.—Les que guanyen tots els qui, al toc de la campana, reciten l'*Angelus Domini*, o, al seu temps el *Regina caeli*, o bé, si no poden fer ni una cosa ni l'altra, cinc Avemaries.
- 3.—Les indulgències concedides als qui visiten les esglésies on es celebren les Quaranta Hores.
- 4.—Les indulgències concedides als qui acompanyen el Viàtic quan és portat als malalts, o que, amb aquesta ocasió, trameten una atxa o un ciri portat per un altre.
- 5.—La indulgència concedida *toties quoties* als qui acuden a la capella de la Porciúncula en el temple de la Mare de Déu dels Angels, prop d'Assis.
- 6.—Les indulgències dels sagrats llocs de Palestina, en favor d'aquells qui, durant l'Any jubilar, visitaran devotament els susdits llocs sagrats. Fem de bon grat aquesta concessió per tal que, durant aquest any centenari, els fidels puguin fruir abundoses gràcies espirituals en els llocs que foren el teatre de la nostra Redempció.
- 7.—La indulgència plenària concedida de poc, que pot guanyar, una sola vegada, el qui visitarà piadosament la gruta de Lurdes qualsevol dia des de l'11 de febrer de 1933 fins a l'11 de febrer de 1934 inclusive; puix que, durant tot aquest termini, es celebra la prodigiosa aparició de

la Verge Immaculada esdevinguda allí ara fa 75 anys. Com que enguany es compleixen 19 segles de la Redempció del llinatge humà, és també molt oportú que els fidels honorin la Verge Maria, que Jesucrist morrent donà per mare a tots els homes i que experimentin els efectes de la seva maternal protecció.

8.—Les indulgències que solen concedir els Cardenals, Nuncis de la Seu Apostòlica, Arquebisbes, Bisbes, Abats o Prelats *nullius*, Vicaris o Prefectes Apostòlics amb ús de Pontificals en donar la benedicció, o en altra forma acostumada.

Disposem que, durant l'Any Sant, totes les altres indulgències plenàries i parcials, tant les concedides directament per la Seu Apostòlica, com les que ha concedit o concedeixi qualsevol altre, en virtut de facultats atorgades pel dret o per indult particular, en lloc del món no aprofitin als vius sinó solament als difunts.

A més, amb l'autoritat d'aquestes Lletres manem i disposem, sota pena d'excomunió que s'incorrerà *ipso facto* i d'altres penes que imposaran els Ordinaris, segons llur arbitri, que no es publiquin, de qualsevol manera que sigui, cap més indulgències que les del Jubileu i les que més amunt hem exceptuat expressament.

També suspèn, fora de Roma i la seva rodalia, totes les facultats d'absoldre censures i reservats, de dispensar i commutar vots i de dispensar irregularitats i impediments llevat d'aquestes:

1.—Per les mateixes causes que ens han mogut a conservar certes indulgències, determinem que continuïn en vigor les facultats concedides de poc als confessors de Palestina i de Lurdes. S'entén, quant a Palestina, els confessors designats pel Delegat Apostòlic, personalment o per mitjà dels Ordinaris, i pel que fa als confessors de Lurdes, els designats per l'Ordinari de Tarbes i Lurdes.

Atorguem aquesta gràcia en favor dels qui visitaran els sagrats llocs de Palestina o la gruta de Massabielle; de manera, però, que el qui en el decurs de l'Any Sant ha obtingut l'absolució de les censures a Roma, o a Palestina o a Lurdes, no pot gaudir altra vegada del mateix favor sinó segons els tràmits del dret.

2.—Resten en vigor totes les facultats concedides, de qualsevol manera, en virtut del Codi de Dret Canònic.

3.—També resten en vigor les facultats que, per al fur extern, la Santa Seu ha atorgat als Nuncis, Internuncis i Delegats Apostòlics, i les que, de qualsevol manera, ha concedit respecte de llurs súbdits als Ordinaris dels llocs, als Prelats dels Ordes religiosos i als Superiors majors de les Congregacions religioses.

4.—Finalment, les facultats que la Sagrada Penitenciària sol concedir per al fur intern als Ordinaris o als confessors no queden suspeses fora de Roma, però sols es podran exercir respecte dels penitents que, a judici de l'Ordinari o confessor, en el temps en què fan la confessió no poden anar a Roma sense greu inconvenient.

II.—*Concessió de facultats extraordinàries als Penitenciers i altres confessors de Roma durant el Jubileu.*

Heus ací la part dispositiva de la Constitució *Indicto a Nobis*, de 30 de gener de 1933, que tracta d'aquesta matèria.

Encarreguem al nostre dilecte fill, el Cardenal Penitencier Major, que a més dels penitenciers menors ordinaris i extraordinaris que hi ha actualment a les tres Basíliques Lateranense, Vaticana i Liberiana, designi altres penitenciers per l'estil que, durant l'Any Sant, exerciran llur ministeri a la Basílica de Sant Pau en la via Ostiense; i a més que posi un nombre considerable de nous penitenciers, tant en les susdites quatre Basíliques com en les altres esglésies seculars i regulars de Roma, sobre tot en les esglésies nacionals.

Concedim a aquests penitenciers menors, ordinaris i extraordinaris, als que hi ha ara i als que nomenarà el nostre dilecte fill el Cardenal Penitencier Major, que, durant tot l'Any Sant, en el fur de la consciència, en l'acte de la confessió sacramental i ells mateixos, puguin absoldre qualsevol penitent de qualssevol censures i pecats reservats pel dret al Pontífex Romà o a l'Ordinari i també de les censures *ab homine*; l'absolució, però, d'aquestes censures no tindrà efectes en el fur extern.

No usaran aquestes amplíssimes facultats si no és amb les següents normes i excepcions:

I.—No absoldran els qui han incorregut en alguna censura reservada personalment al Pontífex Romà o reservada a la Seu Apostòlica *specialissimo modo* si no és en les circumstàncies i segons les prescripcions del canón 2254 del Codí de Dret Canònic. Tampoc no absoldran, si no és en les circumstàncies de què parla el canón 900, els qui han incorregut en el cas reservat a la Santa Seu a què es refereix el decret de la Sagrada Penitenciària de 16 de novembre de 1928; i cal remarcar que, en virtut d'aquest decret, àdhuc després d'haver obtingut l'absolució, resta en peu el deure d'acudir a la Sagrada Penitenciària i obeir les seves disposicions.

II.—Tampoc no absoldran, sinó segons la norma del canón 2254, els prelatos de la clerecia secular amb jurisdicció ordinària del fur extern, ni els superiors majors d'una religió exempta, que hauran incorregut públicament en una excomunió reservada *speciali modo* a la Santa Seu.

III.—No absoldran els heretges o cismàtics, que siguin públics dogmatitzants, sinó després d'haver abjurat, si més no davant el mateix confés, l'heretgia o el cisma, i d'haver reparat oportunament l'escàndol o d'haver promès de reparar-lo eficaçment. Quant als nascuts en l'heretgia, si hi ha dubtes sobre el fet o la validtat del baptisme rebut en la secta herètica, abans de l'absolució, cal trametre aquests acatòlics al nostre dilecte fill el Cardenal Vicari de Roma.

IV.—Tampoc no absoldran els afiliats a sectes prohibides, a la maçoneria o altres associacions d'aquesta mena, encara que siguin ocults, si no han abjurat la secta, si més no davant el mateix confés; han reparat l'escàndol i han cessat de prestar a la respectiva secta qualsevol cooperació activa o ajut; han denunciat, segons el canón 2236 § 2, els eclesiàstics i religiosos que saben que hi estan afiliats i han lliurat al confés els

llibres, manuscrits i insígnies referents a la mateixa secta que conservin en llur poder—i que han d'ésser tramesos cautament al Sant Ofici tan aviat com se pugui—o, almenys, mitjançant causes justes i greus, no els han destruït ells mateixos; si més no, s'han de comprometre sincerament a complir les susdites condicions tan aviat com puguin. Se'ls ha d'imposar, a més, una greu penitència saludable proporcionada a les culpes i l'obligació de confessar-se sovint.

V.—Els qui han adquirit sense llicència béns o drets eclesiàstics no han d'ésser absolts si no els han restituït, o no han demanat composició a l'Ordinari o a la Santa Seu o almenys han promès sincerament de demanar-la tan aviat como puguin; si no es tracta de llocs on la Santa Seu ha determinat ja altra cosa.

VI.—Els susdits penitenciers, mitjançant una causa justa, podran commutar en altres obres pies tots i cadascun dels vots privats, fins els reservats a la Santa Seu i els confirmats amb jurament. També podran commutar en altres obres pies, mitjançant causa justa i greu, el vot de castedat perfecta i perpètua, encara que en el seu origen hagi estat emès públicament en la professió religiosa, simple o solemne, però que ha restat en vigor després de la dispensa dels vots d'aquesta professió. De cap manera no el dispensaran als qui estan obligats al celibat en virtut d'Orde sagrat, encara que hagin estat reduïts a l'estat laical. S'abstindran de la commutació de vots amb perjudici de tercer, sense consentiment lliure i exprés de l'interessat.

VII.—Podran dispensar, però sols en el fur de la consciència i sacramental, qualsevol irregularitat procedent de delictes ocults; i també la irregularitat de què tracta el canó 985, 4ta, però exclusivament perquè el penitent pugui exercir, sense perill d'infàmia o d'escàndol, els Ordes ja rebuts.

VIII.—També podran dispensar, però sols en el fur de la consciència i sacramental, l'impediment ocult de consanguinitat en tercer i segon grau, i de segon amb primer procedent de generació il·lícita, per tal de revalidar el matrimoni contret però no per contraure'l.

IX.—Podran dispensar de l'impediment ocult de crim *neutro tamen machinante*, tant si es tracta de matrimoni contret com si s'ha de contraure; en el primer cas imposaran la renovació privada del consentiment, segons el canó 1135, i en ambdós casos una penitència saludable, greu i llarga.

X.—Pel que fa a les visites de les quatre Basíliques, i respecte de cadascú que, en virtut de causa justa, no pugui fer-les en la forma prescrita, els penitenciers tenen facultat de dispensar la visita d'alguna Basílica, commutant-la, si pot ésser, en la visita d'una altra església, o també de reduir el nombre de visites. Respecte de cadascun dels qui per causa de malaltia o d'algun altre impediment legítim no poden visitar les esmentades Basíliques poden dispensar les visites commutant-les en altres obres pies que els interessats puguin complir. Tinguin entès, però, els penitenciers que es carreguen la consciència si, imprudentment i sen-

se justa causa, dispensen els fidels d'aquestes visites. No concediran als legítimament dispensats de les visites que ometin les pregàries que s'han de recitar a la nostra intenció, encara que es poden separar de les visites; sols podran reduir-les en favor dels malalts.

XI.—No dispensaran ningú de la confessió prescrita (que no es compleix amb una confessió invàlida ni amb la confessió anyal de precepte), ni àdhuc al qui no tingui matèria necessària.

XII.—Pel que fa a la sagrada Comunió no és lícit de commutar-la en altres obres piadoses, llevat del cas de malalts completament impossibilitats de rebre-la. Volem, que, per al Jubileu, basti el Viàtic, però no la Comunió pasqual de precepte.

XIII.—Volem que exerceixin totes les esmentades facultats no sols els penitenciers de què hem parlat en el començament d'aquestes Lletres, sinó també els Prelats de la Sagrada Penitenciària; tots els oficials de la mateixa Penitenciària aprovats habitualment per a oir confessions en la Ciutat; tots els rectors de la Ciutat de Roma i de la seva rodalia; els rectors i confessos de les esglésies nacionals aprovats pel Vicariat; i, a més, alguns confessos que s'han de designar en les principals i més cèlebres esglésies de la Ciutat, en el confessionari de tots els quals s'ha de posar un rètol que dirà: *Penitencier del Sant Jubileu*. A més, per tal de proveir més abundantment al profit dels religiosos barons, atorguem les mateixes facultats, respecte dels Ordes i Congregacions exempts, a alguns dels confessos que els Superiors hauran aprovat sols per a llurs súbdits, segons les normes del cànon 518 i amb l'extensió marcada en el cànon 514 § 1; pertocarà al Superior de designar-ne un o dos en cada casa, els quals, en virtut d'aquesta sola designació no podran usar les esmentades facultats en favor dels fidels estranys a la casa i a l'Orde religiosa.

XIV.—Tinguin entès els Penitenciers designats en la forma susdita que poden usar les esmentades facultats en favor de tots els fidels, tant de l'Església Occidental com de l'Oriental, que acudin a confessar-se amb ells, amb intenció sincera de guanyar la indulgència del Jubileu.

No podran usar més que una sola vegada amb cada penitent—la primera que guanyarà el Jubileu—de les facultats d'absoldre els pecats i les censures eclesiàstiques i de dispensar les irregularitats.

Les altres facultats, àdhuc la de reduir o commutar les visites, segons la norma número X, podran exercir-les tantes vegades com calgui en favor del mateix penitent.

XV.—Podran també usar les susdites facultats fora de l'església a què estan adscrits, si s'esdevé que oïxin confessions en altre lloc, observant els canons 908-910 i amb el consentiment del rector de l'església. Tindran compte de no negligir l'església pròpia per servir les altres, cosa que fóra culpa greu.

Com que, per tal d'obtenir majors guanys espirituals en aquest any de saludable penitència, convé que es multipliquin els operaris, concedim a tots els confessos aprovats per un any pel nostre dilecte fill el Carde-

nal Vicari, i a tots els altres confessos regulars exempts aprovats per llur Superior, sols per als membres de la religió i per als estranys que fan vida, dia i nit, en la casa religiosa—dins el límit de temps, llocs i persones especificats en la concessió de l'aprovació—les següents facultats extraordinàries:

1.—Que puguin absoldre, ells mateixos i sols en el fur de la consciència i sacramental, els qui es confessin amb ells de qualsevol pecat i censures; àdhuc reservats *speciali modo* pel dret a la Santa Seu, o reservats a l'Ordinari, mentre les censures no siguin públiques, imposada una saludable penitència i totes les altres coses que, segons el dret, s'han d'imposar, i sobretot, observades en la concessió d'aquesta absolució les normes i excepcions imposades més anunt als penitenciers menors en els números I-V.

2.—Que puguin dispensar, sols en el fur de la consciència i sacramental, tots i cadascun dels vots privats, àdhuc confirmats amb jurament, commutant-los en altres obres pies, en virtut de justa causa, llevat dels vots privats que el cànon 1309 reserva a la Santa Seu; exceptuats també els vots emesos públicament en la recepció de l'Orde sagrada o en la professió religiosa, simple o solemne, i aquells la dispensa dels quals redundaria en perjudici de tercer o la commutació dels quals no apartaria tant el pecat com el mateix vot.

3.—Que puguin dispensar de la iddegaritat en la forma concedida als penitenciers menors en el n. VII.

4.—Que puguin dispensar, sols en el fur de la consciència i sacramental, les visites de les quatre Basíliques i commutar-les, en la mateixa forma que es concedeix als penitenciers en el n. X.

5.—Resten fermes i sense variació les altres facultats obtingudes de la Santa Seu, per mitjà de la Santa Penitenciaria o d'una manera legítima i les que puguin obtenir durant l'Any Sant.

6.—Quant a l'ús de les facultats concedides en els núms. 1-4, valguin les normes establertes per als penitenciers menors en el n. XIV.

III.—*Són concedides les indulgències de l'Any Sant a les monges i als altres que tenen un impediment permanent, amb oportunes facultats sobre les absolucions i commutacions de vots.*

Ja sabem que els qui, dedicats al servei diví, porten una vida oculta en els claustres, els malalts, els presoners en poder de l'enemic, els detinguts en les presons públiques i molts d'altres, estan en circumstàncies que els impedeixen d'emprendre la peregrinació a Roma en el decurs del pròxim any Sant.

En virtut, però, del nostre amor patern envers els homes de tots els estaments, volem que frueixin també dels tresors de l'Església oberts amb ocasió d'aquest centenari i que, per tant, puguin guanyar la indulgència jubilar. I ho desitgem amb més raó perquè confiem que tantes oracions i penitències, procedents de tot arreu, sobretot dels qui porten una vida innocent o de dolor i d'expiació, ofertes a Déu amb lloable competència, han d'impetrar al llinatge humà abundoses gràcies celestials i temps més feliços.

Sols participaran d'aquesta concessió nostra els següents:

I. Totes les monges que viuen als monestirs sotmeses a la disciplina de la clausura perpètua; també les que habiten en els mateixos monestirs en concepte de probandes o postulantes, o hi fan el noviciat, o s'hi estan, encara que no sigui sinó la major part de l'any, per raó d'educació o per qualsevol altra causa legítima. No exceptuem les dones que fan vida comuna amb elles i que surten de la casa religiosa per raó de servei o d'aplegar almoines.

II. Totes les Germanes, o sigui religioses de vots simples, que pertanyin a una Congregació de dret pontifici o de dret diocesà, encara que no estiguin subjectes a la llei de la clausura, juntament amb llurs novícies, probandes i educandes—àdhuc les mig pensionistes, però no les externes—i les altres que mengen a la mateixa taula i tenen el mateix domicili o quasi domicili.

III. Les Oblates, o piadoses dones que fan vida comuna, encara que no facin vots, mentre llur Institut estigui aprovat per l'autoritat eclesiàstica, definitivament o *ad experimentum*, junt amb llurs novícies, probandes i educandes i altres que facin vida comuna amb elles, com hem dit de les Congregacions religioses en el n. II.

IV.—Totes les dones que pertanyen a qualsevol Tercer Orde Regular, que amb aprovació de l'autoritat eclesiàstica, fan vida comuna, i també totes les que conviuen amb elles en la forma susdita.

V.—Les noies i dones que viuen en collegis i pensionats encara que no estiguin encomanats a monges, germanes religioses, oblates o terciàries.

VI.—Els anacoretes i ermitans, no els que viuen en comunitat o a soles sota el règim dels Ordinaris i subjectes a certes normes, però sense clausura; sinó els que en continua clausura—encara que no sigui perpètua—i solitud passen la vida dedicats a la contemplació i formen part d'un Orde monàstic o regular com els Trapenses, els Camaldulenses i els Cartoixans.

VII.—Els fidels d'ambdós sexes que estan presoners en poder d'enemics, o sofreixen la pena d'exili o deportació, o estan empresonats o reclosos en cases de correcció; també els eclesiàstics o religiosos detinguts en monestirs o en altres cases per tal que s'esmenin.

VIII.—Els fidels d'ambdós sexes als quals les malalties o la poca salut impedeixen d'anar a Roma durant l'any jubilar o de visitar les Basíliques Patriarcales; els que serveixen d'una manera permanent els malalts dels hospitals, tant si són llogats com espontanis; els que estan encarregats del règim i esmena dels corregends; els obrers que guanyen el pa de cada dia amb el treball i que no poden abstenir-se'n per tant de temps; finalment, els vells que han complert setanta anys.

Exhortem tots i cadascun d'aquests, que examinin amb dolor llurs pecats, que se'n purifiquin en el sagrament de la Penitència i que, amb l'esperit renovat, es proposin d'encaminar-se a bon pas vers la perfecció; que de seguida es confortin amb el Pa dels Angels, que els donarà força per a complir exactament els sants propòsits; finalment, que pre-

guin a les nostres intencions que són l'increment de l'Església Catòlica, l'extirpació dels errors, la concòrdia dels Governos i la tranquil·litat i la pau de tota la societat humana.

En comptes de la visita a les quatre Basíliques practicaran les altres obres de pietat i caritat que determinarà l'Ordinari, ell mateix o per mitjà dels confessos, acomodades a la salut i condicions de cadascú i a les circumstàncies de lloc i de temps.

D'aquesta manera, refiats de la misericòrdia de Déu i de l'autoritat dels Apòstols Sant Pere i Sant Pau, a tots i cadascun dels susdits que durant l'Any Sant, vertaderament penedit, confessat i combregat, pregaran a Déu segons les nostres intencions i faran les obres manades en substitució de les visites, i encara que no hagin fet sinó començar-les, si els sobreve una malaltia perillosa, els atorguem i concedim amb generositat apostòlica, indulgència pleníssima de la pena deguda per llurs pecats, obtingut, però, el perdó per mitjà del Sagrament de la Penitència, de la mateixa manera que si haguessin complert els requisits manats en general per a tots els altres, i, durant l'Any Sant, podran guanyar aquesta indulgència tantes vegades com repeteixin les obres prescrites.

Cadascun dels susdits podrà elegir un confés, entre els aprovats per l'Ordinari segons les disposicions del Codi, al qual, en virtut de la present Constitució, i sols per a la confessió feta per guanyar el Jubileu, concedim que, sense detriment de les altres facultats que pugui tenir en virtut d'un altre títol, pugui absoldre en el fur sacramental exclusivament les susdites persones de qualssevol censures i pecats, encara que siguin reservats pel dret *speciali modo* a la Santa Seu o reservats a l'Ordinari, llevat del cas d'heretgia formal i externa, imposada una saludable penitència i totes les altres coses que cal imposar, segons les sancions canòniques i les normes de la recta disciplina. A més, concedim al confés elegit per una monja la facultat de dispensar qualsevol vot privat fet per ella després de la professió solemne i que no sigui contrari a l'observança regular. Volem, també, que els susdits confessos puguin commutar tots els vots privats, àdhuc els confirmats amb jurament, amb què s'hagin lligat les germanes de les Congregacions de vots simples, les oblates, les terciaries, les noies i dones que fan vida comuna, llevat dels vots reservats a la Santa Seu, d'aquells la dispensa dels quals redundaria en perjudici de tercer o la commutació dels quals apartaria menys del pecat que el mateix vot.

Exhortem els nostres venerables germans els Bisbes i els altres Ordinaris dels llocs que, seguint l'exemple de la nostra apostòlica beniginitat, donin als confessos que s'elegiran per als efectes de les presents la facultat d'absoldre els casos reservats als mateixos Ordinaris.

Segueixen les clàusules finals que no transcrivim perquè són iguals que les de la Butlla d'indició.—Roma, 30 de gener de 1933.

L'ANY SANT DE LA REDEMPCIÓ.—El dia 1 d'abril va començar amb gran solemnitat i concurs de fidels de totes les nacions l'Any Sant extra-

ordinari del dinovè centenari de la Redempció; cap a les 11 del matí el Sant Pare va obrir la Porta Santa de Sant Pere, del Vaticà, amb les cerimònies de rúbrica; el mateix es féu en les altres Basíliques, que aquella mateixa tarda ja foren visitades per una devota multitud de romans i forasters que anaven a guanyar el Jubileu. L'endemà, Diumenge de Passió, a la tarda, el Sant Pare donà audiència a la primera peregrinació composta de 500 fidels de l'arxidiòcesi de Milà, presidits pel Cardenal Schuster.

El dia 6 d'abril, primer dijous de l'Any jubilar, el Sant Pare va baixar a la Basílica Vaticana per assistir al piados exercici de l'Hora Santa, que havia disposat que aquell dia es practiqués a totes les esglésies del món en concepte "de degut i amorós record de les amargues penes que el Cor de Jesús es dignà de passar per la salvació del llinatge humà." El dia 8 d'abril, fou admès a una audiència especial el Magnífic Rector de la Universitat Catòlica de Milà, el P. Gemelli, acompanyat d'un nodrit grup de professors i alumnes d'aquella Universitat. El Sant Pare els va dir que els universitaris estaven destinats a exercir en la societat el càrrec de mestres, en la càtedra, o en virtut de llur mateixa formació científica superior a la dels altres; que havien de seguir l'exemple del Divi Mestre que havia començat l'obra de la Redempció amb l'ensenyament i després volgué que es difongués mitjançant l'ensenyament: *Euntes docete*. Altrament, tota la Redempció és obra de magisteri. Però, si Crist és l'únic i vertader Mestre, tots podem difondre els ensenyaments apresos als seus peus: els que més han rebut tenen el deure de dar més, per tant, la llum científica i sobrenatural que il·lumina els estudis de la Universitat Catòlica no ha de restar reclosa dins dels qui la reben, sinó irradiar-se al voltant llur com un llumenar posat damunt el canalobre. Pocs dies abans havia rebut un nombrós grup d'estudiants de la Universitat de Pavia, als quals el Sant Pare va recordar el professor Contardo Ferri, pròxim a ésser elevat a l'honor dels altars.

El dia 9 d'abril, va concedir audiència a un grup de radiotelegrafistes de la Companyia Marconi, a 1.500 nois de l'Oratori Pontifici de Sant Pere i a molts pelegrins anglesos i alemanys. El mateix dia va rebre un grup de senadors i diputats francesos que havien anat a Roma per a la Conferència interparlamentària econòmica, el grup hongarès de la mateixa Conferència, una conspícua representació d'odontòlegs que prenién part en un Congrés d'estomatologia, 500 congressistes de l'Alimentació, 70 metges de Roma, entre els quals hi havia alguns professors universitaris, que havien fet Exercicis Espirituals; els participants del Congrés Internacional de Dret Romà i del tercer Congrés d'Estudis romans.

El Dijous Sant, el Cardenal Pignatelli de Belmonte, va celebrar la Missa solemne a la Capella Sixtina, en presència del Sant Pare; el Divendres Sant, el Cardenal Pacelli va celebrar els Oficis propis del dia, durant els quals el Sant Pare va adorar la Creu a peu descalç. El Dissabte Sant, va rebre la primera peregrinació nordamericana. La diada de Pasqua, el Sant Pare va celebrar un solemnisssim Pontifical a la Basílica Vaticana, davant una innúmera multitud de fidels de totes les nacions. Aca-

bada la Missa, va sortir a la llotja exterior i, des d'allí, va donar la benedicció *Urbi et Orbi* a l'enorme gentada que omplia la plaça de Sant Pere. El mateix dia va rebre, també, algunes pelegrinacions.

El dia 21 d'abril foren rebuts en audiència 250 estudiants jesuïtes de diverses nacions; l'endemà, 2.400 pelegrins francesos de l'Ensenyament Catòlic, presidits pel Cardenal Lépicier; el dia 25, 750 pelegrins txecoslovacs, presidits per Mons. Carles Kaspar, arquebisbe de Praga. El dia 26 d'abril va celebrar sessió plenària el Consell General de les Obres pontificies de la Propagació de la Fe, i de Sant Pere Apòstol: l'endemà, els consellers foren honrats amb una audiència en què el Cardenal Fumasoni-Biondi, prefecte de les sudites Obres pontificies, va presentar al Sant Pare l'homenatge i l'adhesió del Consell i va donar compte de l'actuació desplegada durant l'any anterior.

El dia 30 d'abril, festa del Bon Pastor, es va celebrar, a la Basílica Vaticana, la solemne beatificació de la venerable Maria Eufràsia Pelletier, fundadora de l'Institut del Bon Pastor; l'endemà, el Sant Pare va concedir audiència a un nodrit grup de germanes del susdit Institut que havien anat a Roma presidides per Mons. Rumeau, bisbe d'Angers, i acompanyades d'alguns parents de la nova benaurada. El diumenge següent, dia 7 de maig, va tenir lloc, amb la mateixa solemnitat, la beatificació de la venerable Vicenta Gesosa.

Durant el mes de maig, foren incomputables les peregrinacions, italianes i estrangeres, que anaren a Roma per a guanyar el Jubileu: com deia el Sant Pare als periodistes belgues: "cada dia desfilen de 4.000 a 7.000 pelegrins; les audiències de vegades s'allarguen fins a les nou del vespre." Esmentarem només els 3.000 alumnes dels Germans de les Escoles Cristianes rebuts pel Sant Pare el dia 15 de maig, festa de Sant Joan de la Salle; diversos grups obrers italians, entre ells un de 2.000, de la "Viscosa"; la pelegrinació espanyola presidida pel Bisbe de Càdiz i la que va concórrer a la beatificació del P. Pignatelli, celebrada el dia 21, de la qual formava part el nostre venerable Prelat amb una lluita representació de la nostra diòcesi. El dia 14 de maig es va celebrar la beatificació de la venerable Gemma Galgani.

L'espectacle de la multitud immensa que, en la diada de Pasqua, havia omplert la Basílica i la plaça de Sant Pere per tal d'assistir al Pontifical i rebre la benedicció del Sant Pare, es va repetir en la Basílica i en la plaça de Sant Joan del Laterà el 25 de maig, festa de l'Ascensió, en què el Sant Pare hi va celebrar la Capella Papal. La mateixa tarda, la relíquia de la Santa Creu i la vetusta imatge Acheropita del Santíssim Redemptor foren portades en triomfal processó a la Capella del *Sancta Santorum*, d'on havien estat tretes per exposar-les a la veneració dels fidels davant el tridu preparatori de la solemnitat.

El 28 de maig es va celebrar la beatificació de la venerable Catarina Labouré, a la qual van concórrer, a més d'alguns milers de fidels, la Cúria generalícia dels Pares de la Missió (Paüls), la Superiora general de les Filles de la Caritat, amb 580 germanes, en representació de les cases i províncies de l'Institut, i 4.300 Filles de Maria, membres de la Con-

gregació de la Medalla Miraclera, la major part franceses, que foren rebudes pel Papa aquella mateixa tarda.

El 4 de juny, diada de la Pentecosta, amb motiu de la canonització del Benaurat Andreu Fournet, el Sant Pare celebrà de Pontifical a la Basílica Vaticana; després de l'Evangeli, pronuncià una homilia exaltant les virtuts i els mèrits del nou Sant. El dia 11 de juny, festa de la Santíssima Trinitat, consagrà els cinc Bisbes indígenes de què parlem en una altra nota, i el dia 15, diada de Corpus, celebrà la solemníssima processó eucarística, que no descrivim perquè suposem que els nostres lectors n'estan informats per la premsa.

Per acabar aquesta brevíssima ressenya, no ens resta sinó fer esment de la pelegrinació espanyola, presidida per l'arquebisbe de València i quatre bisbes més, rebuda pel Sant Pare el dia 9 de juny. Els digué que l'alegria paterna de veure amb quanta generositat l'Espanya catòlica havia respost a la crida del Papa, era amargada per la notícia de l'ofensa inferida als sentiments catòlics en la llei aprovada recentment per les Corts Constituents. Però si el present no promet millors, en un esdevenir pròxim, tot es pot esperar de la bondat de Déu per la causa del qual combaten els catòlics espanyols, sobretot si perseveren en la vigilància, l'oració i l'acció.

MOVIMENT INTERNACIONAL

LA CONFERENCIA ECONÒMICA MUNDIAL.—El fet d'haver-se produït en alguns països, aquests darrers mesos, una petita disminució del nombre de parats, ha motivat que molta gent cregués que l'etapa ascensional de la crisi estava vençuda i que a poc a poc es restabliria l'equilibri en la producció. A la necessitat d'encarrilar aquest retorn a la prosperitat, accentuant el seu ritme, es deu la convocatòria de la Conferència Econòmica Mundial, suara reunida a Londres.

Totes les nacions han enviat els seus representants—escollint per a tals, molts països, les seves primeres figures polítiques—des d'aquelles que periòdicament es reuneixen a Ginebra, com les altres que, com els EE. UU. i la U.R.S.S., n'estan allunyades.

Començades tot just ara les seves tasques, no es pot preveure a quins resultats pràctics s'arribarà. De moment, cada país s'ha presentat als debats, disposat a defensar els seus interessos fins a l'últim extrem, o bé a retirar-se abans de cedir. En aquest estat d'ànim es fa difícil, per no dir impossible, d'arribar a un reajustament de l'economia mundial.

En les primeres sessions, dedicades a la tasca que cada país, per boca del seu representant, exposés el seu punt de vista general, no sobrevingué cap fet que es destaqués de la grisor general. Després, la Con-

ferència s'ha fraccionat—a l'igual que la del Desarmament, que aviat portarà dos anys d'estèril discussió—en múltiples Comissions encarregades d'estudiar tècnicament els innombrables problemes econòmics plantejats. Aquest fraccionament de les discussions, si bé en teoria és immillorable per a estudiar a fons els diferents aspectes i apuntar-ne possibles solucions, presenta, en canvi, l'inconvenient d'adormir l'interès per les deliberacions i dissimular el fracàs, darrera la perllongació d'unes sessions privades que acaben per avorrir tothom, començant pels experts obligats a assistir-hi.

Donada, però, la incompatibilitat dels interessos d'uns i altres països, no és difícil de preveure el fracàs de la Conferència en un termini més o menys llarg.—*L. O.*

ES RECONSTITUIRA AUSTRIA-HONGRIA?—El curs que ha donat Hitler a la política internacional del III Reich és ben definit. He abandonat les tradicionals reivindicacions de la banda del Rin, per enfocar primordialment la qüestió de l'Anschluss i de l'expansió territorial vers les terres eslaves. Aquest canvi d'orientació exterior no és nova en Hitler. En la seva obra fonamental "Mein Kampf" (La meua lluita), escrita fa temps assenta les bases de la política que ara intenta de plasmar des de la Cancelleria.

La primera nació que el canvi de les directrius del Reich ha afectat extraordinàriament és la diminuta Austria. Pel sel veïnatge i la identitat d'idioma i característiques amb Alemanya, l'ascensió del Führer a la Wilhemtrasse ha canviat radicalment la posició dels peons del joc polític austriac.

Certament Austria—almenys una gran part—ve somniant de Versalles ençà en la unió amb Alemanya. Des de la destrucció de la doble monarquia, pesa més en ella el record dels quatre anys de la guerra, que no la batalla de Sadowa. Desfeta la seva economia, romput l'equilibri entre la capital i el camp, voltada de les nacions de la Petita Entesa, que l'esguarden amb recel, és lògic que cerqui en la unió amb els seus germans de raça la restauració de la seva economia i una protecció internacional de què ha estat mancada. Però triomfant Hitler—austriac de naixement—s'ha produït el fenomen que els que més desitjaven l'Anschluss ara sobtadament s'han refredat. Les conviccions particulars de cada austriac, en l'ordre polític, els fan mirar amb recel l'hitlerització cent per cent que s'opera al Reich. Temen—i és lògic—que aquelles íntimes creences no serien respectades. I així, aquest desplaçament de l'Alemanya cap al nacional-socialisme—modalitat germànica del feixisme—ha esborrat les velleïtats anexionistes de la majoria dels austriacs.

Però, paral·lelament a la desfeta de les difuses il·lusions assimilistes, una part de la població—els antics pangermanistes—atreta pels mirallets del nacional-socialisme, ha sentit el desig d'incorporar-se a l'Alemanya, tot i l'oposició de la majoria del país, ni que fos per la força, comptant amb la protecció que els hauria d'atorgar l'hitlerisme triomfant.

És contra el propòsit d'imposar l'Anschluss per la violència que el Canceller Dollfuss ha hagut de plantar cara als seus conciutadans i a la puixança del III Reich. Singular figura la del Canceller de Viena, polític desconegut fins fa un any, petit de cos, però resolt a fer respectar la independència de la seva pàtria, sigui com sigui. Sortit de les fileres del partit cristià-social, s'ha revelat com un home d'Estat d'envergadura. Per a combatre l'agitació nazi—moguda des de l'altre cantó de la frontera—ha emprat els mateixos procediments que Hitler per crear el nou estat nazi.

Tardieu, un dels polítics de més clara visió, en diferents etapes dels seus períodes governamentals havia llançat la idea de constituir una Confederació danubiana. Constituïda sòlidament aleshores, hauria estat ara l'obstacle més dur a l'Anschluss i al mateix temps hauria fet desaparèixer les múltiples fronteres i enemistats que tenen pràcticament balcanitzat el Centre Europa. Mirada aquesta idea amb hostilitat per la Petita Entesa, avui és pràcticament irrealitzable.

Darrerament, s'ha començat a insinuar una nova solució, que les converses internacionals d'aquests dies han posat en primer terme. Per a treure l'Austria de l'isolament en què es troba, s'ha pensat a unir-la amb Hongria, sota o sense el ceptre dels Habsburgs. Malta gent preté que, per inversemblant que aquesta notícia sembli, no està mancada de fonament. Els continus viatges de Dollfuss a Roma, París o Londres són atribuïts al desig de convèncer els homes d'Estat europeus de la necessitat d'afavorir aquesta solució.

La posició de les potències és ben clara. Itàlia i Anglaterra són francament partidaris de reconstruir l'Imperi austro-hongarès. En canvi, el Quai d'Orsay simpatitza amb la idea, però es troba lligada pels compromisos contrets amb la Petita Entesa, la qual encara veu amb recel qualsevol unió que signifiqui una possible revisió dels tractats de pau.

El problema s'accentuarà cada dia que passi. Austria aguantarà el conflicte amb el Reich, mentre tindrà confiança de no ésser sola en la lluita. Ara bé, si la deixen isolada enfront del colós germànic, fatalment acabarà per ésser vençuda i l'Anschluss es produirà automàticament. Cal esperar que, abans que aquesta contingència es produeixi, les Potències s'apressaran a afavorir una unió austro-hongaresa, que als primers temps podria revestir les característiques d'un Zollverein, ampliable fins i tot a les altres nacions danubianes.—*L. O.*

EL MITE DEL SOCIALISME.—Els diaris socialistes de tots els països tenen igualment tancats els ulls a la realitat de les coses. No poden negar les desfetes del socialisme; saben com és mancat de caps, de voluntat, de bona fe i de coratge, i encara s'obstinen a parlar de la victòria socialista. Heus ací com el diari holandès "Het Volk" tracta de dissimular la fallida general dels partits socialistes en el món:

"Per la nostra part, la situació s'ha simplificat molt. Unicament sera possible una acció desigual. I, com escriu el secretari de la nostra Internacional, l'acció ha d'ésser dirigida desde l'estranger, però ha d'és-

ser nodrida des de l'interior. La lluita és més difícil que no pas durant els anys de govern socialista. Ara, la lluita per a la social-democràcia ha d'ésser dirigida de manera exclusivament secreta.

"La social-democràcia no ha de defensar-se solament contra les persecucions del terror feixista, sinó també contra l'acció, igualment secreta, dels comunistes. Aquesta és la diferència més dolorosa entre 1878 i 1933. El socialisme alemany, dividit en dos partits, el d'Eisenach i el de Lasalle, arribà a una unitat en 1875, a causa de la creixent pressió dels reaccionaris. Encara que hi hagué dissidents i renegats, no es poden comparar aquestes divisions amb l'enemistat mortal que el comunisme, nodrit i pagat per Moscou, persisteix a demostrar, àdhuc durant aquest període de sofriments comuns contra la social-democràcia.

"Per resoldre sense vacil·lació dificultats quasi atúidores, per consagrar-se a la nova lluita amb nous mitjans, amb un coratge invencible, cal tenir una força d'esperit que només tenen pocs homes. Si tots els que senten i pensen en el món d'una manera socialista fan el que poden per ajudar els combatents alemanys en llur treball sobrehumà, podrà començar un nou període heroic i no haurem de desesperar de la victòria del socialisme, àdhuc a Alemanya."—L. J.

L'AUXILI A AUSTRIA. — Bèlgica s'ocupa amb una gran atenció de l'actualitat política al Centre d'Europa. *L'Indépendance Belge* creu que els mancaments comesos per Àustria no constitueixen una raó suficient perquè sigui abandonada en la seva lluita desigual contra l'Alemanya de Hitler:

"Àustria s'excusa en les seves desgràcies, en la impossibilitat de viure isolada, la pressió exercida pels alemanys d'origen que formen una part de la seva població i la indiferència de la resta d'Europa envers ella. França ha estat una de les primeres a comprendre el perill de tal política, car poc se'n faltà per realitzar-se l'"Anschluss", del qual se separa avui definitivament el govern de Viena, recolzant-se damunt la pròpia opinió pública. Almenys la dictadura hitleriana haurà fet obrir els ulls als austríacs.

"De totes maneres, no per haver estat salvada d'un perill, Àustria deixa d'estar en una situació ben crítica des de diversos punts de vista.

"Primer que tot, Dollfuss necessita tota la seva energia per a impedir l'èxit d'una nova ofensiva dels nazis, tant de dins com de fora...

"A més, s'han de donar a Àustria les facilitats econòmiques que demana, i que són justificades. Les potències han d'ajudar Àustria, si hom la vol salvar de la tutela nazi."

"L'hitlerianisme ha vingut. Romandrà.

"Apella a l'instint innat de servir, de sacrificar-se i d'ésser simplificat, del poble alemany. No és un programa polític. És una religió. Hitler no és un polític. És un profeta.

"Alemanya ha retrobat el seu vell orgull, almenys aquells qui no viuen a l'ombra dels camps de concentració."

Examinant la situació econòmica, escriu:

"Totes les generalitzacions sobre la durada d'un govern, en aquests temps de crisi són naturalment i forçosament sotmeses a la situació econòmica. La majoria dels experts amb els quals he parlat, són de l'opinió que durant els pròxims sis mesos es produirà una inflació.

"Aquest és el problema dels alemanys. Un país que sofri les rigors de 1923 es troba ara amb un govern que l'enfonsa en la mateixa terrible situació.

"La sola alternativa—em diuen—és el comunisme. La democràcia ha desaparegut per deu anys, per un segle potser. El govern nazi, creat per la força, no pot ésser enderrocat sinó per la força, per la guerra civil.

"Naturalment, la guerra civil portaria el comunisme. Tots els moviments dictatorials provoquen reaccions diametralment oposades.

"A tot preu, Hitler vol evitar una guerra, almenys durant cinc anys.

"Una guerra actualment significaria el triomf del comunisme. El canceller segueix fidelment, per això, el programa que anuncià en el seu discurs al Reichstag. Té una por enorme d'ofendre els seus veïns.

Però quant de temps durarà tot això? No puc dubtar ni un moment, després del que he vist, que una Alemanya rearmada adoptaria un altre to molt diferent. El costat alarmant de la situació és que entre les masses alemanyes no hi ha cap gran i veritable antipatia per a la guerra.

"No he pogut obtenir cap detall del fet que les fàbriques d'armes s'hagin tornat a engegar.

"En el seu conjunt, la situació, a Alemanya, és profundament inquietant."—L. J.